

ISSN 2217-4508

ВИШИ СУД У НОВОМ САДУ

БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ

15

БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ - ВИШИ СУД У НОВОМ САДУ

15

intermex
Software & Communications

INTERMEX, Izdavaštvo, softver i komunikacije
11000 BEOGRAD, Alekse Bačvanskog 6
Telefon/fax: (011) 369-22-90, 369-22-91,
367-59-99, 361-89-25, 361-27-33
www.intermex.rs

intermex
Software & Communications

Нови Сад, 2024.

ВИШИ СУД У НОВОМ САДУ

БИЛТЕН

СУДСКЕ ПРАКСЕ

15

intermex
Software & Communications

Нови Сад, 2024

БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ ВИШЕГ СУДА У НОВОМ САДУ

ПРИРЕЂИВАЧ: Виши суд у Новом Саду
За приређивача: председник суда, судија Тијана Јаковљевић

ИЗДАВАЧ: Intermex, Београд, Алексе Бачванског 6
За издавача: Љиљана Миланковић-Васовић, директор

ГЛАВНИ И др Биљана Лепотић,
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: судија Вишег суда у Новом Саду

РЕДАКЦИЈА: др Биљана Лепотић, судија Вишег суда у Новом Саду
Срђан Савић, судија Вишег суда у Новом Саду
Милан Кнежевић, судија Вишег суда у Новом Саду
Наташа Николић, судија Вишег суда у Новом Саду

Редакцијска
обрада сенценци: Невена Максимовић, самостални саветник
Сања Ћетојевић, портпарол Вишег суда у Новом Саду

ПРЕЛОМ, КОРЕКТУРА
И ДИЗАЈН: Intermex, Београд

ШТАМПАРИЈА: "Cicero", Београд

Свако копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целине или делова текста из ове публикације представља повреду ауторског права и кривично дело.

Коришћење делова текста из овог Билтена дозвољено је сходно ауторском праву и уз сагласност издавача.

САДРЖАЈ

• РАСПОРЕД СУДИЈА ВИШЕГ СУДА У НОВОМ САДУ ЗА 2024. ГОДИНУ	9
• СУДСКА ПРАКСА – Сентенце	17
ГРАЂАНСКО ПРАВО	
<i>ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК</i>	
1. Међународна надлежност суда у поступцима ради заштите личности и имовине детета и вршења родитељских права и дужности	21
2. Стварна надлежност основног суда.....	23
3. Забрана злоупотребе процесних права.....	25
4. Такса на противтужбу	27
5. Месна надлежност	28
6. Конфузија странака	30
7. Привремени заступник.....	32
8. Одбијање пријема писмена.....	33
9. Заменичко пуномоћје које није снабдевено електронским потписом	34
10. Копија пуномоћја.....	36
11. Повреда права на расправљање	38
12. Рок за подношење предлога за враћање у пређашње стање.....	40
13. Одбачај тужбе ради накнаде трошкова састава одштетног захтева	42
14. Противљење туженог повлачењу тужбе	42
15. Правни интерес за подношење деклараторне тужбе.....	44
16. Дозвољеност тужбе за утврђење истинитости садржаја исправе.....	46
17. Пресуда због изостанка код јединствених супарничара.....	46

18. Накнада изгубљене зараде сведоку	48
19. Одбијање извођења доказа	49
20. Постављање тужбеног захтева у другој валути	50
21. Исправљање	52
22. Застарелост наплате судске таксе	53
23. Адвокатска тарифа	54

ПОСТУПЦИ ИЗВРШЕЊА И ОБЕЗБЕЂЕЊА

24. Поступак извршења одлука европског суда за људска права	55
25. Полагање предујма у извршном поступку	56
26. Клаузула извршности на јавнобележничкој исправи	58
27. Месна надлежност за поступање по предлогу за противизвршење	60
28. Обустава извршног поступка	61
29. Треће лице	63
30. Обавештење министарству надлежном за финансије о намери подношења предлога за извршење	65
31. Извршење решења о привременој мери	66
32. Привремена мера	68
33. Враћање запосленог на рад	70

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

34. Прометовање фактички експроприсаног земљишта	72
35. Оспоравање постојања уговорног односа између банке и клијента	73
36. Уговор о пуномоћству и заменичко пуномоћје	75
37. Пасивна легитимација код тужбе за утврђење ништавости уговорних одредаба полисе осигурања у корист трећих лица	78
38. Исплата накнаде за коришћење ствари у сусвојини	79
39. Одговорност паркинг сервиса за штету	39
40. Накнада за употребу аутопута	84
41. Накнада имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року	87

42. Камата на накнаду за издавање записника о увиђају	88
43. Рок застарелости потраживања затезне камате у случају престанка главног потраживања	90
44. Рок застарелости потраживања из уговора о осигурању	91
45. Прекид застаревања.....	92
46. Накнада штете на возилу у случају отклањања штете поправком	94
47. Облигација у иностраној валути.....	95
48. Димничарина.....	97
49. Обавеза плаћања доплатне карте	99
50. Уговор о продаји покретне ствари са оброчним отплатама цене.....	100
51. Уговорна камата за недозвољено кашњење у испуњењу обавеза.....	103
52. Захтев за раскид уговора о доживотном издржавању.....	105
53. Приговор застарелости код меничног дуга.....	106

СТВАРНО ПРАВО

54. Сметање државине и прекид поступка	108
55. Одржај и грађење на туђем земљишту	109
56. Стицање права својине одржајем из права коришћења	112
57. Право становања.....	114

ВАНПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

58. Упућивање предлагача на парницу.....	115
59. Правни интерес за подношење предлога за полагање у судски депозит.....	116
60. Рочиште ради доношења одлуке о предлогу за деобу заједничке ствари	118

НАСЛЕДНО ПРАВО

61. Пасивна легитимација санаследника	120
62. Оставински поступак и уговор о доживотном издржавању	121
63. Наслеђивање по праву представљања	124

64. Оставински поступак и понављање поступка.....	127
---	-----

КРИВИЧНО ПРАВО

КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО

1. Захтев окривљеног за враћање путне исправе (чл. 200. ЗКП)...	131
2. Квалитет особитих околности из чл. 211. ст. 1. т. 3. Законика о кривичном поступку	132
3. Непостојање особитих околности из чл. 211. ст. 1. т. 3. Законика о кривичном поступку	133
4. Сврха притвора из чл. 211. ст. 1. т. 3. Законика о кривичном поступку	134
5. Награда за обављање процесне радње и примена адвокатске тарифе (чл. 261. ЗКП).....	136
6. Законски заступник малолетног и могућност подношења захтева за заштиту законитости (чл. 485. ст. 4. ЗКП).....	137
7. Трошкови браниоца и стицај кривичног дела у поступку према малолетницима (чл. 26. и 31. ЗМ).....	138
8. Условни отпуст у поступку према малолетницима (чл. 32. ЗМ).....	139

КРИВИЧНО МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

9. Објективни елемент бића кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога (чл. 246. ст. 1. КЗ)	141
10. Кривично дело самовлашће (чл. 330. ст. 3. у вези са ст. 1. КЗ).....	143
11. Субјективни елемент кривичног дела недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја (чл. 348. ст. 2. КЗ).....	147
12. Кривично дело недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја (чл. 348. ст. 3. КЗ)	150

• ПРИКАЗИ	153
<i>ГРАЂАНСКО</i>	
Никола Петровић, судија Вишег суда у Новом Саду Правна природа имовине стечене током трајања заједнице живота супружника средствима кредита	157
Др Биљана Лепотић, судија Вишег суда у Новом Саду Слободна оцена доказа, расправно начело и терет доказивања у парничном поступку	159
• РЕГИСТРИ	169
Азбучни стварни регистар за Грађанско право	171
Азбучни стварни регистар за Кривично право	186
Законски регистар - Кривично право	190
Законски регистар - Грађанско право	195

ГОДИШЊИ РАСПОРЕД ПОСЛОВА ВИШЕГ СУДА У НОВОМ САДУ ЗА 2024. ГОДИНУ

Седиште Вишег суда у Новом Саду налази се у судској згради у улици Сутјеска број 3 у Новом Саду.

У седишту суда налази се судска управа, судска одељења и то: кривично одељење са већима за малолетнике, другостепеним жалбеним већем и већем за одлучивање ван главног претреса, грађанско одељење, одељење судске праксе, служба за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима, судска писарница, рачуноводство, служба за информатику и аналитику и техничка служба.

Посебно одељење Вишег суда у Новом Саду за сузбијање корупције налази се у згради на Булевару ослобођења број 69 у Новом Саду.

СУДСКА УПРАВА

Пословима судске управе руководи председник суда, судија **Тијана Јаковљевић**.

Председника суда замењује судија **Ана Стаменић**, као први заменик, судија **др Биљана Лепотић**, као други заменик и судија **Ивана Јосифовић**, као трећи заменик.

СУДСКА ОДЕЉЕЊА

Судије се распоређују ради обављања послова у следећа одељења:

- 1. КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ** са већима за малолетнике, другостепеним жалбеним већем и већем за одлучивање ван главног претреса;
- 2. ПОСЕБНО ОДЕЉЕЊЕ ЗА СУЗБИЈАЊЕ КОРУПЦИЈЕ**
- 3. ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ**
- 4. ОДЕЉЕЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ**

ПРЕДСЕДНИЦИ СУДСКИХ ОДЕЉЕЊА И ЗАМЕНИЦИ СУ:

Председник **кривичног одељења** је судија **Ивана Јосифовић**.

Заменик председника кривичног одељења је судија **Анита Будимир**.

Председник **грађанског одељења** је судија **Бранка Станковић**.

Заменик председника грађанског одељења је судија **Марко Прентовић**.

Руководилац **судске праксе грађанског одељења** је судија др **Биљана Лепотић**.

Заменик руководиоца судске праксе грађанског одељења је судија **Милан Кнежевић**.

Руководилац **судске праксе кривичног одељења** је судија **Срђан Савић**.

Заменик руководиоца судске праксе кривичног одељења је судија **Наташа Николић**.

За поступање по приговору у поступцима ради заштите права на суђење у разумном року, поред председника суда, судије **Тијане Јаковљевић** одређују се судије:

1. Судија **Татјана Паклединач**
2. Судија **Миладин Војводић**
3. Судија **Анђелка Газивода**
4. Судија **Моника Море**
5. Судија **Тамара Мојсејев**
6. Судија **Тијана Михајлов**.

За поступање по жалбама у поступцима ради заштите права на суђење у разумном року поред председника суда, судије **Тијане Јаковљевић** одређују се судије:

за предмете из области Грађанског права

1. Судија **Душка Симић**
2. Судија **Неатница Дејан**
3. Судија **Љубинка Кекић**
4. Судија др **Бојан Божовић**
5. Судија **Јелена Грубор**

6. Судија **Дубравка Кнежевић**
7. Судија **Татјана Наумов**
8. Судија **Бранка Станковић**
9. Судија **Татјана Кушлић**
10. Судија **Тамара Башић**
11. Судија **др Биљана Лепотић**
12. Судија **Марко Прентовић**
13. Судија **Никола Петровић**
14. Судија **Бранка Мајер**
15. Судија **Милан Кнежевић**
16. Судија **Милица Јанча**
17. Судија **Јелена Павловић**

за предмете из области кривичног права:

1. Судија **Срђан Савић**
2. Судија **Весна Еремин Ђорђевић**
3. Судија **Слободанка Гутовић.**

Посебне обавезе судија поверавају се:

1. Праћење старих предмета у грађанској реферици поверава се судији **Татјани Паклединач** и судији **Миладину Војводићу**, а у кривичној реферици судији **Ивани Јосифовић.**

2. судији **Тамари Башић** поверава се евиденција, распоређивање и праћење рада судијских приправника.

3. судији **Ненаду Симовићу** поверавају се послови надзорног судије за цорпора деликти.

4. судији **др Биљани Лепотић** поверавају се послови у поступању и спровођењу поступка посредовања-медијације.

КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

За судије кривичног одељења за поступање у првом степену одређују се:

1. Председник већа- судија **Јасна Ковачевић**

2. Председник већа-судија **Раде Калајица**
3. Председник већа-судија **Сања Раковић**
4. Председник већа-судија **Ивана Јосифовић**
5. Председник већа-судија **Ана Стаменић**
6. Председник већа-судија **мр Сања Берак**
7. Председник већа-судија **Сања Перић**
8. Председник већа-судија **Наташа Николић**
9. Председник већа-судија **Јелена Врањешевећ Товиловић**
10. Председник већа-судија **Ђорђе Радовановић**
11. Председник већа-судија **Синиша Надрљански**
12. Председник већа - судија **Владимир Пецовски**

У кривичним предметима против малолетних учинилаца кривичног дела поступаће судије у већима:

Председник већа-судија **Јелена Врањешевећ Товиловић**

Председник већа-судија **Наташа Николић**

Судије за претходни поступак су:

- Судија **Татјана Ђурашковић**
- Судија **Анита Будимир**.

Судије за претходни поступак, поред предмета у оквиру претходног поступка, поступаће и у предметима издавања окривљених (екстрадиција) и пружања међународне правне помоћи у поступцима за кривична дела из надлежности Вишег суда у Новом Саду.

Судије за извршење кривичних санкција су:

- Судија **Татјана Ђурашковић**
- Судија **Анита Будимир**
- Судија **Ненад Симовић**.

У кривичном већу које ће одлучивати о жалбама на одлуке основних судова, односно у кривичном већу за одлучивање ван главног претреса, распоређују се: судија Срђан Савић, судија Слободанка Гутовић и судија Весна Еремич Ђорђевић.

У већу које ће одлучивати о жалби на одлуке основних судова које се односе на спречавање насиља у породици и пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици, распоређују се: судија Срђан Савић, судија Слободанка Гутовић, судија Весна Еремин Ђорђевић, судија Ивана Јосифовић, судија мр Сања Берак, судија Сања Перић, судија Сениша Надрљански и судија Владимир Пецовски.

ПОСЕБНО ОДЕЉЕЊЕ ЗА СУЗБИЈАЊЕ КОРУПЦИЈЕ

Председник Посебног одељења за сузбијање корупције је судија **Ана Стаменић**, а заменик Председника Посебног одељења за сузбијање корупције је судија **Ђорђе Радовановић**.

За судије Посебног одељења за сузбијање корупције за **поступање у првом степену** одређују се:

1. Председник већа- судија **Јасна Ковачевић**
2. Председник већа-судија **Раде Калајџија**
3. Председник већа-судија **Сања Раковић**
4. Председник већа-судија **Ђорђе Радовановић**
5. Председник већа-судија **Ана Стаменић**.

За судије Посебног одељења за сузбијање корупције за претходни поступак одређује се:

1. судија **Ненад Симовић**
2. судија **Татјана Жарковић**.

У кривичном ванпретресном већу поступају све судије Посебног одељења за сузбијање корупције и председник суда.

На пословима првостепеног судовања у предметима поводом примене Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији (Р5) распоређују се судије Посебног одељења за сузбијање корупције и то: судија **Јасна Ковачевић**, судија **Раде Калајџија**, судија **Сања Раковић**, судија **Ана Стаменић** и судија **Ђорђе Радовановић**.

На пословима првостепеног судовања у предметима **П, П1, П2, П3, П4, П-уз, Ппр-уз, Р, ПОМ И1, Прр1** распоређују се:

1. Судија **Татјана Паклединач**
2. Судија **Миладин Војводић**
3. Судија **Анђелка Газивода**
4. Судија **Моника Море**
5. Судија **Тамара Мојсејев**
6. Судија **Тијана Михајлов**

На пословима *другостепеног судовања* распоређују се судије:

1. ВЕЋЕ

- Судија **Бранка Станковић** - председник већа
- Судија **Дејан Неатница** - заменик председника већа
- Судија **др Биљана Лепотић**

2. ВЕЋЕ

- Судија **Душка Симић** - председник већа
- Судија **Марко Прентовић** - заменик председника већа
- Судија **Татјана Кушлић**

3. ВЕЋЕ

- Судија **др Бојан Божовић** - председник већа
- Судија **Татјана Наумов** - заменик председника већа

4. ВЕЋЕ

- Судија **Никола Петровић** - председник већа
- Судија **Дубравка Кнежевић** - заменик председника већа
- Судија **Јелена Павловић**

5. ВЕЋЕ

- Судија **Тамара Башић** - председник већа
- Судија **Јелена Грубор** - заменик председника већа
- Судија **Бранка Мајер**

6. ВЕЋЕ

- Судија Љубинка Кекић - председник већа
- Судија Милан Кнежевић - заменик председника већа
- Судија Милица Јанча

На пословима другостепеног судовања, као члан већа, ради попу-
не трећег већа и у другим оправданим случајевима, учествоваће председ-
ник суда, судија **Тијана Јаковљевић**.

ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ

За поступање у Изборним споровима, сходно одредбама Закона о
локалним изборима ("Службени гласник РС", бр. 14/22) ради одлучивања
о жалбама формирају се следећа већа:

1. ВЕЋЕ

- Судија **Бранка Станковић** - председник Већа
- Судија **Јелена Грубор** - заменик председника Већа
- Судија **Никола Петровић**

2. ВЕЋЕ

- Судија **Тамара Башић** - председник Већа
- Судија **др Биљана Лепотић** - заменик председника Већа
- Судија **Милан Кнежевић**

3. ВЕЋЕ

- Судија **Татјана Наумов** - председник Већа
- Судија **др Бојан Божовић** - заменик председника Већа
- Судија **Марко Прентовић**

4. ВЕЋЕ

- Судија **Душка Симић** - председник Већа
- Судија **Бранка Мајер** - заменик председника Већа
- Судија **Милица Јанча**.

ОДЕЉЕЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

За судије *одељења судске праксе* одређују се:

1. Судија др **Биљана Лепотић**
2. Судија **Срђан Савић**
- и
3. Судија **Милан Кнежевић**, заменик судије за Одељење судске праксе
4. Судија **Наташа Николић**, заменик судије за Одељење судске праксе.

Судије у саставу одељења судске праксе су уједно и чланови редакције БИЛТЕНА СУДСКЕ ПРАКСЕ.

Главни одговорни уредник Билтена судске праксе је судија др **Биљана Лепотић**.

Заменик главног и одговорног уредника Билтена судске праксе је судија **Срђан Савић**.

Председник суда
судија Тијана Јаковљевић

**СУДСКА ПРАКСА
- СЕНТЕНЦЕ**

ГРАЂАНСКО ПРАВО

ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

1. МЕЂУНАРОДНА НАДЛЕЖНОСТ СУДА У ПОСТУПЦИМА РАДИ ЗАШТИТЕ ЛИЧНОСТИ И ИМОВИНЕ ДЕТЕТА И ВРШЕЊА РОДИТЕЉСКИХ ПРАВА И ДУЖНОСТИ

Разматрајући испуњеност услова за одређивање привремене мере суд мора увек водити рачуна о најбољем интересу малолетног детета, и у складу са тим одлучити о основаности предложене привремене мере. Пре тога, суд мора на поуздан начин да утврди да ли је надлежан за вођење поступка ради измене одлуке о вршењу родитељског права и начина одржавања личних контаката, у ситуацији када у току поступка постоје директне индиције да тужени имају боравиште или/и пребивалиште ван територије Републике Србије, а што последично доводи у питање међународну надлежност суда који је донео ожалбено решење, на коју суд пази по службеној дужности.

Из образложења:

Домаћи прописи нису релевантни за оцену међународне надлежности суда Републике Србије када се ради о споровима са међународним елементом у којима је надлежност изричито одређена потврђеним међународним уговором, јер су потврђени међународни уговори део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују, а закони и други општи акти донети у Републици Србији не смеју бити у супротности са њима (члан 194. ст. 4. и 5. у вези са чланом 16. став 2. Устава). Конкретно, када је реч о вршењу родитељских права и дужности, као и заштити личности и имовине детета, дакле и за питања везана за давање издржавања, Република Србија је ратификовала Конвенцију о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце (позната и као Хашка конвенција о међународном приватном праву) закључена 19. октобра 1996. године, а коју Конвенцију је Република Србија ратификовала 2015. године и чија је примена у домаћем правном поретку започела 1. новембра 2016. године (Закон о ратификацији ове Конвенције је објављен у Службеном гласнику РС - Међународни уговори, бр. 20/2015).

Наиме, за доношење одлуке о међународној надлежности суда у предметној материји, релевантне су одредбе означене Конвенције, а њени циљеви су, између осталог, одређивање државе чији су органи надлежни за предузимање мера за заштиту личности или имовине детета; одређивање права које ће ти орга-

ни примењивати у вршењу своје надлежности; одређивање меродавног права за родитељску одговорност (израз „родитељска одговорност” обухвата родитељско право, као и сваки други сличан однос којим се одређују права, овлашћења и одговорности родитеља, старатеља или других законских заступника према личности и имовини детета); обезбеђивање признања и извршења тих мера заштите у свим државама уговорницама и успостављање сарадње између органа држава уговорница која је неопходна за остваривање циљева Конвенције (члан 2. Конвенције).

Судски или управни органи државе уговорнице у којој дете има уобичајено бораиште надлежни су да одреде мере за заштиту личности и имовине детета (члан 5. ст. 1. наведене Конвенције).

Изузетно, ако орган државе уговорнице надлежан на основу чл. 5. или 6. сматра да би у конкретном случају орган друге државе уговорнице био у бољем положају да оцени најбољи интерес детета, може затражити од тог другог органа, непосредно или уз помоћ централног органа те државе, да преузме надлежност за одређивање мера заштите које сматра неопходним, или прекинути поступак и упутити странке да поднесу такав захтев органу те друге државе. Државе уговорнице чијим се органима може поднети захтев наведен у претходном ставу су држава чији је дете држављанин, држава у којој се налази имовина детета, држава чијим је органима поднет захтев за развод или законску раставу родитеља детета или за поништај њиховог брака, држава са којом дете има значајну везу. Поменути Органи из ст. 1. и 2. овог члана могу да приступе размени мишљења. Орган коме је поднет захтев из става 1. овог члана може преузети надлежност уместо органа надлежног на основу чл. 5. или 6, ако сматра да је то у најбољем интересу детета (члан 8. Конвенције).

Ако органи државе уговорнице наведени у члану 8. став 2. сматрају да су у бољем положају да у конкретном случају процене најбољи интерес детета, могу затражити од надлежног органа државе уговорнице у којој дете има уобичајено бораиште, непосредно или уз помоћ централног органа те државе, да им се дозволи да заснују надлежност за одређивање мера заштите које сматрају неопходним, или упутити странке да такав захтев поднесу органима државе уговорнице у којој дете има уобичајено бораиште. Орган који подноси захтев може преузети надлежност уместо органа државе уговорнице уобичајеног бораишта детета само ако је овај други орган прихватио захтев (члан 9. ст. 1. и 3. наведене Конвенције).

Имајући у виду цитиране одредбе тзв. Хашке конвенције „о међународном приватном праву“, а полазећи од императива заштите најбољег интереса детета, првостепени суд би требало, најпре, да испита међународну надлежност за решавање у предметној породичној правној ствари, водећи рачуна о члану 5. те Конвенције. Надаље, ову одлуку би суд требало да донесе спрам свих околности

случаја, водећи рачуна о томе да из списка предмета постоје јасне назнаке да су тужени центар животних збивања сконцентрисали ван територије наше државе, односно у Немачкој, како то произлази из списка предмета, следом чега је уједно потребно да суд испита да ли је у положају да оцени најбољи интерес детета. Уколико није, суд има могућност, спрам цитиране одредбе члана 8. и 9. Конвенције, да затражи од надлежног органа државе уговорнице у којој дете има уобичајено боравиште, непосредно или уз помоћ централног органа те државе, да им се дозволи да заснују надлежност за одређивање мера заштите које сматрају неопходним, или упутити странке да такав захтев поднесу органима државе уговорнице у којој дете има уобичајено боравиште.

Уколико првостепени суд установи своју надлежност у конкретној правној ствари са међународним елементом, приступиће оцени параметара за примену меродавног права из чл. 15. - 22. исте Конвенције, уз обавезу да размотри одредбе Закона наше државе којим је потврђен Протокол о меродавном праву за обавезе издржавања, закључен под окриљем Хашке конференције за међународно приватно право у Хагу 23. новембра 2007. године ("Службени гласник РС - Међународни уговори", бр. 1/2013), а који одређује меродавно право за обавезе издржавања које проистичу из породичних односа, крвног сродства, брака или тазбинског сродства, укључујући обавезе издржавања детета, без обзира на брачни статус његових родитеља.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж2 31/24 од 30.05.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

2. СТВАРНА НАДЛЕЖНОСТ ОСНОВНОГ СУДА

Када је поступак за накнаду нематеријалне штете (у правној ствари која се тиче утврђивања чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији) покренут пре доношења Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији, за поступање је стварно надлежан основни суд, који ће наведени поступак спровести по општим правилима имовинског права и по процедури предвиђеној Законом о парничном поступку.

Из образложења:

Побијаним решењем Основни суд у Новом Саду огласио се стварно ненадлежним за поступање у овој правној ствари и одлучио да ће се по правно-

снажности решења списи уступити Вишем суду у Новом Саду, као стварно и месно надлежном суду на даље поступање.

Из списка предмета произилази да је тужила дана 19.06.2019. године поднела тужбу против тужене, ради накнаде нематеријалне штете за трпљење душевног бола и патњи, за нарушен лични и породични живот, за трпљење неизвесности, неодговарање држаних органа и намерно скривање и заташкавање информација о стварној судбини њене кћери, због реакција и ставова надлежних државних органа која су показала трајну незаинтересованост да се утврди где је и каква судбина њеног детета.

Првостепени суд је донео побијано решење позивајући се на одредбе члана 3. и члана 5. Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији, наводећи да је исти лех специјалис за поступање у конкретном случају.

Основани су жалбени наводи тужене којима се указује да је побијано решење донето уз погрешну примену материјалног права у смислу да је првостепени суд погрешно применио прописе када се огласио стварно ненадлежним. Наиме, одредбом члана 24. став 2. Закона о уређењу судова је прописано да, између осталог, основни суд у првом степену суди у грађанскоправним споровима ако за поједине од њих није надлежан други суд и води извршне и ванпарничне поступке за које није надлежан неки други суд, а одредбом члана 25. истог закона одређена је надлежност вишег суда у првом степену, с тим што је ставом 5. наведеног члана одређено да се законом може предвидети да у одређеним врстама правних ствари поступа само одређени виши суд.

Одредбом члана 3. Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији прописано је да поступак у коме се утврђују чињенице о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији у првом степену води, између осталих, Виши суд у Новом Саду, за подручје Апелационог суда у Новом Саду.

Законом о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији прописано да се поступак покреће на предлог предлагача, да је поступак једностраначки, те да се захтев за утврђивање чињеница може поднети у року од 6 месеци од дана ступања на снагу Закона. Међутим, у конкретном случају поступак за накнаду нематеријалне штете је покренут пре доношења означеног закона, те у недостатку прелазних и завршних одредаба којима би било прописано да се и поступци који су покренути пре ступања на снагу Закона, имају наставити по одредбама тог Закона, односно одредбу којом се дозвољава ретроактивна примена наведеног Закона, суд ће поступак за накнаду нематеријалне штете спровести по општим правилима имовинског права и по процедури предвиђеној

ној Законом о парничном поступку, имајући у виду и забрану повратног дејства закона предвиђеном одредбом члана 197. Устава Србије.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 882/24 од 14.05.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

3. ЗАБРАНА ЗЛОУПОТРЕБЕ ПРОЦЕСНИХ ПРАВА

Тужилац не може остваривати било какво право из поступања које представља злоупотребу процесних права, па ни право на то да му буде наплаћена судска такса у нижем износу него што би била наплаћена да је савесно користио своја права из парничног поступка.

Из образложења:

Тужилац је поднео тужбу првостепеном суду против туженог, ради накнаде штете. Тужбеним захтевом је тражио да се обавезе тужени да му на име састава захтева за накнаду штете исплати износ од 9.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Четири дана касније, поднеском је доставио налаз и мишљење вештака саобраћајне струке и истим поднеском преиначио тужбу, тражећи тужбеним захтевом да се обавезе тужени да му поред траженог исплати и на име претрпљених физичких болова и претрпљеног страха износе од по 90.000,00 динара и на име трошкова лечења износ од 4.000,00 динара, све са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Тужилац је затим поднеском снизио тужбени захтев тражећи на име претрпљених физичких болова и страха износ од по 80.000,00 динара, док је у преосталом тужбени захтев остао непромењен. Прво рочиште за главну расправу одржано је дана 23.05.2022. године. Поступак је окончан повлачењем тужбе, због закљученог вансудског поравнања. Првостепени суд је издао тужиоцу налог за плаћање таксе на тужбу у износу од 13.260,00 динара. Тужилац је, позивајући се на одредбу члана 21. став 3. Закона о судским таксама, тражио да првостепени суд стави ван снаге опомену за плаћање судске таксе на тужбу, са наводима да је такса погрешно обрачуната, јер је вредност предмета спора означена у тужби 9.000,00 динара. Након тога, првостепени суд је донео побијано решење, којим је одбијен захтев тужиоца за стављање ван снаге опомене за плаћање судске таксе на тужбу у износу од 13.260,00 динара. Имајући у виду овакво стање у спису и наводе жалбе, побијано решење је у свему правилно.

Према правилу из члана 3. став 1. тачка 1. Закона о судским таксама ("Службени гласник РС", бр. 28/94,... 95/2018), обавеза плаћања таксе (у даљем

тексту: таксена обавеза) настаје за поднеске - када се предају суду, односно када се изврши обрачун таксе, ако њен износ зависи од вредности предмета спора, а за поднеске предате на записник - када је записник састављен. Према регулативи 2. става истог члана 3, изузетно од става 1. овог члана за тужбу и одговор на тужбу таксена обавеза настаје даном закључења првог рочишта за главну расправу, уколико поступак није окончан посредовањем, судским поравнањем, признањем тужбеног захтева или одрицањем од тужбеног захтева. Одредбом члана 21. Закона о судским таксама је прописано да се у парничном поступку таксе се плаћају према вредности предмета спора (став 1), да се ако овим законом није другачије одређено, одредбе прописа о парничном поступку на основу којих се утврђује вредност спора ради одређивања стварне надлежности и састава суда примењују и приликом одређивања вредности спора ради наплате таксе (став 2), да се вредност предмета спора ради наплате таксе утврђује се према вредности коју предмет спора има у време подношења тужбе (став 3) и да се под вредношћу предмета спора у смислу става 2. овог члана подразумева се вредност главног захтева.

Према одредби члана 28. став 1. Закона о парничном поступку, ако је за утврђивање стварне надлежности, права на изјављивање ревизије и у другим случајевима прописаним у овом закону меродавна вредност предмета спора, као вредност предмета спора узима се само вредност главног захтева.

Према одредби члана 9. Закона о парничном поступку странке су дужне да савесно користе права која су им призната овим законом, а суд је дужан да спречи и казни сваку злоупотребу права које имају странке у поступку.

Имајући у виду цитиране одредбе, те да је тужилац у тужби као главни захтев тражио исплату износа од 9.000,00 динара на име трошкова одштетног захтева, а потом четири дана касније, поднеском преиначио тужбени захтев, не мењајући чињеничне наводе тужбе који се тичу врсте и висине штете коју је претрпео у штетном догађају, и тражио исплату износа од укупно 193.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљених физичких болова и претрпљеног страха, на име накнаде материјалне штете за трошкове лечења и на име трошкова одштетног захтева, који тужбени захтев је снизио поднеском у делу који се односи на накнаду нематеријалне штете, тако да главни захтев износи укупно 173.000,00 динара, с тим да је прво рочиште за главну расправу одржано након тога, када је и настала обавеза плаћања судске таксе на тужбу, овај суд налази да је првостепени суд правилно обрачунао тужиоцу судску таксу на тужбу спрам вредности у износу од 173.000,00 динара, колико је износила вредност предмета спора у време одржавања првог рочишта за главну расправу и у вези са тим одбио захтев тужиоца за стављање ван снаге опомене за плаћање таксе на тужбу.

Наиме, у датој ситуацији не може сагледати други разлог за преиначење тужбе у року од 4 дана од дана подношења исте, осим да се избегне плаћање судске

таксе на тужбу у пуном обиму, што по оцени овог суда представља злоупотребу процесних права, коју је суд дужан да спречи, сагласно цитираној законској одредби члана 9. ЗПП-а. У ситуацији, када тужилац већ чињеничним наводима тужбе одређује да је у штетном догађају, поводом кога односи тужбу, претрпео и нематеријалну и материјалну штету, а тужбеним захтевом постављеним у тужби потражује само накнаду на име трошка састава одштетног захтева у износу од 9.000,00 динара, да би потом за 4 дана преиначио тужбу, тражећи накнаду нематеријалне и материјалне штете, јасно је да је тужилац овакав тужбени захтев могао да постави и у самој тужби, те да како не постоји оправдан разлог што то није учинио, овај суд налази да тужилац не може остваривати било какво право из оваквог поступања, па ни право на то да му буде наплаћена судска такса у нижем износу, него што би била наплаћена да је савесно користио своја права из парничног поступка. Из изнетих разлога, тужилац се неосновано у жалби позива на одредбу члана 21. став 3. Закона о судским таксама, с обзиром на то да је првостепени суд, правилно, а у циљу забране злоупотребе права, одредио таксену обавезу спрам вредности главног захтева који је тужилац поставио до одржавања првог рочишта за главну расправу.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 2983/24 од 20.06.2024. године)

Сентенцу саставила: Бранка Станковић,
судија Вишег суда у Новом Саду

4. ТАКСА НА ПРОТИВТУЖБУ

Уколико током поступка тужена није означила вредност предмета спора по противтужби, и таксена обавеза тужене се има разрезати спрам вредности предмета спора по тужби.

Из образложења:

Побијаним решењем утврђена је таксена обавеза тужене - противтужиле на име таксе на противтужбу, пресуду, жалбу и пресуду Апелационог суда.

У овој парници тужилац је најпре захтевао да суд обавезе тужену да му преда одређену врсту и меру замењивих ствари, а на име неиспуњења обавеза из Уговора о складиштењу. Као вредност предмета спора у тужби означен је износ од два милиона динара. Поднеском је, поред наведеног примарног, тужилац поставио и евентуални тужбени захтев којим је предложио да суд обавезе тужену да му на име противвредности исплати износ од два милиона динара.

На рочишту за главну расправу пуномоћник тужене је усмено на записник поднео противтужбу, којом је тражено да суд утврди да је уговор о складиштењу рас-

кинут у складу са чланом 12. ст. 2. уговора, те да постављени тужбени захтев као неоснован одбије и обавезе тужиоца на сношење трошкова парничног поступка.

При таквом стању ствари, првостепени суд је на правилан и законит начин утврдио висину таксене обавезе тужене-противтужиље, обрачунавши је спрам износа од два милиона динара као вредности предмета спора по тужби. Наиме, правилно је првостепени суд закључио да се противтужбом у овој парници захтева утврђење ништавости, односно раскид уговора због чијег неиспуњења и на основу којих тужилац-противтужени поставља тужбени захтев за исплату. Самим тим, код чињенице да током поступка тужена није означила вредност предмета спора по противтужби, правилан је закључак да се и таксена обавеза тужене има разрезати спрам вредности предмета спора по тужби, односно спрам износа чију исплату тужилац потражује прецизираним тужбеним захтевом.

Неосновано се жалбом тужене - противтужиље указује да вредност предмета спора по тужби коју је навео тужилац није од значаја утврђивање вредности спора по противтужби. Ово стога што тужена током поступка није означила (другачију) вредност предмета спора по противтужби. Утицај наведеног пропуста тужене-противтужиље на законитост и правилност побијаног решења проистиче из тога што се управо вредност предмета спора коју (против)тужилац означи у (против)тужби има узети као меродавна у ситуацији када се тужбени захтев не односи на новчани износ (члан 33. став 2. ЗПП). Самим тим, пропуст тужене да означи (било какву) вредност предмета спора по противтужби за утврђење ништавости искључио је потребу, али и могућност, да суд у смислу члана 33. став 3. ЗПП, најкасније на припремном рочишту, пре почетка расправљања о главној ствари, брзо и на погодан начин провери тачност означене вредности и утврди вредност предмета спора. Следом свега изнетог, у изостанку означења било какве вредности предмета спора по противтужби првостепени суд се правилно везао за вредност предмета спора по тужбеном захтеву, утврђујући таксену обавезу тужене-противтужиље.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 3404/24 од 11.09.2024. године)

Сентенцу саставио: Марко Прентовић,
судија Вишег суда у Новом Саду

5. МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ

За суђење у споровима који настају у току и поводом судског или административног извршног поступка, као и у току и поводом стечајног поступка, искључиво је месно надлежан суд који спроводи тај поступак, односно суд на чијем подручју се налази суд који спроводи извршни поступак.

Из образложења:

Побијаним решењем Основни суд у Новом Саду се огласио месно ненадлежним за поступање у овој правној ствари и одредио да ће се након правноснажности решења списи предмета доставити Трећем основном суду у Београду, као стварно и месно надлежном за поступање у овој правној ствари. Против наведеног решења тужена је благовремено изјавила жалбу.

Основни суд у Новом Саду је решењем усвојио приговор извршног дужника и одредио да ће се извршни поступак који се води код јавног извршитеља именованог за подручје Вишег суда у Новом Саду и Привредног суда у Новом Саду наставити као поводом приговора против платног налога. Одређено је да ће се списи предмета доставити парничном одељењу Основног суда у Новом Саду и одређен је застој извршног поступка до правноснажног окончања парничног поступка.

Одредбом члана 18. Уговора о кредиту уговорено је да су уговорне стране сагласне да ће све евентуалне спорове проистекле из овог уговорног односа настојати да реше споразумно, а уколико дође до судског спора уговорне стране одређују надлежност суда у Београду (осим уколико законом није друкчије одређено).

Тужилац је поднеском истакао приговор месне ненадлежности Основног суда у Новом Саду, наводећи да су парничне странке у члану 18. Уговора о кредиту уговориле да ће у случају спора надлежан бити суд у Београду, предложивши да Основни суд у Новом Саду донесе решење којим ће усвојити приговор месне ненадлежности и по правноснажности решења списе предмета доставити Трећем основном суду у Београду, као месно надлежном суду на даље поступање. Након тога, првостепени суд је донео побијано решење.

Имајући у виду стање у списима предмета, овај суд налази да је првостепени суд погрешно одлучио када је усвојио приговор месне ненадлежности истакнут од стране тужиоца, на шта тужена основано у жалби указује. Наиме, основано се тужена наводи из жалбе позива на члан 58. ЗПП којим је прописано да је за суђење у споровима који настају у току и поводом судског или административног извршног поступка, односно у току и поводом стечајног поступка, искључиво месно надлежан суд који спроводи извршни, односно стечајни поступак, односно суд на чијем подручју се налази суд који спроводи извршни поступак, односно суд на чијем се подручју спроводи административно извршење. Сходно наведеном, а како је предметни спор ради дуга проистекао из извршног поступка који је покренут пред Основним судом у Новом Саду, тиме је према становишту овог суда, сходно цитираној одредби члана 58. ЗПП, за суђење у конкретном случају искључиво месно надлежан Основни суд у Новом Саду, као суд

који спроводи, односно пред којим је покренут извршни поступак поводом којег је предметни спор настао.

С обзиром на то да је у споровима који настају у току и поводом судског или административног извршног поступка, као што је у конкретном случају, законом прописана искључива месна надлежност суда који спроводи извршни поступак, односно суда на чијем подручју се налази суд који спроводи извршни поступак, односно суда на чијем се подручју спроводи административно извршење, нема места примени уговорних одредби којима се уговара надлежност другог суда у односу на суд за који закон прописује да је искључиво месно надлежан, односно у конкретном случају нема места примени одредбе члана 18. Уговора о кредиту, закљученог између тужиоца и тужене, имајући у виду да предмет уговарања не може бити месна надлежност суда у случају у којем закон прописује искључиву месну надлежност, због чега је суд одлучио као у изреци, те преиначио побијано решење и одбио приговор месне ненадлежности који је тужилац истакао.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 2343/22 од 20.12.2023. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

6. КОНФУЗИЈА СТРАНАКА

Када у току парничног поступка тужилац постане законски заступник туженог, наступила је конфузија странака и потребно је туженом поставити привременог заступника, имајући у виду настали сукоб интереса између законског заступника туженог и туженог.

Из образложења:

Одредбом члана 81. став 1 Закона о парничном поступку је прописано да ако се у току поступка пред првостепеним судом покаже да би редован поступак око постављања законског заступника туженом трајао дуго, па би због тога могле да настану штетне последице за једну или обе странке, суд ће туженом да постави привременог заступника по редоследу са списка адвоката који суду доставља надлежна адвокатска комора. Списак се објављује на интернет страници и огласној табли надлежне адвокатске коморе и суда. Приликом постављања привременог заступника, суд је дужан да поштује редослед са списка. Одредбом члана 81. став 2 тачка 5 ЗПП прописано је да ће суд под условом из става 1 поставити туженом привременог заступника нарочито ако постоје супротни интереси туженог и његовог законског заступника.

Имајући у виду цитиране одредбе, те досадашњи ток поступка, овај суд налази да услови за разрешење привременог заступника туженог нису испуњени, односно да и даље постоје супротни интереси туженог и његовог законског заступника, због чега је предлог за разрешење привременог заступника одбијен. У конкретном случају Ј. М., запослена код туженог, је опуномоћила адвоката Н.А. ради закључења судског поравнања и заступања туженог у предметној правној ствари. Именована је била овлашћена на закључење судског поравнања, које суд није прихватио у току поступка, па је решењем поставио туженом привременог заступника сматрајући да постоји сукоб интереса туженог и законског заступника туженог, јер је у међувремену дошло до промене у личности законског заступника туженог и законски заступник туженог в.д. директора је овде тужиља.

Парнична способност је способност странке да у поступку пуноважно предузима процесне (правне) радње и одговара пословној способности у сфери односа уређених материјалним правом. Странка која није парнично способна своја права и дужности врши путем законског заступника. Правна лица своју вољу изражавају путем одређених физичких лица. Снагом закона или статута, односно правилима тог субјекта, одређује се физичко лице које је по свом положају или функцији овлашћено да изјави вољу правног лица, а које се назива законским заступником правног лица.

С тим у вези, приложеним Статутом туженог одређено је да Установом руководи директор, који је овлашћен да у име установе, њене делатности, а у границама својих овлашћења, закључује уговоре и друге правне послове, да обавља друге правне радње, као и да заступа установу пред судом и другим органима (члан 8.), те да Установу заступа и представља директор (члан 19.). У конкретном случају дошло је до промене у личности законског заступника туженог, тако да је сада законски заступник туженог в.д. директора, овде тужиља. Наведена промена према ставу суда онемогућава вођење парнице, имајући у виду да је дошло до конфузије странака, тј. да се у истој процесној улози сада појављује тужиља и законски заступник туженог. Парница је двостраначки поступак, где странке иступају са супротстављеним процесним положајима тужиоца и туженог, а који се дакле огледа у супротстављању, неслагању, конфронтацији мишљења, где положај туженог постоји и одређује се наспрам положаја тужиоца, па ако нема тужиоца, нема ни туженог и обрнуто. Стога, овај суд налази да је ради наставка даљег поступка без одуговлачења, било потребно, као што је и даље потребно, да туженог заступа привремени заступник, имајући у виду постојање сукоба интереса између законског заступника туженог и туженог, који је настао као последица конфузије странака.

Суд је имао у виду да је актом другог органа туженог, односно Одлуком Управног одбора туженог, овлашћена Ј. М., запослена код туженог, да у овом

поступку предузима све радње у име тужене, укључујући и да тражи разрешење постављеног привременог заступника. Међутим, суд је става да то што је УО туженог именовао другу запослену за заступање туженог није отклоњен наведени сукоб интереса, те да би за туженог могле настати штетне последице усвајањем таковог захтева, будући да је тужила и даље законски заступник туженог.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број ПП. 3/2023 од 19.02.2024. године, које је потврђено решењем Апелационог суда посл. бр. Гж1. 870/24 од 29.05.2024. године)

Сентенцу саставила: судија др Биљана Лепотић

7. ПРИВРЕМЕНИ ЗАСТУПНИК

Привремени заступник у парничном поступку има права и обавезе законског заступника странке којој је постављен, те иако је адвокат, није овлашћен да изда заменичко пуномоћје другом адвокату.

Из образложења:

Према стању у списима предмета, на рочишта за главну расправу која су одржана пред првостепеним судом у замену за привременог заступника туженог приступила је адвокатски приправник код адвоката, који је приложио заменичко пуномоћје које је за овог адвоката издао привремени заступник туженог. Сходно одредби члана 82. став 1. ЗПП, привремени заступник има у поступку за који је постављен сва права и дужности законског заступника. Следом наведеног, привремени заступник у парничном поступку има права и обавезе законског заступника странке којој је постављен, те иако је адвокат, не појављује се као пуномоћник странке нити има права и овлашћења пуномоћника, обзиром да њему није издато пуномоћје од стране туженог као странке у парничном поступку, због чега није ни он овлашћен да изда заменичко пуномоћје другом адвокату, о чему је суд дужан да води рачуна у складу са чланом 91. став 2. ЗПП којим је прописано да је суд дужан да у току целог поступка пази да ли је лице које се појављује као пуномоћник овлашћено за заступање и да уколико утврди да лице које се појављује као пуномоћник није овлашћено за предузимање радње, суд ће да укине парничне радње које је то лице предузело ако те радње странке није накнадно одобрила.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 6456/20 од 16.05.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

8. ОДБИЈАЊЕ ПРИЈЕМА ПИСМЕНА

У случају одбијања пријема писмена од стране лица коме је писмено упућено закон установљава фикцију уручења, под условом да је достављач писмено оставио у стану или исто прибио на врата стана или просторије рада, чиме закон оставља могућност да се лице коме је писмено упућено ипак упозна са садржином писмена.

Из образложења:

Према стању у списима предмета, достављање туженом вршено је путем надлежног органа полиције у смислу одредбе члана 128. став 4. ЗПП, на адресу која је означена у тужби, која је уједно и адреса пребивалишта туженог уписана код органа надлежног за вођење евиденције о личним картама. Имајући у виду извештај надлежног органа полиције, наведена адреса је приликом изласка полицијског службеника на ту адресу била тачна адреса туженог (члан 141. став 2. ЗПП), јер је полицијски службеник на наведеној адреси затекао туженог. Из извештаја даље следи да је тужени том приликом без оправданог разлога одбио да прими тужбу са прилозима и позив за рочиште, те да је полицијски службеник наведена писмена оставио у поштанском сандучету и да је на доставници забележио да је тужени одбио пријем, потврђујући наведено својим потписом, како је то све констатовано на доставници и извештају Полицијске управе.

У смислу напред цитираних законских одредаба има се сматрати да је туженом уредно извршено достављање тужбе са прилозима. Наиме, у случају одбијања пријема писмена од стране лица коме је писмено упућено закон установљава фикцију уручења писмена лицу коме је писмено упућено, под условом да је достављач (у конкретном случају полицијски службеник) писмено оставио у стану или исто прибио на врата стана или просторије рада, а са тим се у конкретном случају има изједначити остављање писмена у поштанском сандучету, чиме закон оставља могућност да се лице коме је писмено упућено, а достава није извршена у складу са одредбама члана 141. ЗПП, ипак упозна са садржином писмена које му је упућено, али независно од тога да ли ће се упознати или не, закон установљава фикцију пријема писмена. Следи наведеног, у конкретном случају се има сматрати да је тужени у смислу члана 142. ЗПП примио тужбу са прилозима, па је исти као странка у поступку био дужан, у смислу члана 144. став 1. Закона о парничном поступку, да о промени адресе одмах обавести суд.

Дакле, чињеница да суд у даљем току поступка није био у могућности да туженом достави позив за рочиште на адресу на којој је примио тужбу, јер по извештају надлежног полицијског органа, путем којег је суд покушавао уручење, тужени више не живи на адреси на којој му је уручена тужба, а на којој је и даље пријављен код надлежног органа, при чему тужени о промени адресе није обавестио суд, не представља законски основ да суд туженом постави привременог

заступника, него да одреди да се сва даља достављања у парници за туженог врше истицањем писмена на огласну таблу суда и достављање би се сматрало извршеним по протеку рока од осам дана од дана истицања писмена на огласну таблу, све то у смислу члана 144. став 2. и 3. ЗПП. Услов прописан чланом 81. став 2. тачка 4. ЗПП, чијом применом је суд поставио туженом привременог заступника, јесте да је пребивалиште или боравиште туженог непознато, а тај услов у конкретном случају није био испуњен јер је туженом достављена тужба са прилозима на адресу пребивалишта уписану код надлежног органа за вођење евиденције о личним картама, чиме је у смислу члана 203. став 1. ЗПП парница почела да тече, а тиме је према одредби члана 144. став 1. ЗПП и настала обавеза туженог да суд обавести о промени адресе.

Тиме што је туженом поставио привременог заступника, а да за то нису били испуњени законски услови, првостепени суд је онемогућио туженог да расправља пред судом, због чега је пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 7. ЗПП.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 9730/20 од 12.11.2024. године)

Сентенцу саставила: Јелена Грубор,
судија Вишег суда у Новом Саду

9. ЗАМЕНИЧКО ПУНОМОЋЈЕ КОЈЕ НИЈЕ СНАБДЕВЕНО ЕЛЕКТРОНСКИМ ПОТПИСОМ

Уколико заменичко пуномоћје послато суду електронским путем није снабдевено електронским потписом, суд је дужан да остави рок странци ради достављања уредног пуномоћја, односно да позове странку да се изјасни на ову околност, будући да је странка у таквој ситуацији парничне радње заступања на рочишту од стране адвоката могла накнадно одобрити, а све наведено имајући у виду начело економичности поступка и целисходност у поступању.

Из образложења:

Према стању у списима предмета, тужилац је путем пуномоћника адвоката поднео тужбу против тужене, ради утврђења ништавости и исплате. Адвокат је дана 19.12.2023. године, путем електронске поште, првостепеном суду доставила заменичко пуномоћје којим је овластила другог адвоката у Новом Саду да је дана 22.12.2023. године заступа пред Основним судом у Новом Саду, са свим законским овлашћењима која њој припадају, а које није снабдевено електронским потписом.

На рочиште за главну расправу заказано за дан 22.12.2023. године је приступио адвокат, који се по заменичкој пуномоћи јавио као пуномоћник тужиоца,

са напоменом да је добио обавештење од колегинице да је послала суду пуномоћје електронским путем. Суд је на рочишту констатовао да је примљен мејл без електронски квалификованог потписа са заменичком пуномоћи, те је адвокат који је приступио по заменичкој пуномоћи предложио да се остави рок тужиоцу да достави уредну заменичку пуномоћ за заступање, док је тужени предложио да се главна расправа не одржи, већ да суд донесе решење којим се сматра да је тужба повучена. Након тога суд је донео побијано решење којим је констатовано да се сматра да је тужба повучена, позивајући се на одредбу члана 475. ЗПП, констатујући да за тужиоца није приступио нико, те је обавезао тужиоца да туженој надокнади трошкове парничног поступка.

Поступањем првостепеног суда на напред описани начин, дошло је до ускраћивања права тужиоцу на расправљање, чиме је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тач. 7 ЗПП.

Чланом 475. ЗПП прописано је да ако тужилац не дође на рочиште за главну расправу, а уредно је позван, сматраће се да је повукао тужбу. Чланом 85. истог закона прописано је да странке могу да предузимају радње у поступку лично или пуномоћника, чланом 89. да пуномоћник адвокат може да пренесе пуномоћје на другог пуномоћника или овласти другог пуномоћника на предузимање само појединих радњи у поступку, чланом 91. да је пуномоћник дужан да приликом предузимања прве радње у поступку поднесе пуномоћје, те да је суд дужан да у току целог поступка пази да ли је лице које се појављује као пуномоћник овлашћено за заступање, као и да ће суд, ако утврди да лице које се појављује као пуномоћник није овлашћено за предузимање одређене радње, да укине парничне радње које је то лице предузело ако те радње странка није накнадно одобрила.

Разматрајући жалбене наводе, а применом цитираних одредаба процесног закона овај суд налази да су наводи тужиоца основани. Ово из разлога што из списка недвосмислено произилази да је за тужиоца на предметно рочиште приступио адвокат, за којег је пуномоћник тужиоца путем електронске поште доставила суду заменичко пуномоћје да је замењује на спорном рочишту, с тим да исто није снабдевено електронским потписом, у којој ситуацији је суд био дужан да остави рок тужиоцу ради достављања уредног пуномоћја, односно да позовове тужиоца да се изјасни на ову околност у смислу члана 91. ЗПП, будући да је тужилац у таквој ситуацији парничне радње заступања на рочишту од стране адвоката могао накнадно одобрити, а све наведено имајући у виду начело економичности поступка и целисходност у поступању.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 1143/24 од 03.04.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

10. КОПИЈА ПУНОМОЋЈА

Ако је исправа приложена у препису или копији, суд ће на захтев противне странке решењем да наложи подносиоцу да поднесе суду исправу у изворнику, а противној странци дозволиће да се упозна са његовом садржином. Ово се односи и на пуномоћје будући да је и оно исправа.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду одбијен је захтев тужиље за враћање у пређашње стање. Према стању у списима предмета, тужиља је поднела тужбу Основном суду у Панчеву, који се огласио месно ненадлежним за поступање у овој правној ствари, па су списи предмета достављени Основном суду у Новом Саду, као стварно и месно надлежном суду. На записнику о главној расправи констатовано је да за тужиљу нико није приступио, достава уредна, а да је за тужену приступио адвокатски приправник. Такође је констатовано да је у судницу приступио адвокат Г. К. и доставио копију заменичке пуномоћи, да је на захтев судије изјавио да нема оригинал заменичке пуномоћи, те је суд донео решење да се тужба сматра повученом. Након тога је пуномоћник тужиље адвокат В. Г. из Панчева поднео предлог за враћање у пређашње стање у ком је навео да је адвокат Г. К. као замена за пуномоћника тужиље, приступио на заказано рочиште, али да му судија није дозволила да приступи из разлога што има копију пуномоћи. Такође је навео да је именованом адвокату заменичку пуномоћ послао путем мејла, а да му је оригинал пуномоћи послао поштом, као и да је на овакав начин много пута поступао у дотадашњем раду и да никада није имао оваквих проблема. У прилогу предлога за враћање у пређашње стање доставио је и оригинал заменичке пуномоћи. Првостепени суд је одржао рочиште поводом предлога за враћање у пређашње стање на ком је као сведок саслушан адвокат Г. К., а првостепени суд је донео решење да се путем замолнице пред Основним судом у Панчеву саслуша адвокат В. Г. на околност навода из предлога за враћање у пређашње стање, односно да ли је мејл послао уз квалификовани електронски потпис. Пред основним судом у Панчеву саслушан је пуномоћник тужиље који је, између осталог, изјавио да је колеги мејлом, уз свој квалификовани електронски потпис, послао заменичко пуномоћје, с обзиром на то да је рочиште требало да се одржи наредног дана, те да није било времена да му пуномоћје пошаље поштом, и да у свему остаје код садржине поднетог предлога за враћање у пређашње стање. Након тога, првостепени суд је донео овде ожалбено решење којим одбија предлог тужиље за враћање у пређашње стање, позивајући се на члан 109. ЗПП, са образложењем да, сагласно начелу о терету доказивања, пуномоћник тужиље није доказао да је спорну пуномоћ предао сагласно позитивним прописима, у конкретном случају уз квалификовани електронски потпис.

Одредбом члана 91. ЗПП прописано је да је пуномоћник дужан да приликом предузимања прве радње у поступку поднесе пуномоћје, те да је суд дужан да у току целог поступка пази да ли је лице које се појављује као пуномоћник овлашћено за заступање, као и да ће суд, ако утврди да лице које се појављује као пуномоћник није овлашћено за предузимање одређене радње, да укине парничне радње које је то лице предузело ако те радње странка није накнадно одобрила.

Одредбом члана 100. став 1. ЗПП прописано је да исправе које се прилажу поднеску подnose се у изворнику или препису. У ставу 3. истог члана наведено је ако је исправа приложена у препису, суд ће на захтев противне странке решењем да наложи подносиоцу да поднесе суду исправу у изворнику, а противној странци дозволиће да се упозна са његовом садржином. Кад је то потребно, суд ће решењем да одреди рок у коме исправа мора да се поднесе у изворнику или у овереном препису, односно прегледа.

Имајући у виду цитиране законске одредбе, пуномоћје, као исправа, може се поднети у изворнику (оригиналу) или препису односно копији. Како копија представља савремену замену ручног преписа, то се на копије исправа морају применити одредбе Закона о парничном поступку које се односе на препис истих, па и одредба члана 100 ст. 3 наведеног прописа. То даље значи да ако је исправа приложена у препису или копији, суд ће на захтев противне странке решењем да наложи подносиоцу да поднесе суду исправу у изворнику, а противној странци дозволиће да се упозна са његовом садржином. Ово се односи и на пуномоћје будући да је и оно исправа. Наведено не искључује овлашћење суда да, у случају када сам посумња у саобразност копије пуномоћја оригиналу, затражи од подносиоца да исто достави у изворнику или овереној копији. Овакво овлашћење суда произлази и из одредбе члана 91. став 2. Закона о парничном поступку којом је прописано да је суд дужан да у току целог поступка пази да ли је лице које се појављује као пуномоћник овлашћено за заступање.

Следом изнетог, по ставу овог суда, погрешно је првостепени суд сматрао да нису испуњени услови за враћање у пређашње стање из члана 109. ЗПП. Наиме, одредбом члана 109. став 1. ЗПП прописано је да ако странка пропусти рочиште или рок за предузимање неке радње у поступку и услед тога изгуби право на предузимање те радње, суд ће јој на њен предлог дозволити да накнадно изврши ту радњу (враћање у пређашње стање) кад постоје оправдани разлози за пропуштање. У конкретном случају, по ставу овог суда, није било места примени наведене одредбе, имајући у виду да странка, односно заменик пуномоћника тужиле није пропустио ни рочиште, ни рок за предузимање неке радње у поступку. Како то произлази из стања у спису предмета, адвокат Г. К. је са копијом заменичке пуномоћи за адвоката В. Г. (пуномоћника тужиле), у заказано време приступио на предметно рочиште. Тачно је да је том приликом адвокат Г. К. код себе имао копију заменичке пуномоћи, али по ставу овог суда, а имајући у виду

стање у списима предмета, није било места примени одредбе члана 475. ЗПП. Дакле, у конкретној ситуацији, првостепени суд је, сагласно цитираним одредбама, а уколико је сумњао у веродостојност копије пуномоћја, морао да затражи од подносиоца да исто достави у изворнику или овереној копији, односно да адвокату одреди рок у коме исправа мора да се поднесе у изворнику или у овереном препису, руководећи се начелима права на приступ суду, у оквиру уставом гарантованог права на правично суђење.

Најзад, имајући у виду да је првостепени суд пропустио да примени релевантне одредбе материјалног права на које му је указано овим решењем, што је резултирало незаконитим одбијањем предлога тужиље за враћање у пређашње стање, при чему је у прилогу предлога за враћање у пређашње стање суду достављен и оригинал заменичке пуномоћи, овај суд је жалбу тужиље усвојио, те ожалбено решење преиначио налазећи да је предлог за враћање у пређашње стање основан.

Будући да је одредбом члана 109. став 2. ЗПП прописано да се поступак, кад се дозволи враћање у пређашње стање, враћа у оно стање у коме се налазио пре пропуштања и да се укидају све одлуке које је суд због пропуштања донео, овај суд је укинуо решење којим се сматра да је тужба повучена, као последицу дозвољеног враћања у пређашње стање.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 4522/24 од 03.10.2024. године)

Сентенцу саставила др Биљана Лепотић,
судија Вишег суда у Новом Саду

11. ПОВРЕДА ПРАВА НА РАСПРАВЉАЊЕ

Суд је дужан да приликом доношења одлуке оцени наводе и доказе изнете у поднеску тужене (одговору на тужбу) којим је у спору мале вредности оспорила основ тужбеног захтева и доставила доказе за своје наводе, међу којима и Основне податке о кредиту/платној картици - Понуду, иако наведени поднесак није достављен суду 15 дана пре одржавања рочишта.

Из образложења:

Према садржини списка предмета, тужилац је поднео тужбу против тужене ради утврђења ништавости уговорне одредбе којом је уговорена његова обавеза као корисника кредита да туженој као даваоцу кредита плати накнаду на име стварних трошкова и трошкова поступка одобравања и администрирања кредита. Тужба и позив за рочиште заказано за 17.03.2021. године достављени су туженој дана

16.11.2020. године. Тужена је поднеском од 15.03.2021. године оспорила тужбени захтев по основу и предложила да суд исти одбије, уз истицање да је предметна накнада била наведена у Основним подацима о кредиту – Понуди, Обавезним елементима уговора и Плану отплате кредита који су тужиоцу уручени пре закључења уговора. Уз поднесак је доставила Опште услове пословања тужене који се примењују у пословању са предузетницима и регистрованим пољопривредним газдинствима, Основне податке о кредиту/платној картици - Понуду и Тарифу накнада за кредите, депозите и документарно пословање. Суд је на рочишту за главну расправу одржаном дана 17.03.2021. године констатовао да неће ценити поднесак тужене јер је неблаговремен, прочитао доказе које је приложио тужилац и закључио главну расправу, те донео жалбом побијану пресуду у којој наводи исте разлоге о томе због чега није ценіо поднесак тужене са прилозима.

Првостепени суд је наведеним поступањем учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 7. ЗПП, која увек постоји ако странци незаконитим поступањем, а нарочито пропуштањем достављања, није дата могућност да расправља пред судом.

Наиме, одредбом члана 308. став 1. ЗПП прописано је да је странка дужна да најкасније на припремном рочишту, односно на првом рочишту за главну расправу, ако припремно рочиште није обавезно, изнесе све чињенице потребне за образложење својих предлога, да предложи доказе којима се потврђују изнете чињенице, да се изјасни о наводима и понуђеним доказима противне странке, као и да предложи временски оквир за спровођење поступка.

Из цитиране одредбе произлази да је странка дужна да најкасније на припремном рочишту, односно на првом рочишту за главну расправу, ако припремно рочиште није обавезно, изнесе све чињенице, предложи доказе, као и да се изјасни о наводима противне странке, из чега даље произлази да све до окончања припремног рочишта, односно првог рочишта за главну расправу, странка може предузимати наведене радње у поступку и да тек по окончању наведеног рочишта постаје преклудирана у погледу предузимања истих. Дакле, наведеном одредбом је предвиђено до када се наведене радње најкасније могу предузети, али странка исте свакако може предузимати и раније, пре одржавања рочишта. Осим тога, како у спору мале вредности, какав је у конкретном случају, достављање одговора на тужбу није обавезно, тим пре је тужени слободан у одлуци да ли ће своје наводе и доказе изнети на првом рочишту за главну расправу или ће то учинити раније, пре одржавања рочишта.

Сходно наведеном, иако поднесак тужене није достављен 15 дана пре одржавања рочишта у складу са одредбом члана 98. став 5. ЗПП, што првостепени суд наводи као разлог за његово одбацивање, наводи које је тужена истакла у поднеску од 15.03.2021. године и докази достављени уз тај поднесак благовремени су, имају-

ћи у виду да је поднесак предат суду пре рочишта за главну расправу које је одржано дана 17.03.2021. године, а да би цитирани поднесак првостепени суд свакако морао ценити и у ситуацији да је предат на самом рочишту, сходно одредби члана 308. став 1. ЗПП, односно пре момента у коме странка постаје преклудирана у предузимању ове радње. Стога је суд био у обавези да наводе и доказе изнете у наведеном поднеску узме у обзир и цени приликом доношења ожалбене одлуке.

У том смислу, тиме што није ценио поднесак од 15.03.2021. године, којим је тужена оспорила основ тужбеног захтева и доставила доказе за своје наводе, међу којима и Основне податке о кредиту/платној картици - Понуду, првостепени суд је онемогућио тужену да доказује супротно од онога што произлази из доказа које је предложио тужилац, а у погледу одлучних чињеница које се односе на предочавање тужиоцу обавезе плаћања накнаде за обраду кредита у предуговорној фази, све у смислу одредаба члана 17. и 19. став 1. тач. 6. и 7. Закона о заштити корисника финансијских услуга, те тачке 12. Одлуке о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, бр. 65/11).

Услед оваквог поступања првостепеног суда, туженој није дата могућност да расправља пред судом о чињеницама које су од значаја за одлучивање, што представља битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 7. ЗПП, на коју другостепени суд пази по службеној дужности.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 9296/21 од 08.10.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

12. РОК ЗА ПОДНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗА ВРАЋАЊЕ У ПРЕЂАШЊЕ СТАЊЕ

Рок за подношење предлога за враћање у пређашње стање почиње тећи од дана када су престали разлози који су проузроковали пропуштање, а не од дана пријема решења о повлачењу тужбе.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду констатовано је да је тужба у овој правној ствари повучена, па је тужилац обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка и одбачен је предлог тужиоца за враћање у пређашње стање.

У конкретном случају, пуномоћник тужиоца у поднеску од 08.11.2023. године, насловљеном као Предлог пуномоћника тужиоца за враћање у пређашње стање, као оправдане разлоге за изостанак са рочишта наводи да је на рочиште заказано за дан 25.10.2023. године са почетком у 11.30 часова, био спречен да приступи због квара на возилу, те да је возило било оспособљено за вожњу тек око 12.15 часова. Полазећи од тога, првостепени суд правилно сматра да је тужиоцу, односно његовом пуномоћнику, рок од 8 дана у коме је могао поднети предлог за враћање у пређашње стање, почео тећи истог дана када је предметно рочиште било заказано, имајући у виду да су разлози који су проузроковали пропуштање тог рочишта престали истог дана, јер је возило истог дана оспособљено за вожњу.

Са наведеним у вези, не може се прихватити ни жалбени навод тужиоца да исти није имао сазнања да је његова тужба повучена, те да му је субјективни рок почео тећи тек од дана када је за то сазнао, односно од дана када је примио решење о повлачењу тужбе. Ово из разлога што је пуномоћник тужиоца решење о повлачењу тужбе примио 20.11.2023. године, док је предлог за враћање у пређашње стање поднео пре тога, дана 08.11.2023. године, из чега јасно произлази да је пуномоћник тужиоца знао за пропуштање, па како је рочиште у овој правној ствари било заказано за дан 25.10.2023. године, а предлог за враћање у пређашње стање је поднет дана 08.11.2023. године, правилно је првостепени суд исти одбацити као неблаговремен и са тим у вези дао јасно и детаљно образложење, које у потпуности прихвата и овај суд, па су сви супротни жалбени наводи без основа.

Што се тиче жалбених навода тужиоца, да је предлог за враћање у пређашње стање поднео опреза ради, у ситуацији док још увек није имао сазнања какве су биле последице његовог изостанка са заказаног рочишта (како наводи, да је тужени прихватио расправљање без присутног пуномоћника тужиоца, или да је поступајућа судија евентуално била одсутна и слично), овај суд сматра да, када је пуномоћник тужиоца већ поднео предлог опреза ради, пре него што је и сазнао да је тужба сматрана повученом, тај предлог је могао поднети благовремено, при чему овај суд поново указује на то да пуномоћник тужиоца, у конкретној ситуацији, погрешно тумачи да рок за подношење предлога за враћање у пређашње стање почиње тећи од дана пријема решења о повлачењу, већ, у датој ситуацији, управо од дана када су престали разлози који су проузроковали пропуштање, како је већ речено, па ни ови жалбени наводи нису од утицаја на правилност и законитост побијаног решења.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 456/24 од 05.03.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

13. ОДБАЧАЈ ТУЖБЕ РАДИ НАКНАДЕ ТРОШКОВА САСТАВА ОДШТЕТНОГ ЗАХТЕВА

Не постоји разлог за одбачај тужбе уколико је тужилац тужбеним захтевом потраживао само накнаду штете на име састава захтева за исплату, као део главног захтева, и накнаду трошкова првостепеног поступка, као акцесорни захтев.

Из образложења:

Према стању у списима предмета, тужилац је поднео тужбу ради накнаде штете, у којој је, између осталог, навео да је, као последицу саобраћајне незгоде у којој је учествовао, тужилац претрпео страх јаког интензитета, због изненадног удара другог возила, да и данас осећа нелагодност приликом учешћа у саобраћају, да је за незгоду крив осигураник туженог, чије је возило осигурано код туженог по полиси од аутоодговорности, те да се тужилац обратио туженом са захтевом за накнаду штете, али тужени ни по протеклу законом прописаног рока није извршио било какву исплату на име накнаде нематеријалне штете. Предложено је да суд донесе пресуду којом ће обавезати туженог да тужиоцу на име састава захтева за накнаду штете исплати износ од 9.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде, па до исплате, као и да накнади тужиоцу проузроковане трошкове овог поступка.

Првостепени суд је побијаним решењем тужбу одбацио, са образложењем да тужба не садржи главни захтев, већ само акцесорни захтев за накнаду трошкова, те, како су трошкови поступка споредно питање и директно су везани за основаност тужбеног захтева, то они не могу бити једини предмет тужбеног захтева, позивајући се на члан 150. став 1 Закона о парничном поступку.

Закључак првостепеног суда да је тужилац првобитно постављеним тужбеним захтевом тражио само трошкове поступка, услед чега таква тужба има недостатке у погледу елемената које, према члану 192 ЗПП, иста мора да садржи, не може се прихватити. Наиме, тужилац је у тужби тражио исплату износа од 9.000,00 динара за састав одштетног захтева, који захтев се ослања на чињеничне наводе тужбе о претрпљеном страху у саобраћајној незгоди, поводом које се туженом обратио са одштетним захтевом, а за чији састав је претходно исплатио износ од 13.500,00 динара, како то произлази из навода тужбе, а ком захтеву није удовољено. Поред овако постављеног захтева, тужилац је захтевао и исплату трошкова парничног поступка. Премда у ситуацији када се захтевом тужбе, поред исплате трошкова насталих у вези или поводом парничног поступка, односно претпроцесних трошкова у смислу члана 150. ЗПП (у шта се сврстава и трошак састава одштетног захтева), поставља још неки захтев, одлука о претпроцесним трошковима прати судбину одлуке о трошковима поступка, пре свега у смислу затезне камате која се на трошкове поступка досуђује од дана извршности, то

није случај у ситуацији када је захтев за исплату таквог трошка постављен као главни захтев. Наиме, у том случају се такав захтев за исплату има и посматрати као главно потраживање, а све из разлога што га је тако определио тужилац, који диспонира тужбеним захтевом по свом нахођењу. У конкретној правној ствари, поред захтева који је одредио главним, тужилац је поставио и споредни, захтев за исплату трошкова поступка, који је, дакле, акцесорног карактера у односу на захтев за исплату траженог износа на име састава одштетног захтева. Следи да таква тужба садржи све елементе из члана 192. ЗПП, како у погледу главне ствари, тако и споредног тражења, стога није било места њеном одбачају. Тужба, дакле, није неразумљива ни непотпуна и не постоје недостаци због којих се по истој не може поступити.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 3665/2024 од 29.08.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

14. ПРОТИВЉЕЊЕ ТУЖЕНОГ ПОВЛАЧЕЊУ ТУЖБЕ

Уколико је искључиви разлог неоснованости тужбеног захтева чињеница испуњења обавезе туженог, до које је дошло након подношења предлога за извршење, а тужени се противио повлачењу тужбе, туженом не припадају трошкови парничног поступка, јер их је скривио својим противљењем повлачењу тужбе.

Из образложења:

У овој парници тужилац је повукао тужбу из разлога што је тужени након покретања извршног поступка исплатио дуг у целости, те је предложио да се расправа откаже, након чега је првостепени суд донео решење којим је констатовано повлачење тужбе, те је поступак обустављен, а закључак о извршењу јавног извршитеља је укинут у целости. Одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка. На то решење тужени је изјавио жалбу која је решењем Вишег суда усвојена, те је решење којим је констатовано повлачење тужбе укинута и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење. Након наведеног, тужилац је остао код примарног тужбеног захтева и не спорећи да је дуг исплаћен, поставио и евентуални тужбени захтев да се утврди да је предметно потраживање основано. Током поступка није било спорно да је предметно потраживање тужиоца наплаћено од туженог, међутим како је потраживање наплаћено након подношења предлога за извршење, овај суд налази да је захтев тужиоца у овој парници био основан у тренутку подношења предлога за извршење, док се

тужени није сагласио са повлачењем тужбе настојећи да докаже да је потраживање тужиоца неосновано. Међутим, након спроведеног поступка, по становишту овог суда, искључиви разлог неоснованости тужбеног захтева је управо чињеница испуњења обавезе туженог, до које је дошло након подношења предлога за извршење. Дакле, како је током поступка доказано да је потраживање тужиоца било основано у тренутку иницирања извршног поступка, то се има сматрати да је тужени проузроковао трошкове тог поступка који припадају тужиоцу, док је са друге стране тужени својим противљењем повлачењу тужбе скривио трошкове парничног поступка, чија накнада му из тог разлога не припада.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 5191/22 од 31.10.2024. године)

Сентенцу саставио Никола Петровић,
судија Вишег суда у Новом Саду

15. ПРАВНИ ИНТЕРЕС ЗА ПОДНОШЕЊЕ ДЕКЛАРАТОРНЕ ТУЖБЕ

Тужилац као подносилац деклараторне тужбе треба да учини вероватним постојање правног интереса за њено подношење, што подразумева постојање вероватности правне користи од донете пресуде; он мора да изнесе тврдњу да тражи правну заштиту одређеног садржаја, јер је његово субјективно право повређено или угрожено и да учини вероватним да ће ако његов захтев буде усвојен, то за њега представљати остварење одређене правне користи, коју без судске одлуке не би могао остварити.

Из образложења:

Одредбом члана 194. став 2 Закона о парничном поступку прописано је да тужба за утврђење може да се поднесе ако тужилац има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког спорног права или правног односа, пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа или истинитост односно неистинитост неке исправе, или ако тужилац има неки други правни интерес.

Из цитиране одредбе произлази да тужилац као подносилац деклараторне тужбе треба да учини вероватним постојање правног интереса за њено подношење, што подразумева постојање вероватности правне користи од донете пресуде. У том смислу тужилац свакако мора да има правни интерес како у моменту подношења тужбе, тако и касније за вођење парнице. Да би тужилац имао правни интерес у смислу наведене законске одредбе, он мора да изнесе тврдњу да тражи правну заштиту одређеног садржаја, јер је његово субјективно право повређено или угрожено и да учини вероватним да ће ако његов захтев буде усвојен, то за њега представљати остварење одређене правне користи, коју без судске одлуке

не би могао остварити. Постојање овог интереса има значај процесне претпоставке, те ако нема правног интереса, тужба је недопуштена.

Сходно наведеном, а по становишту овог суда, тужилац својим наводима у овом поступку није учинио вероватним постојање правног интереса за вођење ове парнице, будући да се не види коју правну корист он покушава да оствари тужбом за утврђење ништавости уговора о купопродаји некретнине у ком није учествовао као странка. Наиме, одредбом члана 104. став 1 Закона о облигационим односима прописано да је у случају ништавости уговора, свака уговорна страна дужна да врати другој све оно што је примила по основу таквог уговора, а ако то није могуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу, према ценама у време доношења судске одлуке, уколико закон што друго не одређује. Имајући у виду наведено, поставља се питање шта тужилац очекује да добије евентуалним успехом у овом поступку, када би усвајањем његовог захтева за утврђење ништавости уговора о купопродаји, уговорне стране биле дужне да врате све оно што су примиле по основу таквог уговора, те остаје нејасно која би корист настала за тужиоца за случај утврђења ништавости наведеног уговора. Надаље, при законским разлозима за ништавост из члана 103. Закона о облигационим односима, а имајући у виду да је суд везан и чињеничним наводима тужбе, у којима тужилац као разлог ништавости уговора истиче да је он дао новац за куповину стана а не уговорна страна, суд налази да је изостао правни интерес, како за подношење ове тужбе, тако и за вођење парнице. Овај суд ни након изјашњења тужиоца на рочишту није нашао разлоге који би учинили вероватним постојање правног интереса тужиоца за подношење предметне тужбе за утврђење ништавости уговора о купопродаји чија није страна, а да притом не захтева утврђење власништва на предметној некретнини или изражава такву намеру након овог поступка, односно суд није увидео у чему се огледа правна корист коју би тужилац црпео из евентуалног успеха у овом спору, па је стога одлучио да тужбу у овој правној ствари одбаци као недопуштену у смислу члана 294. став 1. тачка 6. ЗПП у вези са чланом 194. став 2. истог закона.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број П 92/2022 од 13.09.2022. године, које је потврђено решењем Апелационог суда посл. бр. Гж 2855/22 од 30.11.2022. године)

Сентенцу саставила: др Биљана Лепотић,
судија Вишег суда у Новом Саду

16. ДОЗВОЉЕНОСТ ТУЖБЕ ЗА УТВРЂЕЊЕ ИСТИНИТОСТИ САДРЖАЈА ИСПРАВЕ

Тужбом за утврђивање истинитости, односно неистинитости неке исправе, може се тражити само да се утврди да ли исправа потиче или не потиче од лица које је означено као њен издавалац, али не и испитивање тачности садржине исправе.

Из образложења:

Одредбом члана 194. Закона о парничном поступку, прописано је да тужилац може у тужби да тражи да суд само утврди постојање, односно непостојање неког права или правног односа, повреду права личности или истинитост, односно неистинитост неке исправе (став 1.). Тужба за утврђење може да се поднесе ако тужилац има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког спорног права или правног односа, пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа или истинитост односно неистинитост неке исправе, или ако тужилац има неки други правни интерес (став 2.). Тужба за утврђење може да се поднесе ради утврђивања постојања, односно непостојања чињенице, ако је то предвиђено законом или другим прописом (став 3.). Тужба за утврђење повреде права личности може да се поднесе без обзира да ли је постављен захтев за накнаду штете или други захтев, у складу са посебним законом (став 4.).

Тужбом за утврђивање истинитости, односно неистинитости неке исправе, може се тражити само да се утврди да ли исправа потиче или не потиче од лица које је означено као њен издавалац, али не и испитивање тачности садржине исправе. Дакле, правна заштита која се пружа у овој ситуацији тиче се аутентичности потписа даваоца изјаве и издаваоца, а не њене садржине. Тужилац је у конкретном случају могао тужбом само да тражи да се утврди да ли исправа потиче или не потиче од онога који је у исправи означен као њен издавалац, а утврђивање истинитости садржине неке исправе може да буде само предмет доказног поступка у спору поводом остваривања одређеног субјективног права које се заснива на исправи или се исправом доказује, а не и тужбе за утврђење.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 8604/2020 од 12.09.2024. године)

Сентенцу саставила: Татјана Наумов,
судија Вишег суда у Новом Саду

17. ПРЕСУДА ЗБОГ ИЗОСТАНКА КОД ЈЕДИНСТВЕНИХ СУПАРНИЧАРА

У парници против тужених јединствених супарничара, када је уредно позвани тужени изостао са рочишта за главну расправу, дејство радњи које је предузео други тужени – приступање на рочиште и оспоравање тужбе-

ног захтева, односе се и на првотуженог, тј. има се сматрати да је ове радње предузео, па нису испуњени услови да се донесе пресуда због изостанка.

Из образложења:

Пресудом због изостанка Основног суда у Новом Саду усвојен је тужбени захтев. Првостепени суд је побијану пресуду донео сматравши да су се у односу на првотуженог испунили услови за доношење пресуде због изостанка у смислу члана 475. став 2. ЗПП, због тога што иако је био уредно позван, није приступио на рочиште.

Тужени жалбом основано указује да није било услова за доношење побијане пресуде због изостанка. Наиме, одредбом члана 210. Закона о парничном поступку прописано је да ако по закону или због природе правног односа спор може да се реши само на једнак начин према свим супарничарима (јединствени супарничари), они се сматрају као једна парнична странка, тако да кад поједини супарничари пропусте неку парничну радњу, дејство парничних радњи које су извршили други супарничари односе се и на оне који те радње нису предузели. У конкретном случају, предмет спора је утврђење недозвољености извршења на покретној ствари, на којој овде тужилац тврди да има право својине, на страни тужених обухваћени су обе странке из извршног поступка, односно и извршни поверилац и извршни дужник, а по природи ствари спор може да се реши само на једнак начин према оба тужена, па они у овој парници имају положај јединствених супарничара и имају се сматрати као једна парнична странка. Стога у ситуацији када је уредно позвани тужени изостао са рочишта за главну расправу, дејство радњи које је предузео други тужени – приступање на рочиште и оспоравање тужбеног захтева, односе се и на туженог који је изостао, тј. има се сматрати да је ове радње предузео и други тужени, па нису били испуњени услови из члана 475. став 2. ЗПП у вези са чланом 351. ЗПП да се донесе пресуда због изостанка (да тужени није приступио на рочиште, односно да није оспорио тужбени захтев).

Дакле, првостепени суд је противно одредбама овог закона донео побијану пресуду због изостанка, због чега је побијана пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 6. ЗПП, на коју је жалба основано указала.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 8865/23 од 27.06.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

18. НАКНАДА ИЗГУБЉЕНЕ ЗАРАДЕ СВЕДОКУ

Сведок није легитимисан за постављање захтева за накнаду сопствених трошкова на име изгубљене зараде, већ је за постављање таквог захтева искључиво легитимисан његов послодавац, који може да оствари надокнаду под условом да је претходно сведоку исплатио износ зараде.

Из образложења:

Побијаним решењем обавезан је тужилац да сведоку на име изгубљене зараде због одазивања на рочиште исплати тражени износ. Према стању у списима, тужилац је током парнице предложио саслушање сведока М.А, који предлог је суд усвојио и на рочишту саслушао именованог сведока, када је сведок и поставио захтев за накнаду трошкова приступа на рочиште. Сведок је потом доставио суду поднесак са потврдом послодавца по којој му за дан одсуства са посла припада надокнада у износу који му је првостепени суд и досудио побијаним решењем, а на терет тужиоца који је и предложио извођење доказа. Основано се жалбом оспорава наведено решење првостепеног суда као неправилно и незаконито.

Према одредби члана 258. став 1. ЗПП сведок има право на накнаду путних трошкова и трошкова за исхрану и преноћиште, као и на накнаду изгубљене зараде.

Правилником о накнади трошкова у судским поступцима ("Службени гласник РС", бр. 9/16 и др.) у члану 1. се прописују услови за накнаду и висина накнаде трошкова који у судским поступцима припадају сведоку, вештаку, стручном саветнику, преводиоцу, тумачу и стручном лицу, награда вештаку, стручном саветнику, преводиоцу, тумачу и стручном лицу, накнада трошкова приватном тужиоцу, оштећеном као тужиоцу, оштећеном и окривљеном у кривичном поступку, накнада трошкова странци и умешачу у парничном поступку, накнада трошкова и награда браниоцу, пуномоћнику и законском заступнику у парничном и кривичном поступку, накнада трошкова суду за време вршења радњи ван зграде суда.

Чланом 5. овог Правилника је прописано да трошкове сведока, вештака, преводиоца, тумача, стручног саветника и стручног лица (учесник у поступку) чине путни трошкови, трошкови за исхрану и преноћиште и изгубљена зарада.

Чланом 10. овог Правилника је прописано да се изгубљена зарада надокнађује учеснику у поступку који је у радном односу, који је земљорадник или предузетник или који остварује зараду на други начин у складу са законом. Према члану 11. овог закона лицу у радном односу зараду надокнађује послодавац, а према ставу 2. овог члана послодавац има право да од суда, односно другог орга-

на који води поступак захтева надокнаду износа који је лицу у радном односу исплатио на име накнаде зараде.

Из цитираних одредаба Правилника произлази да сведок није легитимисан за постављање захтева за накнаду сопствених трошкова на име изгубљене зараде већ је за постављање таквог захтева искључиво легитимисан његов послодавац који може да оствари надокнаду под условом да је претходно сведоку исплатио износ зараде. На наведени начин избегава се могућност да сведок изврши двоструку наплату износа зараде, једном од послодавца а други пут од странке која је предложила његово саслушање. Будући да је у конкретном случају захтев за накнаду није поставио послодавац већ директно сведок који је у радном односу, његов захтев није могао бити усвојен независно од постојања потврде послодавца о висини дневне зараде за дан одсуства са посла. Због тога је првостепено решење преиначено и захтев сведока као неоснован одбијен.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 1215/24 од 17.12.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

19. ОДБИЈАЊЕ ИЗВОЂЕЊА ДОКАЗА

Закон о парничном поступку не познаје термин мимоилажења извођења доказа. С тим у вези, уколико суд одбије да изведе неки доказ, обавеза је суда да на одговарајући начин образложи овакав свој став.

Из образложења:

Према стању у спису предмета тужиоци су поднели првостепеном суду тужбу против тужених, због сметања поседа. Тужени су поднеском дали одговор на тужбу у ком су навели да се у целости противе постављеном тужбеном захтеву и да га сматрају неоснованим. У истом поднеску, између осталих предложених доказа, предложили су да се изведу докази саслушањем четири сведока, које су именовали. На рочишту за главну расправу тужиоци су остали код тужбе и постављеног тужбеног захтева, доказа и доказних предлога као у тужби, те између осталог предложили и да се у својству сведока саслушају још четири лица, које су именовали. Након тога првостепени суд је донео решење којим је најпре усвојио све доказне предлоге парничних странака, а потом извео доказе саслушањем тужилаца, тужених, као и једног сведока. Потом, на истом рочишту за главну расправу, првостепени суд је донео решење да се мимоилази даље извођење доказа, прочитао целокупне списе предмета и закључио главну расправу. Након тога, првостепени суд је донео ожалбено решење.

Одредбом члана 315. став 1. ЗПП прописано је да извођење доказа одређује суд решењем, у коме ће да се назначи спорна чињеница која би требало да се утврди извођењем доказа, доказно средство и рок за извођење доказа у оквиру временског оквира, док је у ставу 2. прописано да ће предложене доказе, које не сматра важним за одлуку, суд да одбије и да у решењу наведе разлог одбијања.

Наиме, овај суд указује да Закон о парничном поступку не познаје термин мимоилажења извођења доказа. С тим у вези, уколико суд одбије да изведе неки доказ, обавеза је суда, сходно одредби 315. став 2. ЗПП, да на одговарајући начин образложи овакав свој став. У образложењу своје одлуке, суд је дужан да јасно изнесе на основу којих доказа је узео да су одређене чињенице истините или нису, као и да да јасне, образложене и недвосмислене разлоге зашто је поједине доказе прихватио или није. Одсуство детаљних, јасних и непротивречних разлога за одбијање предложених доказа (у конкретном случају неизвођења појединих доказа), представља битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж. 1942/24 од 24.04.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

20. ПОСТАВЉАЊЕ ТУЖБЕНОГ ЗАХТЕВА У ДРУГОЈ ВАЛУТИ

Промена валуте у којој тужилац одређује свој захтев не утиче на промену идентитета тужбеног захтева, те се ради о прецизирању тужбеног захтева и постављању истог у другој валути, а не објективном преиначењу тужбе.

Из образложења:

Према стању у спима предмета, тужилац је поднео тужбу против туженог ради утврђења ништавости и стицања без основа, у којој је, између осталог, предложио је да се обавезе тужена да му по основу неоснованог обogaћења исплати: износ од 100,00 еура на име неосновано наплаћених трошкова обраде кредита; износ од 30,00 еура на име неосновано наплаћених трошкова обраде захтева код НКОСК и износ од 600,00 еура на име неосновано наплаћених трошкова осигурања кредита код НКОСК, све са законском затезном каматом, као и да му накнади трошкове парничног поступка. Поднеском је тужилац прецизирао тужбени захтев на начин да је потраживане износе определио у динарима, док је суштински остатак тужбеног захтева остао непромењен. На рочишту за главну расправу тужилац је изјавио да остаје код преиначене тужбе, док је пуномоћник

тужене учинио неспорним висину тужбеног захтева по свим основима из преиначене тужбе, те је изјавио да се противи преиначењу и да сматра да тужбу треба одбацити, јер је постављена у еврима, а износи су наплаћени у динарима, након чега је првостепени суд закључио главну расправу. Побижаним решењем није дозвољено преиначење тужбеног захтева и тужба је одбачена.

Приликом одлуке о дозволи преиначења тужбе, суд је најпре требало да има у виду да је преиначење тужбе промена истоветности захтева, повећање постојећег или истицање другог захтева уз постојећи (члан 200. став 1. ЗПП). Тужилац је поднеском од прецизирао тужбени захтев на начин да је потраживане износе определио у динарима, док је остатак тужбеног захтева остао непромењен. По схватању овога суда, у конкретном случају се ради о прецизирању тужбеног захтева и постављању истог у другој валути, а не објективном преиначењу тужбе у смислу члана 200. ЗПП, јер не постоји суштинска разлика ни по чињеничном ни правном основу ових захтева. Дакле, интервенција тужиоца у тужбеном захтеву на поменути начин суштински не представља преиначење тужбе, јер је тужилац на наведени начин кориговао валуту у којој захтева новчани износ који је предмет уговора, при чему није дошло до промене истоветности захтева, повећања постојећег или истицања другог захтева уз постојећи, услед чега је сувишно образложење првостепеног суда с позивом на начело монетарног номинализма из члана 394. Закона о облигационим односима. Дакле, промена валуте у којој тужилац опредељује свој захтев не утиче на промену идентитета тужбеног захтева, тим пре што је одредбом о валути обавезе истог закона дозвољено да се испуњење новчане обавезе која гласи на плаћање у иностраној валути може тражити у домаћем новцу према курсу који важи у тренутку испуњења обавезе (члан 395. ЗОО).

Надаље, након што првостепени суд побижаним решењем није дозволио преиначење, заузео је становиште да је тако поднета тужба са захтевом у иностраној валути, неразумљива и непотпуна, јер је тужилац тражио исплату у еврима, а спорни износи су му наплаћени у динарима, те је одбацио тужбу, позивајући се на одредбе члана 294. ЗПП. По оцени овог суда, а имајући у виду изнето стање у спису предмета, побижано решење је донето уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, која увек постоји када побижана одлука има недостатака због којих се не може испитати и када су разлози о битним чињеницама нејасни. Наиме, нејасни су разлози из којих се тужба са постављеним тужбеним захтевом у конкретној правној ствари сматра неразумљивом, с обзиром на то да из чињеничних навода тужбе, као и прилога уз тужбу, јасно произлази постављени тужбени захтев, те с обзиром на одредбу члана 192. ЗПП, која прописује елементе тужбе, како у погледу главне ствари, тако и споредног тражења, да би се по истој могло поступити. При томе, разлози које првостепени суд даје поводом одбачаја тужбе су неприхватљиви, и доводе у питање право

тужиоца на приступ суду и на расправљање, чиме је учињена битна повреда поступка из члана 374. став 1. тачка 7. ЗПП.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 3872/2021 од 05.09.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

21. ИСПРАВЉАЊЕ

Решењем о исправци могу се исправити само одлуке суда, а не и поднесци парничних странака, па ни тужба са предлогом за издавање платног налога.

Из образложења:

Ожалбеним решењем Основног суда у Новом Саду одбијен је предлог тужиоца за доношење решења о исправци тужбе са предлогом за издавање платног налога.

Према ставу првостепеног суда, није основан захтев тужиоца за доношење решења о исправци тужбе са предлогом за издавање платног налога, с обзиром на то да решењу о исправци подлежу одлуке суда, а не поднесци парничних странака, код ког образложења стоји и овај суд. Законом није предвиђена могућност суда да на било који начин утиче на садржину поднесака странака, било да постоји њихов захтев или не, него су странке саме те које своје захтеве уподобљавају и исправљају. Закон о парничном поступку одредбом члана 101. став 1. предвиђа интервенцију суда уколико примети да је поднесак странке неразумљив или непотпун, али само у ситуацији уколико странка нема пуномоћника и то на тај начин да странци врати поднесак ради исправке и одреди рок у коме ће то сама странка учинити. Неоснован је жалбени навод тужиоца да тужба са предлогом за издавање платног налога чини саставни део решења о платном налогу. Наиме, одредбом члана 457. став 2. ЗПП јасно је прописано које елементе платни налог треба да садржи, те је тако предвиђено да ће суд у платном налогу да изрекне да је тужени дужан у року од осам дана, а у меничним и чековним споровима у року од три дана од дана достављања платног налога да испуни захтев тужбе заједно са трошковима које је суд одмерио или у истом року да изјави приговор против платног налога. Ставом 4. истог члана прописано је да се туженом уз платни налог доставља и примерак тужбе са прилозима. Дакле, из наведених одредби јасно произлази да су тужба са предлогом за издавање платног налога и само решење којим се издаје платни налог два одвојена појма. У прилог наведеном, говори и одреба члана 455. ЗПП којом је прописано да ће суд издати платни

налог, иако тужилац у тужби није предложио издавање платног налога, а испуњени су сви услови за издавање платног налога. Дакле, судбина платног налога не зависи директно од иницијалног акта - тужбе, него је са наведеним у вези у погледу саме иницијативе за издавање истог те уколико нпр. тужилац повуче тужбу, суд је дужан да решењем укине и сам платни налог, што не би био случај уколико би се сматрало да је садржина платног налога уствари сама тужба.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 3171/21 од 25.06.2024. године)

Сентенцу саставила Невена Максимовић,
самостални саветник

22. ЗАСТАРЕЛОСТ НАПЛАТЕ СУДСКЕ ТАКСЕ

Застарелост, као институт који води престанку облигације, заснива се на протеку времена, што само по себи представља чињеницу, услед чега се предлогом не може захтевати да суд утврди застарелост судске таксе.

Из образложења:

Тужени је поднеском тражио да суд донесе решење којим ће утврдити да је наступила застарелост обавезе плаћања судске таксе на жалбу против пресуде, наводећи да је жалба против пресуде изјављена пре више од три године, у ком року таксе застаревају. Првостепени суд је одбио захтев туженог за доношење наведеног решења, будући да је службеном белешком у списима предмета већ констатовао застарелост таксе на жалбу туженог и да истом наведена такса на жалбу није ни разрезана, те туженог није ни обавезао на плаћање судске таксе на жалбу, управо због застарелости.

Предлог туженог је недозвољен, те је првостепени суд мериторно одлучујући о таквом предлогу учинио битну повреду одредаба парничног поступка која је била од утицаја на правилност и законитост побијане одлуке. Тужени нема правни интерес за подношење предлога да суд утврди застарелост судске таксе, те да примени члан 42. Закона о судским таксама. Принудна наплата судских такси је специфична врста поступка, коју првостепени суд покреће по службеној дужности. Уколико суд и покрене поступак извршења наплате судске таксе на жалбу, тужени је у могућности да у том поступку тражи заштиту својих права изјављивањем жалбе и истицањем приговора застарелости наплате судске таксе, а о ком ће одлучити овај суд у жалбеном поступку.

Поред тога, застарелост као институт који води престанку облигације, заснива се на протеклу времена, што само по себи представља чињеницу, услед чега се предлогом не може захтевати да се утврди застарелост судске таксе.

Како је у конкретном случају, према ставу овог суда, предлог туженог недозвољен, то није било услова за одлучивање о основаности таквог предлога, због чега је овај суд жалбу туженог усвојио и побијано решење укинуо, а предметни предлог одбацио.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 4518/24 од 03.10.2024. године)

Сентенцу саставио Милан Кнежевић,
судија Вишег суда у Новом Саду

23. АДВОКАТСКА ТАРИФА

Приликом одлучивања о трошковима поступка, суд примењује тарифу која важи у време доношења одлуке о трошковима поступка.

Из образложења:

Тужилац је основано у жалби указао да му је првостепени суд неправилно досудио накнаду трошкова састављања тужбе у износу од 9.000,00 динара. Имајући у виду да је вредност предмета спора у конкретном случају 89.230,79 динара и да је побијана одлука о трошковима поступка донета дана 08.09.2023. године, када је важила Тарифа о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката ("Службени гласник РС", бр. 43/2023 од 26.5.2023. године, ступила на снагу 03.06.2023. године), која одредбом члана 11. прописује да судови, јавна тужилаштва, јавни бележници, јавни извршитељи, органи државне управе и локалне самоуправе и други органи када одлучују о трошковима поступка, примењују тарифу која важи у време доношења одлуке о трошковима поступка, то тужиоцу на име трошкова састављања тужбе, према Тарифном броју 13. наведене Тарифе, припада накнада у износу од 13.500,00 динара. Стога је жалба тужиоца у овом делу усвојена и пресуда преиначена.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж1 34/24 од 25.04.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

ПОСТУПЦИ ИЗВРШЕЊА И ОБЕЗБЕЂЕЊА

24. ПОСТУПАК ИЗВРШЕЊА ОДЛУКА ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Пресуда Европског суда за људска права не представља извршну исправу која се извршава према одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу.

Из образложења:

Побијаним решењем о извршењу јавног извршитеља одређено је извршење на основу извршне исправе - пресуде Европског суда за људска права, те су утврђени трошкови извршног поступка.

Основано извршни дужник у жалби указује да нису били испуњени услови за доношење побијаног решења о извршењу с обзиром да пресуда Европског суда за људска права не представља извршну исправу која се извршава према одредбама ЗИО.

Наиме, сагласно одредби члана 46. став 2. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција), у процесу надзора над спровођењем одлука Европског суда за људска права (у даљем тексту: Суд), поред Суда, кључну улогу имају органи у систему Савета Европе, као што је Комитет министара, задужен да надгледа извршење правноснажне и извршне пресуде тог суда. Ако Комитет министара сматра да нека страна уговорница одбија да се повинује правоснажној пресуди у предмету у којем је странка, он може, након што званично обавести ту страну уговорницу, а на основу одлуке усвојене дво-трећинском већином гласова представника који седе у Комитету, да се Суду обрати питањем да ли је та страна уговорница пропустила да испуни своју обавезу да се повинује правоснажној пресуди Суда (члан 46. став 4. у вези са ставом 1. Конвенције). Ако Суд утврди да постоји повреда обавезе државе, упућује предмет Комитету министара ради разматрања мера које треба предузети (члан 46. став 5. Конвенције).

Поред наведених органа, надзор над исплатом износа на који је држава обавезана, а који је утврђен пресудом Европског суда за људска права, поверена је заступнику Републике Србије пред тим судом. Наиме, сагласно Уредби о заступнику Републике Србије пред Европским судом за људска права која је објављена у "Службеном листу СЦГ", бр. [7/2005](#) и "Службеном гласнику РС", бр. [49/2006](#) (у даљем тексту: Уредба), комуникација између Републике Србије и Европског суда за људска права у Стразбуру се одвија посредством заступника Републике Србије пред тим судом. С тим у вези, ако је пресудом тог суда утврђено да је Република Србија прекршила Конвенцију, заступник се стара о извршавању пресуде, а исплата износа договорена поравнањем са странкама или износа назначеног у пресуди, врши се из средства органа Републике Србије чији су акти проузроковали кршење људских права (члан 8. став 2. и став 3. Уредбе). При томе, заступник подноси извештај о свом раду Влади сваких шест месеци, како је то прописано одредбом члана 10. исте Уредбе.

Следом изнетог, поступак извршавања одлука Европског суда за људска права је *суи генерис* поступак који се не спроводи према правилима Закона о извршењу и обезбеђењу, већ се базира на периодичном извештавању Комитета министара путем заступника Републике Србије пред Европским судом за људска права. Дакле, нема места вођењу поступка принудног извршења обавезе дужника (Р. Србије) установљене у корист извршних поверилаца, пред јавним извршитељем и домаћим судом, што поднети предлог усмерен против државе, чини недозвољеним, следствено томе овај суд такав предлог за извршење одбацује и укида спроведене извршне радње, а извршни поступак обуставља.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гжи 380/2024 од 12.09.2024. године)

Сентенцу саставила: др Биљана Лепотић,
судија Вишег суда у Новом Саду

25. ПОЛАГАЊЕ ПРЕДУЈМА У ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ

Ако је извршни поверилац платио предујам након истека рока одређеног у закључку о предујму, али пре доношења решења о обу-

стави поступка извршења, нису испуњени услови за обуставу поступка извршења.

Из образложења:

Према стању у списима извршни поверилац је поднео јавном извршитељу предлог за извршење против извршног дужника, ради намирена новчаног потраживања. Јавни извршитељ је донео решење о извршењу којим је усвојио предлог извршног повериоца, те је у даљем току извршног поступка донео закључак којим је одредио спровођење извршења, а након тога и закључак којим је наложио извршном повериоцу да на име трошкова поступка спровођења извршења пред јавним извршитељем уплати наведени износ са позивом на број предмета, са напоменом да уколико извршни поверилац у остављеном року не уплати трошкове, јавни извршитељ ће обуставити поступак. У образложењу закључка наведено је да су се стекли услови за обрачун трошкова и накнаде за успешност, што се чини овим закључком, јер је потраживање извршног повериоца исплаћено у целости. Овај закључак достављен је извршном повериоцу, након чега је извршни поверилац је поднео захтев за накнаду трошкова. Након тога, јавни извршитељ је донео ожалбено решење којим је, између осталог, обуставио извршење одређено решењем о извршењу у делу трошкова поступка одређених закључком и одбио захтев за накнаду трошкова извршног повериоца, са образложењем да извршни поверилац по закључку није поступио у остављеном року него протеком рока од 15 дана.

Жалбом извршни поверилац истиче да је поступио по закључку јавног извршитеља и платио наведени износ и да је благовремено поднео захтев за накнаду трошкова који су настали, у прилогу које жалбе је доставио доказ о извршеним плаћањима.

Имајући у виду утврђено стање у списима премега, овај суд налази да основано извршни поверилац у својој жалби наводи да јавни извршитељ није правилно поступио када је обуставио извршни поступак.

Одредбом члана 33. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу прописано је да трошкове извршног поступка и поступка обезбеђења претходно сноси извршни поверилац. Ставом 4. истог члана прописано је да се извршни поступак или поступак обезбеђења обуставља ако извршни поверилац не положи предујам у року који је одредио суд, односно јавни извршитељ.

Побијано решење није правилно с обзиром на то да је јавни извршитељ погрешно применио одредбе члана 33. Закона о извршењу и обезбеђењу када је донео побијано решење и обуставио поступак принудне наплате трошкова извршног поступка. Супротно становишту јавног извршитеља, сама чињеница да је исплату извршни поверилац извршио по протеклу остављеног рока од 15 дана не ствара услове за обустављање поступка. Иако је извршни поверилац по закључку поступио протеклом рока од 15 дана остављеног у закључку јавног извршитеља, исплата је извршена пре доношења ожалбеног решења којим се поступак обуставља у делу трошкова поступка одређених закључком, а правилност и законитост решења које је ожалбено се увек мора ценити спрам момента доношења решења. Како је исплату трошкова спровођења извршења извршни поверилац извршио пре момента доношења ожалбеног решења, није било основа да јавни извршитељ обустави извршење одређено решењем о извршењу у делу трошкова поступка одређених закључком, јер није постојао разлог за обуставу у смислу члана 33. став 4. ЗИО у моменту доношења решења, следствено чему је и одлука о одбијању захтева за накнаду трошкова извршног повериоца морала бити укинута.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гжи 423/24 од 08.10.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

26. КЛАУЗУЛА ИЗВРШНОСТИ НА ЈАВНОБЕЛЕЖНИЧКОЈ ИСПРАВИ

Без потврде извршности може се уважити извршна исправа само ако се предлог за извршење подноси суду који је у првом степену одлучивао о потраживању извршног повериоца, али не и када је извршну исправу донео јавни бележник.

Из образложења:

Побијаним решењем о извршењу одређено је извршење на основу правноснажног и извршног решења о деоби непокретности донетог од стране Јавног бележника, утврђивањем вредности и јавном продајом

непокретности и деобом новца добијеног продајом међу сувласницима сразмерно њиховим сувласничким деловима.

Основано извршни дужник у жалби наводи да је предлог за извршење у овој правној ствари неуредан, јер нису били испуњени услови за доношење ожалбеног решења о извршењу, с обзиром на то да достављена извршна исправа, решење Јавног бележника, не садржи потврду о извршности.

Наиме, одредбом члан 59. став 2 ЗИО прописано је да се уз предлог за извршење прилаже извршна исправа у оригиналу, овереној копији или препису, и друга исправа одређена овим законом, с тим што извршна исправа мора да садржи потврду о извршности. Закон о извршењу и обезбеђењу у члану 44. став 1. и 2. прописује да се потврдом о извршности потврђује да је одлука постала извршна, те да на предлог странке ову потврду издаје јавни бележник тако што потврду ставља на извршну исправу. Извршност јавнобележничке исправе цени се према закону којим се уређује јавно бележништво (члан 43. став 3. ЗИО), а којим је прописано да, ако је јавнобележничка исправа извршна и ако се отправак даје ради извршења, на отправку се означава да је извршан (члан 105. став 5. Закона о јавном бележништву).

Према одредби члана 101. став 5. ЗПП-а, ако је поднесак, који је у име странке поднео пуномоћник, односно јавни правобранилац или јавни тужилац, неразумљив или непотпун, суд ће да га одбаца.

Супротно обавези из цитираних одредаба Закона о извршењу и обезбеђењу, као и Закона о јавном бележништву, извршни повериоци су уз предлог за извршење, доставили извршну исправу - у овереној копији, али иста није снабдевена потврдом извршности, која обавеза постоји без обзира да ли је извршна исправа правноснажна или не. Чињеница је да је на извршној исправи, достављеној у овереној копији, исказана потврда о њеној правноснажности, у форми решења, са печатом и потписом јавног бележника као носиоца јавног овлашћења, што удовољава захтеву форме правноснажне исправе, међутим, исто не лишава повериоце обавезе да уз предлог за извршење доставе извршну исправу снабдевену потврдом о извршности у складу са напред цитираним одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу и Закона о јавном бележништву. Без потврде извршности, може се уважити извршна исправа само ако се предлог за извршење подноси суду који је у првом степену одлучивао о потражива-

њу извршног повериоца (члан 59. став 3. ЗИО), што овде није случај, с обзиром да је извршну исправу донео јавни бележник, а да је предлог за извршење поднет Основном суду, следом чега предлог за извршење не испуњава услове из члана 59. став 2 ЗИО, и такав предлог за извршење је неуредан.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 331/24 од 10.10.2024. године)

Сентенцу саставила др Биљана Лепотић,
судија Вишег суда у Новом Саду

27. МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ ЗА ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕДЛОГУ ЗА ПРОТИВИЗВРШЕЊЕ

Месна надлежност за доношење одлуке о поднетом предлогу за противизвршење везује се за извршног повериоца као пасивну страну на чијој имовини ће се спроводити поступак противизвршења.

Из образложења:

Основни суд у Новом Саду се решењем огласио месно ненадлежним за поступање по предлогу за противизвршење. Одређено је да ће спис по правноснажности решења бити достављен Основном суду у Панчеву, као стварно и месно надлежном суду.

Из стања у списима призилази да је извршни дужник-противизвршни поверилац Основном суду у Новом Саду поднео предлог за противизвршење, у ком је навео да је Решењем о извршењу Основног суда у Крушевцу одређено извршење против извршног дужника на основу извршне исправе - пресуде Основног суда у Новом Саду. Наведено је да је решење спроведено преносом новчаних средстава са рачуна извршног дужника на рачун извршног повериоца. Пресудом Вишег суда у Новом Саду жалба тужене је усвојена и преиначена пресуда Основног суда у Новом Саду, тако што је тужбени захтев тужиоца, касније извршног повериоца, одбијен. Како је извршна исправа на основу које је донето решење о извршењу правноснажно преиначена, те како извршни поверилац није вратио наплаћени износ након опомене којом га је извршни дужник позвао да то учи-

ни, извршни дужник је поднео предлог за противизвршење против извршног повериоца.

Извршни дужник - противизвршни поверилац неосновано жалбом побија предметно решење, наводећи да из члана 114. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу произлази да је Основни суд у Новом Саду месно надлежан да поступа у овом поступку противизвршења, имајући у виду да је исти суд спровео поступак извршења, као и да извршни дужник има седиште у Новом Саду.

Наиме, одредбом члана 114. Закона о извршењу и обезбеђењу прописано да се предлог за противизвршење подноси суду који је месно надлежан да извршном дужнику принудно врати оно што је извршни поверилац примио (став 1.), као и да исти суд и одлучује о предлогу (став 2.).

Из наведене одредбе произлази да се месна надлежност за доношење одлуке о поднетом предлогу за противизвршење по правилу везује за извршног повериоца као пасивну страну на чијој имовини ће се спроводити поступак противизвршења.

Према томе, како према стању у списима предмета извршни поверилац - противизвршни дужник (сада пасивна страна) има пребивалиште на подручју Основног суда у Панчеву, те како су као предмет извршења у предлогу означени новчана средства на његовом рачуну, правилно је првостепени суд, сходно одредбама члана 7. и 114. став 1. и 2. Закона о извршењу и обезбеђењу одлучио када се огласио месно ненадлежним за поступање по предлогу за противизвршење.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гжи 455/24 од 23.10.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

28. ОБУСТАВА ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА

Када је пребивалиште или боравиште извршног дужника непознато, за постављање привременог заступника извршном дужнику није потребна сагласност извршног повериоца, већ јавни извршитељ поступа по службеној дужности и обавезује извршног повериоца

на уплату предужја трошкова постављања привременог заступања, па тек уколико извршни поверилац у остављеном року не плати предужам, може се сматрати да су испуњени услови за обуставу поступка услед немогућности спровођења извршења.

Из образложења:

Решењем јавног извршитеља обустављен је поступак извршења и укинуте су све спроведене извршне радње уколико се тиме не дира у стечена права трећих лица. Против наведеног решења извршни поверилац је благовремено изјавио жалбу.

Из садржине списка произлази да је извршни поверилац поднео предлог за извршење на основу веродостојне исправе - Извода из пословних књига о извршеним комуналним услугама, против извршног дужника, ради намирања новчаног потраживања насталог из комуналних делатности. Решењем о извршењу јавног извршитеља усвојен је предлог за извршење. У току поступка утврђено је да извршни дужник не станује на адреси из предлога, као и да нема пријављено пребивалиште. Јавни извршитељ је донео закључак којим је обавезао извршног повериоца да се изјасни, у року од 8 дана од дана пријема закључка, под претњом обуставе, да ли је сагласан са постављањем привременог заступника извршном дужнику. Након тога је јавни извршитељ донео ожалбено решење, са образложењем да је закључком обавезао извршног повериоца да се изјасни да ли је сагласан да се извршном дужнику постави привремени заступник, по којем се није изјаснио, те да не постоје услови за даље поступање, а применом одредбе члана 129. ЗИО.

Имајући у виду стање у списима предмета, овај суд сматра да у конкретном случају нису испуњени услови за обуставу поступка. Наиме, када је пребивалиште или боравиште извршног дужника непознато, за постављање привременог заступника извршном дужнику у смислу члана 81. ЗПП-а није потребна сагласност извршног повериоца, већ је битно једино да ли су испуњени услови из става 1. и 2. члана 81. ЗПП-а, у ком случају јавни извршитељ поступа по службеној дужности и обавезује извршног повериоца на уплату предужја трошкова постављања привременог заступника, па тек уколико извршни поверилац у остављеном року не плати предужам, може се сматрати да су испуњени услови за обуставу поступка услед немогућности спровођења извршења у смислу члана 129.

тачка 6. ЗИО. Следом изнетог, овај суд је жалбу извршног повериоца усвојио и побијано решење о обустави извршног поступка укинуо.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжси 216/24 од 15.05.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

29. ТРЕЋЕ ЛИЦЕ

Степен уверења да је треће лице власник ствари која је предмет извршења, односно да има право које спречава извршење, не може бити исти као када је у питању доказивање у парничном поступку, већ је објективно нижи.

Из образложења:

Одредбом члана 108. став 1. ЗИО, прописано је да треће лице које тврди да на предмету извршења има неко право које спречава извршење може јавном извршитељу поднети приговор којим захтева да се извршење утврди недозвољеним на том предмету. Ставом 4. истог члана, прописано је да је треће лице дужно да у приговору наведе разлоге за приговор и да уз приговор приложи исправе којима доказује постојање свога права, иначе се приговор одбацује као непотпун, без претходног враћања на допуну. Одредбом члана 109. став 1. ЗИО, прописано је да, ако се извршни поверилац благовремено не изјасни о приговору или не оспори приговор или ако треће лице докаже приговор правноснажном одлуком или јавном или по закону овереном исправом, приговор се решењем усваја, а извршни поступак се у погледу предмета извршења обуставља уз укидање решења о извршењу и свих спроведених радњи.

Супротно жалбеним наводима, поступајући јавни извршитељ је правилном применом материјалног права усвојио приговор трећих лица и обуставио поступак спровођења извршења на предметној непокретности. Наиме, имајући у виду горе цитиране одредбе, исправе које прилаже треће лице треба да буду у писаној форми, и то могу бити правноснажна одлука суда или управног органа, јавна исправа (нпр. извод из одговарајућег регистра), као и приватна исправа оверена по закону (као што је и кон-

кретан уговор о удруживању средстава потребних за изградњу зграде сачињен у законом прописаној форми). Степен уверења да је треће лице власник ствари која је предмет извршења, односно да има право које спречава извршење, не може бити исти као када је у питању доказивање у парничном поступку. Парнични поступак је поступак у коме се одржава усмена расправа, изводе докази и изведени докази оцењују у складу са чланом 8. Закона о парничном поступку, док је извршни поступак по својој природи судски поступак у коме се не решавају грађанске, спорне ствари, те у коме се само изузетно, а то у случају приговора трећег лица није предвиђено, заказује рочиште. Низ чињеница од којих зависи право трећег лица које спречава извршење може бити спорно међу странкама и поред постојања писаних исправа и због тога је степен уверења у извршном поступку да је треће лице власник ствари објективно нижи у односу на степен уверења до кога се долази у парничном поступку након изведених доказа.

У конкретном случају, исправа коју су приложила трећа лица и то Уговор о удруживању средстава потребних за изградњу зграде, овереног пред судом, који је извршен у целини исплатом цене и предајом непокретности, јесте исправа у смислу цитираних законских одредаба, на основу које се може закључити да треће лице на предмету извршења има неко право које спречава извршење. С тим у вези, треба имати у виду чињеницу да су се овде трећа лица налазили у несметаној државини предметне непокретности непрекидно од куповине исте, те чињеница да исти нису извршили упис свог права у катастар непокретности није од утицаја, с обзиром на то да није прописан рок у коме се мора поднети захтев за упис права својине од стицања основа, ни да се може констатовати губитак права ако се захтев не поднесе у одређеном року.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 326/24 од 10.10.2024. године)

Сентенцу саставила др Биљана Лепотић,
судија Вишег суда у Новом Саду

30. ОБАВЕШТЕЊЕ МИНИСТАРСТВУ НАДЛЕЖНОМ ЗА ФИНАНСИЈЕ О НАМЕРИ ПОДНОШЕЊА ПРЕДЛОГА ЗА ИЗВРШЕЊЕ

У поступку намирења новчаног обештећења и накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року извршни поверилац није дужан да о намери подношења предлога за извршење писменим путем обавести министарство надлежно за финансије.

Из образложења:

Решењем јавног извршитеља одбачен је као непотпун предлог за извршење извршног повериоца од 24.06.2024. године.

Према стању у списима предмета, извршни поверилац је јавном извршитељу поднео предлог за извршење против извршног дужника на основу извршне исправе - пресуде Основног суда у Новом Саду, ради наплате новчаног потраживања извршног повериоца према извршном дужнику. Предметном извршном исправом је извршном повериоцу досуђено потраживање на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року.

Јавни извршитељ је решењем одбацио предлог за извршење као непотпун, са образложењем да извршни поверилац уз предлог за извршење није доставио потврду о обавештењу надлежног министарства финансија о намери подношења предлога за извршење, а који је извршни поверилац био дужан да достави, цитирајући при томе одредбе члана 300. став 5. и 6. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Основано је извршни поверилац у жалби указао да према одредби члана 15. Закона о изменама и допунама Закона о повреди права на суђење у разумном року од 27.10.2023. године није био дужан да о намери подношења предлога за извршење писменим путем обавести министарство надлежно за финансије, с обзиром на то да се у конкретном случају не примењује одредба члана 300. став 5. и став 6. ЗИО.

Наиме, одредбом члана 15. Закона о изменама и допунама Закона о заштити права на суђење у разумном року ("Службени гласник РС", бр. 92/2023 од 27.10.2023. године, који је ступио на снагу 04.11.2023. године) прописано је да се у члану 32. после става 1. додају ставови 2. и 3. који гласе: „Рок за добровољну исплату новчаног обештећења и накнаде имовинске штете из става 1. овог члана је четири месеца од дана правносна-

жности пресуде. У поступку намирења новчаног обештећења и накнаде имовинске штете не примењује се члан 368. Закона о парничном поступку и члан 300. став 5. и 6. Закона о извршењу и обезбеђењу.”

Имајући у виду да је у конкретном случају предлог за извршење на основу извршне исправе, којом је досуђена накнада имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, поднет дана 24.06.2024. године, на исти се примењују одредбе члана 15. Закона о изменама и допунама Закона о заштити права на суђење у разумном року ("Службени гласник РС", бр. 92/2023 од 27.10.2023.), односно одредба члана 32. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року ("Службени гласник РС", бр. 40/15 и 92/2023), којом је прописано да се поступку намирења новчаног обештећења и накнаде имовинске штете не примењује члан 300. став 5. и 6. Закона о извршењу и обезбеђењу, следом чега извршни поверилац није био дужан да уз предлог за извршење достави доказ да је о намери подношења предлога за извршење обавестио министарство надлежно за финансије. Следом изнетог, у конкретном случају није било места доношењу решења о одбацивању предлога извршног повериоца као непотпуног.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду пословни број Гжи 313/24 од 24.07.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

31. ИЗВРШЕЊЕ РЕШЕЊА О ПРИВРЕМЕНОЈ МЕРИ

Решење о привременој мери има дејство решења о извршењу и извршава се од стране јавног извршитеља, пре његове правноснажности, безуспешним протеклом одређеног рока у коме је дужник обавезан на чињење, а који рок се рачуна од дана достављања решења извршном дужнику.

Из образложења:

Према стању у списима предмета, извршни поверилац је поднела првостепеном суду предлог за извршење на основу извршне исправе - решења Основног суда којим је делимично усвојен предлог за издавање

привремене мере и обавезан извршни дужник да на име свог дела доприноса за издржавање извршног повериоца плаћа месечно износ од 15.000,00 динара, почев од дана подношења предлога за издавање привремене мере, исплатом заосталих рата одједном, а убудуће сваког 1. до 10. у месецу за текући месец, а у ком решењу је наведено да привремена мера траје до окончања поступка, као и да жалба против решења не одлаже извршење.

Првостепени суд је ожалбеним решењем предлог одбио, позивајући се на одредбе члана 43. став 1. и члана 47. став 1. ЗИО те наводећи да наведена извршна исправа није подобна за извршење, будући да је предлог за извршење поднет пре истека рока за добровољно испуњење обавезе.

Основано је жалбом указано на неприхватљивост изнетих разлога првостепеног суда, али независно од тога, одлуку првостепеног суда ваља потврдити, јер у конкретном случају није било места подношењу предлога за извршење.

Према члану 422. ЗИО, решење о обезбеђењу има дејство решења о извршењу, и извршава се пре његове правноснажности (став 1.). Претходна и привремена мера постају извршне кад се решење којим су одређене, достави оном ко је обавезан да нешто учини, не учини или трпи (став 2.). Привремена мера у којој је одређен рок да извршни дужник или неко други нешто учини, постаје извршна кад одређени рок безуспешно протекне (став 3.). Претходну и привремену меру извршава јавни извршитељ, осим у случајевима из члана 4. став 1. овог закона (став 4.).

Одредбама члана 4. став 1. ЗИО прописано је да је суд искључиво надлежан за извршење чињења које може предузети само извршни дужник, нечињења или трпљења (чланови 363, 364. и 366.), враћања запосленог на рад и извршење извршних исправа у вези с породичним споровима, осим наплате законског издржавања.

Следом изнетог, како је предлог за извршење поднет на основу решења првостепеног суда којим је делимично усвојен предлог за одређивање привремене мере те извршном дужнику наложена исплата новчаног потраживања млт. извршном повериоцу на име законског издржавања, предметно решење о привременој мери у смислу цитираних законских одредаба има дејство решења о извршењу и извршава се од стране јавног извршитеља, пре његове правноснажности, безуспешним протеклом одре-

ђеног рока у коме је дужник обавезан на чињење, а који рок се рачуна од дана достављања решења извршном дужнику, односно није било места подношењу предлога за извршење од стране извршног повериоца, него је решење о привременој мери требало поднети јавном извршитељу на спровођење извршења.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 483/24 од 05.11.2024. године)

Сентенцу саставила Јелена Грубор,
судија Вишег суда у Новом Саду

32. ПРИВРЕМЕНА МЕРА

Ако је предлог за одређивање привремене мере поднет пре, у току или после парничног или другог поступка у коме се одлучује о основаности потраживања чије се обезбеђење тражи или истовремено са покретањем поступка, о предлогу одлучује суд који у првом степену одлучује о основаности потраживања.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду пословни број И.-- предлог извршних поверилаца за одређивање привремене мере је одбачен.

Према стању у списима предмета, извршни повериоци су путем пуномоћника поднели овом суду предлог за одређивање привремене мере у којем су између осталог навели да се пред истим судом води парнични поступак између истих странака, да је првостепеном пресудом суд обавезао извршне дужнике (у том предмету тужене) да извршним повериоцима (у том предмету тужиљама) предају кључеве и омогуће несметан посед на заједничким просторијама. Како је у току поступак по жалби, извршни повериоци су предложили да суд донесе решење којим се усваја предлог за одређивање привремене мере, па се извршни дужници обавезују да извршним повериоцима предају кључеве и омогуће несметан посед, пролаз и коришћење заједничких просторија. Првостепени суд је донео ожалбено решење, позивајући се на одредбу члана 448. ЗИО, налазећи да није извршни суд надлежан да одлучује о предлогу за одређивање привремене

мере, већ суд који одлучује о основаности потраживања чије се обезбеђење тражи.

Супротно жалбеним наводима, имајући у виду стање у списима, правилно је првостепени суд одбацио предлог за одређивање привремене мере, из разлога што је исти требало да буде поднет у парничном поступку пред Основним судом у Новом Саду који се води ради утврђења права својине, у коме се одлучује о основаности потраживања чије се обезбеђење тражи, а не у посебном поступку. Правилан је став првостепеног суда да се у конкретном случају мора применити одредба члана 448. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу, којом је прописано да ако је предлог за одређивање привремене мере поднет пре, у току или после парничног или другог поступка у коме се одлучује о основаности потраживања чије се обезбеђење тражи или истовремено с покретањем поступка, о предлогу одлучује суд који у првом степену одлучује о основаности потраживања, те се из тих разлога о предложеној привременој мери не може одлучивати у посебном поступку који од стране извршних поверилаца покренут подношењем предлога за одређивање привремене мере, већ се такав предлог мора поднети парничном суду који води поступак у коме се тражи заштита права на које се односи привремене мера.

Поред тога, привремена мера као средство обезбеђења не представља самостално правно средство које је само себи циљ и сврха, већ је у вези са спором који је покренут, који ће бити покренут или је окончан, а издаје се ради судске заштите потраживања које је предмет спора. Привремена мера је средство обезбеђења којим се обезбеђује потраживање обухваћено тужбеним захтевом, а сврха и циљ привремене мере је да поверилац из одређеног правног односа привремено обезбеди своје потраживање. Дакле, у конкретном случају, за одлучивање о предлогу за одређивање привремене мере јесте надлежан Основни суд у Новом Саду, али не у посебном покренутом поступку како то сматрају извршни повериоци, већ у оквиру парничног поступка у којем се одлучује о основаности потраживања чије обезбеђење се тражи.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 288/24 од 09.07.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

33. ВРАЋАЊЕ ЗАПОСЛЕНОГ НА РАД

У ситуацији када постоји правноснажна судска одлука о обавези враћања запосленог на рад, послодавац се не може ослободити обавезе враћања запосленог на рад истицањем да нема одговарајућег радног места, јер би свако другачије поступање представљало како изигравање закона, тако и правноснажне судске одлуке.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду, на основу правноснажне и извршне пресуде Основног суда у Новом Саду, која је потврђена пресудом Апелационог суда, обавезан је извршни дужник да у року од осам дана од дана пријема писменог отправака овог решења врати на рад извршног повериоца, изречена је новчана казна извршном дужнику ако радњу не предузме у року, те је исти обавезан да извршном повериоцу накнади трошкове извршног поступка које суд одреди. Уколико извршни дужник у остављеном року од осам дана не врати на рад извршног повериоца, дозвољава се извршење против извршног дужника ради враћања на рад извршног повериоца. Одређено је спровођење извршења изрицањем новчане казне послодавцу као извршном дужнику и његовом одговорном лицу, према одредбама о изрицању новчане казне ради предузимања радње коју може предузети само извршни дужник. Одређено је да ће извршење спровести Основни суд у Новом Саду.

Извршни дужник у жалби наводи да су у Правилнику о организацији и систематизацији послова код извршног дужника, у члану 22. став 1. мајстор светла/тона, предвиђена радна места за два извршиоца, те да на наведеним радним местима већ постоје два извршиоца запослена на неодређено време, те да због тога не постоји могућност запошљавања извршног повериоца, јер нема слободних радних места мајстора светла/тона за његово запошљавање код извршног дужника.

Жалбени наводи извршног дужника су без основа. Наиме, у ситуацији када постоји правноснажна судска одлука о обавези враћања запосленог на рад, као што је то у конкретном случају, послодавац се не може ослободити обавезе враћања запосленог на рад, истицањем да нема одговарајућег радног места, јер би свако другачије поступање представљало како изигравање закона, тако и правноснажне судске одлуке.

У конкретном случају предлог за извршење је поднет и ожалбено решење донето у свему у складу са одредбама ЗИО којима је регулисано спровођење поступка извршења, односно уз примену начела формалног легалитета, по коме је суд дужан да одреди извршење кад су за то испуњени законски услови и да спроведе извршну исправу онако како она гласи, а обавеза у извршној исправи гласи да је извршни дужник дужан да извршног повериоца врати на рад у року од 8 дана од дана правноснажности пресуде, па правилност и законитост ожалбеног решења није доведена у питање жалбеним наводима извршног дужника.

(из решења Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 503/24 од 19.11.2024. године)

Сентенцу саставила Јелена Грубор,
судија Вишег суда у Новом Саду

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

34. ПРОМЕТОВАЊЕ ФАКТИЧКИ ЕКСПРОПРИСАНОГ ЗЕМЉИШТА

У ситуацији када је након фактичке експропријације дошло до промета некретнине, претходни власник је обештећен од стране купца, овде тужилаца, кроз купопродајну цену, док се тужиоцу пружа судска заштита кроз институт фактичке експропријације односно исплату тражене накнаде.

Из образложења:

У конкретном случају се ради о тзв. фактичкој експропријацији која настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктура или други објекти од јавног и општег интереса, па иако не постоји одлука о одузимању земљишта, до фактичке експропријације долази услед пропуста општине, која дозвољава изградњу објекта од јавног интереса на земљишту које није формално експроприсано. Таква пракса доводи до угрожавања и повреде субјективних грађанских права физичких и правних лица на земљишту и другим непокретностима. Изградњом пута промењен је карактер земљишта преко кога прелази улица и више се не ради о приватном добру (приватном путу) о ком води рачуна појединац, већ о јавном добру о коме води рачуна држава или локална самоуправа преко својих органа и јавних предузећа. Власник земљишта које је планским документом предвиђено за јавну површину – улицу, не може слободно да га користи. У ситуацији када је земљиште и приведено намени у складу са планским актом, као што је то овде случај, а део предметне парцеле и по сили закона постао јавна својина, власник земљишта не може трпети штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о изузимању земљишта из поседа, које би било основ за исплату накнаде за изузето земљиште.

Сагласно наведеном, а полазећи од тога да се у конкретном случају, с обзиром на то да поступак експропријације није спроведен, не могу применити одредбе Закона о експропријацији, суд налази да тужиоци имају право на заштиту због повреде права на имовину, као и право на

исплату накнаде као вид компензације која реално одражава вредност одузете имовине у складу одредбама Протокола уз Европску конвенцију за заштиту људских права и Устава РС.

Не може се прихватити аргумент туженог да тужиоцима не припада право на тражену накнаду јер су предметне парцеле купили у тренутку када је на њима у нарави већ постојао пут који је коришћен од стране неодређеног броја лица. Наиме, тужиоци су у јавним књигама уписали своје стварно право на спорним парцелама које се користе као улица. То је довољно за закључак о немогућности тужилаца да парцеле користе у складу са њиховим власничким правима. Код утврђене чињенице о изграђеној улици и њеном просторном положају, нису од значаја чињенице о субјекту, начину и времену фактичког депоседирања. У ситуацији када је након фактичке експропријације дошло до промета некретнине, претходни власник је обештећен од стране купца, овде тужилаца, кроз купопродајну цену, док се тужиоцу пружа судска заштита кроз институт фактичке експропријације односно исплату тражене накнаде. Овакав став заузео је и Врховни касациони суд у својој пресуди Рев. 7505/2021 од 27.10.2022. године. Такође, ни уписана службеност пролаза на предметним парцелама није од утицаја на утврђену чињеницу да је приватна својина тужилаца и њихових правних претходника сада постала јавна својина. Службеност као стварно право установљава власник парцеле у корист одређеног броја корисника, док је с друге стране улица јавна површина коју има право да несметано користи неодређен број лица.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број П 300/23 од 20.11.2023. године, која је потврђена пресудом Апелационог суда посл. бр. Гж 3527/23 од 07.03.2024. године)

Сентенцу саставио Марко Прентовић,
судија Вишег суда у Новом Саду

35. ОСПОРАВАЊЕ ПОСТОЈАЊА УГОВОРНОГ ОДНОСА ИЗМЕЂУ БАНКЕ И КЛИЈЕНТА

Тужена банка може да оспорава постојање уговорног односа само у случају да уговор који се налази код ње није потписан од стране клијента, док с друге стране, тужена банка не може да оспорава

постојање уговорног односа из разлога што примерак уговора који је уручен клијенту (тужиоцу) и који је снабдевен потписом овлашћеног лица банке, није снабдевен потписом клијента, будући да тако уручени примерак уговора служи клијенту као доказ да је уговор закључен, односно да је банка потписала уговор.

Из образложења:

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда и стању у спису предмета, тужила је уз поднесак приложила примерак Уговор о кредиту који је потписан од стране овлашћеног лица тужене банке и снабдевен печатом банке, док тужила приложени примерак уговора није потписала. На основу овако утврђених чињеница, првостепени суд одбија тужбени захтев са образложењем да је тужена током поступка оспорила постојање уговорног односа са тужиљом, наводећи у прилог томе да тужила, сходно правилима о терету доказивања, није доказала да је у уговорном односу са туженом. Међутим, овај суд налази да су изнети наводи првостепеног суда неразумљиви и нејасни, због чега се првостепена пресуда не може испитати.

Дакле, побијана одлука је донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, која се састоји у томе што је првостепена пресуда нејасна и неразумљива, односно нејасни су разлози о битним чињеницама од којих зависи одлука о тужбеном захтеву. Наиме, овај суд налази да, сходно стању у спису предмета, тужена банка у конкретном случају није могла основано да оспорава постојање уговорног односа наводима да тужила није потписала приложени примереке уговора, имајући у виду да је наведени примерак уговора који поседује тужила потписан од стране овлашћеног лица тужене банке, што је довољно за закључење двостраног уговора у смислу одредбе члана 72. став 3. ЗОО. Наиме, приликом закључивања уговора о кредиту, као и код осталих двостраних уговора, довољно је да свака од уговорних страна добије по један примерак уговора потписаног од друге стране. У том смислу би тужена банка постојање уговорног односа могла да оспорава само у случају да уговор који се налази код ње није потписан од стране клијента, док с друге стране, тужена банка не може да оспорава постојање уговорног односа из разлога што примерак уговора који је уручен клијенту (тужили) и који је снабдевен потписом овлашћеног лица банке, није снабдевен потписом клијента, будући да тако уручени примерак уговора служи клијенту као доказ да је уговор закључен, односно да је банка потписа-

ла уговор. Према томе, како је у конкретном случају приложен Уговор о кредиту, потписан од стране овлашћеног лица тужене и снабдевен печатом банке, овај суд налази да је нејасан закључак првостепеног суда да тужила достављањем предметног уговора није доказала постојање уговорног односа са туженом банком, будући да је нелогично да тужила располаже са уговором у коме су она и тужена банка означене као уговорне стране и који је потписало овлашћено лица тужене, уколико између њих не постоји одговарајући уговорни однос.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 3830/21 од 13.06.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

36. УГОВОР О ПУНОМОЋСТВУ И ЗАМЕНИЧКО ПУНОМОЋЈЕ

Сама чињеница да је тужилац имао овлашћење да у предмету иступа у замену за адвоката ког су предлагачи изворно овластили за заступање и чињеница да је он предузео све правне радње, не значи да може трошкове заступања наплатити од заступаних. Реч је о интерном односу између два адвоката, који су се договорили око предузимања правних послова у наведеном поступку, из ког разлога је и накнада и наплата трошкова такође ствар њиховог односа и договора, а не обавеза властодаваца.

Из образложења:

Уговор о пуномоћству је извор облигације, што значи да облигација настаје када и сам уговор, оног тренутка када се уговорне стране сагласе о битним елементима тог уговора. Уговор о пуномоћству може бити теретан или добротин, али ако је теретан и двострано обавезан, награда пуномоћника је битан елемент уговора. Како произлази из утврђених чињеница, уговор о заступању у спорном поступку на основу ког је издато пуномоћје су закључили тужени, првенствено првотужена и њена сада покојна мајка са адвокатом З. Р. и то пре покретања спорног поступка. Тужени 2. реда и тужена 3. реда су прихватили ове услове, имајући у виду да је адвокат З. Р. добио идеју да их укључи у поступак како би била

остварена што већа накнада за експропријацију, али наведена лица нису учествовала у конкретним договорима око ангажовања адвоката З. Р. у спорном поступку већ су договор прихватили као свој и на основу истог потписали пуномоћ. Након што су се првотужена, њена сада покојна мајка и адвокат З. Р. сагласили о свим битним елементима овог уговора, конкретно када су постигли договор да све предлагаче у поступку заступа адвокат З. Р. у ког су имале поверење и са којим су управо због те чињенице одабрале да сарађују и када су постигли договор да тај адвокат за свој рад буде плаћен по окончању поступка, тако што ће се наплатити из свих досуђених трошкова поступка, а делимично и из накнаде која им буде досуђена, покренут је ванпарнични поступак за потребе ког је издата спорна пуномоћ. Тужилац, на ком је био терет доказивања, није доказао да је он лично са овде туженима икада постигао договор око заступања, нити да је тај договор подразумевао обавезу да га тужени, независно од адвоката З. Р. исплате за обављени посао. Са друге стране, тужени су доказали да са тужиоцем лично никада нису закључили наведени уговор, већ једино и само са адвокатом З. Р, а да им није било познато на који начин је адвокат даље организовао свој рад унутар своје канцеларија и са спољним сарадницима у погледу тога ко ће одлазити на рочишта и састављати поднеске. У оном моменту када се првотужена, незадовољна дужином трајања поступка, обратила адвокату ког је овластила за заступање, З. Р. тражећи образложење због чега посупак тако дуго траје, и када ју је адвокат З. Р. обавестио да на суђења одлази Д. Б, а не он, предлагачи су опозвали овлашћење за заступање адвокату Д. Б.

При томе, у наведеном пуномоћју од 12.11.2004. године, на које се тужилац позива да је суштински доказ о постојању уговора о пуномоћству са овде туженима, није дата сагласност адвокату Д. Б. да у целости заступа парничне странке, већ адвокату З. Р, а именовани адвокат је овлашћен да у случају потребе ово пуномоћје може пренети и на адвоката Д. Б. из Београда. Овако датим пуномоћјем предлагачи су дали изричито овлашћење лицу које су овластили за заступање да своја овлашћења пренесе на овде тужиоца, сагласно члана 86. ЗОО. То овлашћење, како произлази из спорног поступка, је адвокат З. Р. обилато користио, имајући у виду да је неспорно утврђено да је овде тужилац предузео највећи број правних радњи на основу којих су и досуђени трошкови поступка, за које је надлежни суд нашао да су били нужни и оправдани. Незадовољни том чињеницом, након што су од „свог“ адвоката сазнали

да уместо њега на суђења одлази овде тужилац, овде тужени, а тамо предлагачи су опозвали било какво овлашћење да их адвокат Д. Б. заступа. Ни у том моменту, адвокат Д. Б. није позвао предлагаче и договорио било какве услове око заступања, нити им је доставио трошковник који је, ако је себе сматрао пуномоћником и ако за заступање пре опозива није исплаћен, имао право да достави према правилима своје струке, већ је наставио да одлази на суђења и саставља поднеске, а што све говори да тужилац заправо са овде туженима никада није имао било какав конкретан договор везан за заступање.

Сама чињеница да је тужилац имао овлашћење да у предмету иступа у замену за адвоката ког су предлагачи изворно овластили за заступање и чињеница да је он предузео све правне радње које су прецизно утврђене у чињеничном стању ове пресуде, не значи да је тужилац икада са предлагачима, а овде туженима, био у облигационом односу, јер са њима никада није закључио уговор којим би се сагласио о свим битним елементима посла, већ је очигледно све наведене правне радње обављао по договору који је имао са З. Р, а који заиста није битан за одлуку у овој правној ствари, с обзиром на то да З. Р. није тужен у поступку, али првенствено због чињенице да тај договор не може на било који начин обавезивати тужене у овој парници. Реч је о интерном односу између два адвоката, који су се договорили око предузимања правних послова у наведеном поступку из ког разлога је и накнада и наплата трошкова такође ствар њиховог односа и договора, а не овде тужених као властодаваца.

Из свих наведених разлога суд је одбио тужбени захтев тужиоца као неоснован. Суд је имао у виду да је тужилац свој захтев према туженима поставио као примарни и евентуални, међутим примарни и евентуални захтев се морају међусобно искључивати да би егзистирали у оквиру исте тужбе. И у једном и у другом захтеву тужилац тражи да суд обавезе тужене на исплату новца, с тим да у примарним тражи да их обавезе на исплату износа од 5.006.250,00 динара са зк солидарно, а у евентуалном тражи да тужиоцу сваки тужени појединачно исплати мањи износ од оног који потражује у примарном захтеву. Солидарна одговорност је одговорност више лица али за цео дуг, што значи да овако постављен примарни и евентуални захтев не искључују један други, већ напротив, евентуални захтев је заправо садржан у примарном захтеву, из ког разлога суд не

налази да је било потребно посебном одлуком одбијати евентуални захтев тужиоца, у ситуацији када је примарни у целости неоснован.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број П 322/21 од 08.06.2022. године, потврђена пресудом Апелационог суда посл. бр. Гж 2192/22 од 07.12.2022. године, и пресудом Врховног суда посл. бр. Рев 10006/23 од 28.09.2023. године)

Сентенцу саставила Тијана Јаковљевић,
судија Вишег суда у Новом Саду

37. ПАСИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА КОД ТУЖБЕ ЗА УТВРЂЕЊЕ НИШТАВОСТИ УГОВОРНИХ ОДРЕДАБА ПОЛИСЕ ОСИГУРАЊА У КОРИСТ ТРЕЋИХ ЛИЦА

Када се тужбеним захтевом тражи утврђење ништавости уговорних одредаба полисе осигурања, која заправо представља уговор закључен између туженог као осигуравача и послодавца тужиоца као осигураника, тужбом морају бити обухваћене обе уговорне стране, с обзиром на правно дејство утврђења ништавости.

Из образложења:

Побијаном пресудом Основног суда у Новом Саду одбијен је приговор месне ненадлежности, па је утврђена ништавост уговорне одредбе Полисе за осигурање лица од последица несрећног случаја којом је уговорено да ће у случају спора у вези са испуњењем права и обавеза из Полисе између осигуравача и осигураника, укључујући и спорове у вези са исплатом одштетног захтева, надлежан бити стварно надлежан суд у Београду. Утврђена је ништавост уговорне одредбе Полисе за осигурање лица од последица несрећног случаја којом је уговорено да осигураник, односно корисник приликом пријаве осигураног случаја или испуњења било ког другог права или обавезе из уговора о осигурању, нема право на надокнаду трошкова ангажовања адвоката уколико их буде имао.

Основани су жалбени наводи туженог да је првостепенени суд погрешно применио материјално право када је утврдио ништавост уговорних одредби Полисе. Наиме, оспорена одредба Полисе којом је уговорена надлежност суда у Београду, има дејство само међу уговорним странама,

те стога тужилца нема ни правни интерес да тражи утврђење ништавости ове одредбе, услед чега је тужбу у овом делу требало одбацити. Међутим, у конкретном случају, а у вези са делом тужбеног захтева који се односи на утврђење ништавости поменутих уговорних одредби, не постоји потпуна пасивна легитимација на страни туженог, будући да тужбом није обухваћен послодавац тужилца, као уговарач осигурања, а све сходно одредбама члана 205. став 1 тачка 1, 210. и 211. Закона о парничном поступку. Дакле, имајући у виду да се тужбеним захтевом између осталог тражи утврђење ништавости наведених уговорних одредби Полисе, која заправо представља уговор закључен између овде туженог као осигураваача и послодавца тужилца као осигураника, то тужени с правом својим жалбеним наводима указује да је у том делу тужбени захтев тужилца неоснован, али из разлога што у конкретном случају не постоји потпуна процесна заједница на страни тужених као нужних и јединствених супарничара, која води одбијању тужбеног захтева због непотпуне пасивне легитимације. Наиме, имајући у виду садржину тражене правне заштите, тужбом морају бити обухваћене све уговорне стране, с обзиром на правно дејство утврђења ништавости, сходно члану 104. ЗОО. Питање правне ваљаности и правног дејства уговора мора се расправити између уговорних страна. Стога је овај суд жалбу туженог у овом делу усвојио и првостепену пресуду у овом делу преиначио тако што је одбио захтев тужилца којим је тражила да се утврди ништавост уговорних одредаба Полисе за осигурање лица од последица несрећног случаја.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 2326/22 од 29.05.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

38. ИСПЛАТА НАКНАДЕ ЗА КОРИШЋЕЊЕ СТВАРИ У СУСВОЈИНИ

У ситуацији када међу сувласницима није уређен начин коришћења, не постоји дужност сувласника држаоца да позива остале сувласнике да се користе својим сувласничким овлашћењима. Незаинтересованост сувласника који није у државини сувласничке ствари

да се користи својим сувласничким овлашћењима не може имати за последицу уздржавање сувласника држаоца у коришћењу те ствари (у целости), па следствено томе ни обавезу било какве исплате у случају да то уздржавање изостане.

Из образложења:

Побијаном пресудом Основног суда у Новом Саду одбијен је тужбени захтев тужиље. Предмет тужбеног захтева била је исплата накнаде за коришћење непокретности.

Од битних чињеница за одлуку о тужбеном захтеву првостепени суд је утврдио да су парничне странке сувласници у по $\frac{1}{2}$ идеална дела на предметној непокретности, а која се у природи састоји од објекта бр. 1 - породичне стамбене зграде и објекта бр. 2 - породичне стамбене зграде. Утврђено је да је право својине у $\frac{1}{2}$ предметних непокретности тужиља стекла након смрти свог оца, док је тужени $\frac{1}{2}$ идеална дела ове непокретности стекао од супруге тужиљиног оца. Почев од 1996. године тужени живи у објекту број 1, све до дана закључења главне расправе у овој парници. Утврђено је да тужиља од смрти свог пок. оца није лично користила ниједан од објеката на предметној парцели, да тамо није одлазила, нити се туженом обраћала везано за коришћење ове непокретности спрам њихових сувласничких удела, тако да међу њима не постоји никакав договор око коришћења исте, али и да тужиља није имала сметњи да користи објекат бр. 2, који тужени није користио, те да је тек неколико месеци пре подношења тужбе тужиља отишла код туженог ради уређења њихових односа у смислу да непокретности продају или да тужени њој изврши исплату, односно да му она прода свој удео, а на шта тужени није пристао. Коначно, утврђено је да је тужиља поднела предлог за развргнуће имовинске заједнице ванпарничном одељењу Основног суда у Новом Саду којим је предлагала јавну продају описаних непокретности у сусвојини странака; да је недуго затим, тужиља од туженог затражила исплату месечне накнаде за коришћење њеног дела непокретности у износу од 6.000,00 динара месечно.

При таквом стању ствари, првостепени суд је одбио тужбени захтев пошавши од природе установе сусвојине, те наставши да тужиља није на правно релевантан начин манифестовала вољу за коришћење сувласничке непокретности. Суд је закључио да подношење предлога за развргнуће сувласничке заједнице, као ни достављање опомене пред тужбу, не

представљају манифестације одговарајућег квалитета у том смислу. Такође, првостепени суд је нашао да тужила од туженог никада није захтевала предају (су)поседа или уређење начина коришћења заједничке ствари, већ да му је непосредно пре подношења тужбе предлагала да продају кућу и да поделе новац или да она њему прода свој сувласнички удео. Коначно, првостепени суд је имао у виду да током поступка тужила није доказала да је тужени евентуално остваривао приходе од употребе описаних непокретности у сусвојини странака, чиме је искључена и примена правила о накнади за употребу туђе ствари, у смислу члана 219. Закона о облигационим односима.

Неосновано се жалбом тужиле указује да подношење опомене пред тужбу цитиране садржине, као и покретање поступка за деобу заједничке ствари њеном продајом, легитимишу тужилу да од туженог потражује накнаду због некоришћења ствари у сусвојини. Ни наведеном опоменом, као ни предлогом за развргнуће сувласничке заједнице тужила није захтевала предају супоседа нити уређење начина коришћења непокретности чија су јој државина и употреба у сваком тренутку стајали на располагању као могућност. Као што правилно налази и првостепени суд, некоришћење предметних непокретности од стране тужиле било је резултат њеног нахођења, односно личног опредељења, а не последица поступака којима је тужени евентуално онемогућавао да се користи својим сувласничким овлашћењима. У ситуацији када међу сувласницима није уређен начин коришћења, не постоји дужност сувласника држаоца да позива остале сувласнике да се користе својим сувласничким овлашћењима. Следствено томе, ни остали сувласници не могу из свог нечињења извладати право на имовинску корист у случају када их сувласник држалац не омета у коришћењу сувласничким овлашћењима. У супротном, дошло би се до неодрживог закључка према којем непозивање других сувласника од стране сувласника држаоца да се користе властитим овлашћењима иде испред избора тих сувласника да се тим овлашћењима не користе. Исто тако, незаинтересованост сувласника који није у државини сувласничке ствари да се користи својим сувласничким овлашћењима не може имати за последицу уздржавање сувласника држаоца у коришћењу те ствари (у целости), па следствено томе ни обавезу било какве исплате у случају да то уздржавање изостане. Поред тога, као још једну одлучујућу чињеницу у прилог одлуке да одбије тужбени захтев првостепени суд правилно препознаје неприбављање било каквих цивилних плодова од предметних

непокретности на страни туженог. Из изведених доказа не произлази да је тужени евентуално остварио приход од описаних непокретности у сусвојини, а нарочито у мери која би премашивала његову сувласничку квоту, како то правилно закључује и првостепени суд.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 4752/24 од 23.10.2024. године)

Сентенцу саставио: Марко Прентовић,
судија Вишег суда у Новом Саду

39. ОДГОВОРНОСТ ПАРКИНГ СЕРВИСА ЗА ШТЕТУ

Паркинг сервис има право да уклони непрописно паркирано возило, али његова одговорност за штету коју је тужилац претрпео проистиче из разлога што је тужени и поред захтева тужиоца да му возило врати, одбијао да то учини.

Из образложења:

Побијаном пресудом тужбени захтев је делимично усвојен, па је обавезан тужени Паркинг сервис да тужиоцу накнади материјалну штету причињену на аутомобилу у власништву тужиоца и то на име куповине и уградње новог акумулатора, на име трошкова нових регистарских таблица и трошкова новог обрасца саобраћајне дозволе (трошкови регистрације возила).

Неосновани су жалбени наводи којим тужени негира своју одговорност за насталу штету, истрајавајући у тврдњи да је у конкретном случају имао ваљан правни основ за уклањање моторног возила тужиоца, ког је након одузимања, а у складу са правилима свог поступања, држао у за то предвиђеном простору, те да је настала штета искључиво кривица тужиоца, с обзиром на то да своје моторно возило није преузео са простора туженог у периоду од пет месеци. Наиме, тужени је током поступка истицао да у његовом поступању нема противправности, с обзиром на то да је наведену радњу задржавања предметног возила предузео у складу са одредбом члана 36. став 6. Закона о комуналним делатностима („Службени гласник РС“, бр. 81/11), који је био на снази у време предметног догађаја, а којом је прописано да се одлуком јединице локалне самоуправе

може предвидети да вршилац комуналне делатности као поверилац доспелог потраживања у чијим се рукама налази дужниково возило, ствар и други предмет уклоњен по налогу надлежног органа, има право задржати га док му не буде исплаћено потраживање. Међутим, из наведене одредбе тада важећег закона, произлази да се питање поступања са непрописно паркираним возилима, уређује актом јединице локалне самоуправе. Како је одредбом члана 17. Одлуке о обављању комуналне делатности одржавање јавни зелених површина („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 69/13, 13/14, 28/14 и 63/14), која је била на снази у време предметног догађаја, прописано да се возила затечена на јавним зеленим површинама уклањају по налогу комуналног инспектора на место које одреди Јавно комунално предузеће "Паркинг сервис" Нови Сад, те да је „Паркинг сервис“ дужан да по налогу комуналног инспектора однесе возило затечено на јавној зеленој површини, чува га на за то одређеном месту најдуже до 120 дана и о томе сачини записник, то произлази да наведеним актом јединице локалне самоуправе није предвиђена могућност туженог да противно вољи власника задржи непрописно паркирана возила, нити је то предвиђено ни регулисано Правилником о поступку уклањања, пријема, плаћања и чувања возила пренетих по налогу МУП-а и инспекција туженог, којим је одредбом члана 11. прописано поступање са непрописно уклоњеним возилима, и с тим у вези одредбом члана 13. наведеног правилника, којим је прописано да тужени своја доспела потраживања може да оствари судским путем, у случају да дужници/власници непрописно паркираних возила, у року не измире своја дуговања.

Према одредби члана 286. став 1. Закона о облигационим односима, право задржавања је право повериоца да привремено задржи дужникову ствар све док дужник са своје стране не намири потраживање титулара права задржавања. Поверилац само привремено одбија њено враћање, што дужнику онемогућава не само државину, него и употребу ствари. На тај начин, ретинент врши принуду на дужника, која, поред психичког, има и одређене економске ефекте на дужника, због некоришћења ствари. Изузетак од овог права повериоца предвиђен је чланом 287. став 1. ЗОО и састоји се у немогућности задржавања ствари које су из државине дужника изашле против његове воље. С обзиром на правну природу права задржавања и утврђене околности које су му претходиле, као и околности које су након тога наступиле, супротно жалбеном указивању туженог, постоји узрочно-последична веза између поступања туженог и штете чију накнаду

тужилац потражује, с обзиром на то да је штета проистекла из противправног понашања туженог које се огледа у задржавању возила тужиоца које није имало упориште у правним прописима и противно вољи тужиоца. Тужени је имао право да uklони непрописно паркирано возило тужиоца, али његова одговорност за штету коју је тужилац претрпео проистиче из разлога што је тужени и поред захтева тужиоца да му возило врати, одбијао да то учини, задржавајући исто у периоду од 145 дана, у ком периоду је предметно возило било изложено атмосферским утицајима услед којих су настала утврђена оштећења (иста се огледају у негативним последицама по акумулатор и потреба његове замене - набавка и уградња новог акумулатора) и настанку трошкова регистрације возила насталих као последица кашњења регистрација возила у периоду дужем од 30 дана (трошкови који се односе на нове регистарске таблице и трошкови новог образаца саобраћајне дозволе).

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 14444/21 од 27.09.2024. године)

Сентенцу саставила: Бранка Станковић,
судија Вишег суда у Новом Саду

40. НАКНАДА ЗА УПОТРЕБУ АУТОПУТА

Обавеза накнаде за употребу аутопутева на територији Републике Србије односи се на кориснике моторних возила, односно на корисника аутопута, а не на власнике моторних возила или лица на које саобраћајна дозвола гласи.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Новом Саду тужбени захтев је усвојен, те је у целости одржано на снази решење о извршењу Основног суда у Новом Саду, те тужена обавезана на исплату путарине тужиоцу ЈП "Путеви Србије".

Првостепени суд је правилном применом правила о терету доказивања, на основу доказа изведених у поступку, конкретно на основу исказа тужене, сведока Ф.Б. и писмене документације, а у одсуству било каквих доказа који би указивали на супротно, утврдио све релевантне чињенице

које се тичу конкретног догађаја, а посебно чињенице да је спорног дана корисник возила у власништву тужене био Ф.Б., а не тужена. Међутим суд је на овако утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право.

Одредбом члана 1. Правилника о плаћању посебне накнаде (путарине) за употребу државних путева (аутопутева и полуаутопутева) у Републици Србији прописано је да за употребу државних путева Е70 и Е75 (у даљем тексту: аутопут), на територији Републике Србије, корисници моторних возила плаћају посебну накнаду за коришћење пута (у даљем тексту: путарина) а према ценовнику и поступку утврђеном од стране Јавног предузећа „Путеви Србије“, у складу са овим Правилником, док је одредбом члана 4. истог правилника одређено да корисници аутопутева под наплатом плаћају путарину за њихово коришћење у складу са ценовником који доноси директор Дирекције за путеве.

Према члану 13. тачка Д. цитираног Правилника предвиђено је да ће се кориснику аутопута обрачунати и наплатити на лицу места најдужа релација одговарајуће деонице, без обзира на место изласка са аутопута, у зависности од категорије возила, као и трошкови ванредног поступка, ако се утврди да је учесник у саобраћају прошао кроз наплатну станицу (одбеглао) неплативши путарину.

Имајући у виду цитиране одредбе, као и чињеницу да је спорном приликом возилом тужене управљао супруг тужене Ф.Б, а не тужена, при чему наведена чињеница није била ни спорна током поступка, према становишту овог суда првостепени суд је неправилно одлучио када је одбио приговор недостатка пасивне легитимације на страни тужене и усвојио тужбени захтев, будући да тужена у време спорног догађаја није била корисник наведеног возила, нити корисник аутопута. У прилог наведеног говори и чињеница утврђена од стране првостепеног да у време настанка утуженог дуга тужена није имала ни положен возачки испит. Одредбама цитираног Правилника несумњиво је обавеза плаћања путарине за коришћење аутопутева везана за чињеницу коришћења моторног возила, односно аутопута, а не власништва над возилом чијом је употребом дошло до настанка обавезе.

Дакле основано тужена жалбом оспорава првостепену пресуду наводећи да тужена, као власник возила, није пасивно легитимисана, из разлога што наведено возило није користила у тренутку настанка обавезе

према тужиоцу. Како тужена у време настанка потраживања накнаде на име коришћење аутопута није била корисник возила, нити корисник аутопута, не може се сматрати обавезном да плати путарину, с обзиром на то да се према члану 1. напред цитираног Правилника обавеза накнаде за употребу аутопутева на територији Републике Србије односи на кориснике моторних возила, а према члану 4 на корисника аутопута, а не на власнике моторних возила или лица на које саобраћајна дозвола гласи.

Такође је погрешно и правно становиште првостепеног суда да би тужена у конкретном случају могла регресном тужбом у неком другом поступку да потражује од Ф.Б. да јој врати предметни износ који је она у овом поступку обавезана да плати тужиоцу. Наиме овакво правно становиште првостепеног суда могло би да се примени само у ситуацији да је обавеза власника и корисника возила односно аутопута солидарна, односно да постоји солидарност у обавези тужене као власника возила и њеног супруга као корисника возила и аутопута, те да је на тужиоцу право избора и могућност да се ради наплате потраживања обрати било којем од више солидарних дужника. Тада би евентуално и онај солидарни дужник који није одговоран за насталу обавезу, а коју је ипак платио, био у могућности да се евентуално обрати регресним захтевом лицу чијом је радњом или пропуштањем дошло до настанка обавезе. Како у конкретном случају Правилником о плаћању посебне накнаде (путарине) за употребу државних путева (аутопутева и полуаутопутева) у Републици Србији није предвиђена солидарна одговорност власника и корисника возила, већ се обавеза плаћања накнаде за употребу аутопутева на територији Републике Србије односи искључиво на кориснике моторних возила, у конкретном случају не постоји обавеза тужене као власника возила нити њена солидарна обавеза са корисником возила, па се насупрот становишту првостепеног суда, не може на евентуалном праву тужене да се обрати регресним захтевом кориснику моторног возила успоставити њена директна обавеза плаћања накнаде, будући за то не постоји законски основ.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 6407/20 од 11.06.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

41. НАКНАДА ИМОВИНСКЕ ШТЕТЕ ЗБОГ ПОВРЕДЕ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Тужба поднета ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року има се сматрати уставном жалбом, уколико предмет није решен на дан ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о заштити права на суђење у разумном року (04.11.2023. године).

Из образложења:

Побијаном пресудом Основног суда у Бачкој Паланци од 28.05.2024. године тужбени захтев је делимично усвојен, те је тужена Република обавезана да тужиљи на име новчаног обештећења за неимовинску штету, која је тужиљи изазвана повредом права на суђење у разумном року, исплати тражени износ.

Из стања у спису произлази да је тужилца 2022. године поднела тужбу против тужене, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року. У тужби је наведено да је тужилца била запослена у предузећу, где је настало њено потраживање из радног односа, те да је након отварања стечајног поступка над стечајним дужником, уредно пријавила своје потраживање које је коначном листом утврђених и оспорених потраживања у предметном поступку утврђено као основано и које јој није исплаћено. Такође је наведено да је тужилца због предугог трајања поступка, дужег од 12 година у тренутку подношења приговора, у складу са чланом 7. Закона о заштити права на суђење у разумном року, изјавила приговор ради заштите права на суђење у разумном року председнику Привредног суда у Новом Саду, који је усвојен, те је утврђено да је тужилца повређено право на суђење у разумном року. Поступајући по тужбеном захтеву, првостепени суд је донео ожалбену пресуду.

Међутим, првостепени суд приликом доношења побијане пресуде очито губи из вида одредбу члана 16. став 5. Закона о изменама и допунама Закона о заштити права на суђење у разумном року, који је ступио на снагу дана 04.11.2023. године, којом је прописано да су судови дужни да у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона све нерешене предмете из ставова 1-4. овог члана доставе Уставном суду на даљи поступак и одлучивање и да о томе обавесте подносиоца приговора, жалбе, односно тужбе. Сходно наведеном, у конкретном случају није било места меритор-

ном одлучивању, односно није било места доношењу пресуде и одлучивању о тужбеном захтеву, него је сагласно одредби члана 16. став 5. Закона о изменама и допунама Закона о заштити права на суђење у разумном року, првостепени суд списе предмета требао да доставити Уставном суду и о томе обавестити подносиоца тужбе. Другим речима, поднета тужба се у конкретном случају, сходно напред цитираној релевантној законској одредби, има се сматрати уставном жалбом. Следом наведеног, овај суд је побијану пресуду укинуо у целости, а првостепени суд ће надаље, у складу са одредбом члана 16. став 5. Закона о изменама и допунама Закона о заштити права на суђење у разумном року, списе предмета доставити Уставном суду на даљи поступак и одлучивање и о томе обавестити подносиоца тужбе.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжрр1. 80/24 од 09.10.2024. године)

Сентенцу саставио др Бојан Божовић,
судија Вишег суда у Новом Саду

42. КАМАТА НА НАКНАДУ ЗА ИЗДАВАЊЕ ЗАПИСНИКА О УВИЂАЈУ

Издатак који је тужилац имао на име плаћања накнаде за издавање записника о увиђају саобраћајне незгоде није проистекао из самог штетног догађаја и није учињен у циљу отклањања штетних последица, већ представља издатак учињен поводом поступка, ради вођења парнице, у циљу остваривања накнаде. Према томе, како наведени издатак представља трошак поступка, тужиоцу законска затезна камата на исти припада од дана извршности пресуде.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Новом Саду делимично је усвојен тужбени захтев, те је обавезан тужени да тужиоцу накнади нематеријалну штету, и да му на име накнаде материјалне штете исплати износ од 2.470,00 динара са законском затезном каматом почев од дана када је износ плаћен, па до исплате.

Жалба туженог основано указује да је првостепени суд делимично погрешно применио материјално право када је одлучивао о накнади за издавање записника увиђају саобраћајне незгоде. Према чињеничном утврђењу, тужилац се путем пуномоћника обратио туженом са захтевом за накнаду штете, којом приликом тражи да му се надокнади и материјална штета на име трошка за издавање записника МУП-а у износу од 2.470,00 динара. Тужилац наведени износ потражује у оквиру тужбеног захтева и суд му исти тако и досуђује, наводећи у образложењу да је овај износ досудио тужиоцу на име накнаде материјалне штете, те обавезујући туженог да му на наведени износ плати законску затезну камату почев од дана када је износ платио, а у складу са 277. ЗОО. Иако је правилна одлука првостепеног суда да обавезе туженог да тужиоцу накнади наведени износ, не може се прихватити становиште суда да исти представља материјалну штету. Издатак који је тужилац имао на име плаћања накнаде за издавање записника о увиђају предметне саобраћајне незгоде није проистекао из самог штетног догађаја и није учињен у циљу отклањања штетних последица, већ представља издатак учињен поводом поступка, те као такав представља издатак учињен поводом покретања поступка у смислу одредбе члана 150. став 1. ЗПП, а који трошак је био потребан ради ради вођења парнице у смислу одредбе члана 154. став 1. ЗПП, у циљу остваривања накнаде. Према томе, како наведени издатак представља трошак поступка, тужиоцу није могла бити досуђена законска затезна камата од дана када је исти платио, јер му камата припада од дана извршности одлуке, а имајући у виду да према одредби члана 324. ЗОО тужени као дужник ове обавезе пада у доцњу тек када одлука о трошковима постане правноснажна и када протекне рок за њено добровољно испуњење, односно када одлука постане извршна. Сагласно изнетом суд је побијану пресуду преиначио у делу одлуке о законској затезној камати, како је то наведено у изреци ове одлуке.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 13917/21 од 11.09.2024. године)

Сентенцу саставила: Сенка Ружин,
судијски сарадник

43. РОК ЗАСТАРЕЛОСТИ ПОТРАЖИВАЊА ЗАТЕЗНЕ КАМАТЕ У СЛУЧАЈУ ПРЕСТАНКА ГЛАВНОГ ПОТРАЖИВАЊА

Када главно потраживање престане на други начин, осим застарелошћу, затезна камата застарева у року од три године од доспелости сваког појединачног дневног обрачуна камате, при чему рок застарелости потраживања углавничене камате почиње да тече од дана престанка главног потраживања.

Из образложења:

Побијаном пресудом Основног суда у Новом Саду, решење о извршењу јавног извршитеља је одржано на снази за износ главног потраживања и трошкова извршног поступка. Обавезан је тужени да тужиоцу исплати законску затезну камату на износ главног дуга почев од дана подношења предлога за извршење, па до дана исплате.

Неосновано тужени жалбом оспорава примену правила о застарелости потраживања. Наиме, чињеница да застарелошћу главног потраживања застарева и потраживање споредног потраживања, камате, у смислу члана 369. Закона о облигационим односима, не значи да након исплаћеног главног дуга, потраживање затезне камате застарева у року у коме иначе застарева главно потраживање. Наиме, када главно потраживање престане на други начин, осим застарелошћу, затезна камата застарева у року од три године од доспелости сваког појединачног дневног обрачуна камате, при чему рок застарелости потраживања углавничене камате почиње да тече од дана престанка главног потраживања. Од тога дана је доспела обавеза плаћања камате обрачуната на име доцње у плаћању главног дуга, која је до тада била акцесорног карактера, а од тог датума представља самостално потраживање, па самостално и застарева, дакле, и сама подлеже камаћењу. Стога је у том делу је првостепена пресуда преиначена, и захтев за исплату затезне камате на износ углавничене камате је одбијен за период од подношења предлога за извршење, до дана када је углавничена камата постала главно потраживање, те следствено томе, овако установљена обавеза туженог не установљава обавезу плаћања камате на камату.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду посл. број Гж. 10857/2022 од 29.08.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
судијски сарадник

44. РОК ЗАСТАРЕЛОСТИ ПОТРАЖИВАЊА ИЗ УГОВОРА О ОСИГУРАЊУ

Рок застарелости потраживања осигуравача из уговора о осигурању према регресном дужнику, у случају када регресни захтев проистиче из тога што је тужилац трећем лицу - оштећеном накнадио штету коју је причинио његов осигураник, почиње да тече од дана када је накнада штете исплаћена оштећеном, будући да тек од момента исплате осигуравач може знати колико је његово потраживање, односно која је и колика обавеза регресног дужника.

Из образложења:

Одредбом члана 29. став 1. тачка 7. Закона о обавезном осигурању у саобраћају прописано је да осигурано лице губи права из осигурања ако возач после саобраћајне незгоде напусти место догађаја, а није дао своје личне податке и податке о осигурању, док је ставом 3. истог члана прописано да друштво за осигурање које накнади штету оштећеном лицу из става 2. овог члана ступа у права оштећеног лица према лицу које је одговорно за штету, за износ исплаћене накнаде, камату од исплате накнаде и трошкове поступка.

У складу са цитираним одредбама, тужилац основано у овом поступку истиче регресни захтев према туженом који је након саобраћајне незгоде отишао са места догађаја без остављања личних података, а чијом искључивом кривицом је настао штетни догађај, те тужилац има право на повраћај исплаћених накнада од штетника – туженог, у ком случају се примењује одредба члана 380. став 3. Закона о облигационим односима којом је прописано да потраживања осигуравача из уговора о осигурању застаревају за три године. Рок се има рачунати од дана када је накнада штете исплаћена оштећеном, а не од дана када је примио захтев за исплату, будући да тек од момента исплате осигуравач може знати колико је његово потраживање, односно која је и колика обавеза регресног дужника. Неосновано се жалбом истиче да се рок застарелости рачуна на основу члана 380. став 6. и члана 376. став 1. ЗОО, од дана када је тужилац примио захтев за исплату и сазнао за штету и штетника, а које одредбе се могу применити само у случају законске суброгације. Супротно жалбеним наводима, право тужиоца да тражи исплату од штетника не потиче од права осигураника према том лицу (законска суброгација), већ регресни захтев проистиче из тога што је тужилац оштећеном надокнадио штету коју је његов осигураник, односно возач, причинио трећем лицу, у складу

са полисом осигурања, а тужени је права из осигурања изгубио због напуштања места догађаја без остављања личних података, у смислу цитираних одредаба Закона о обавезном осигурању у саобраћају. Стога у конкретном случају није било места примени одредаба члана 939. ЗОО које регулишу питање законске суброгације (ступање осигуравача у права свог осигураника) и рок застарелости не почиње тећи од дана сазнања за штету и штетника, јер се исте примењују у ситуацији када је штета исплаћена свом осигуранику, док у конкретном случају осигуравач није штету исплатио свом осигуранику, већ трећем оштећеном лицу, а како је тужени изгубио права из осигурања, тужилац, као лице које је штету накнадило оштећеном, има право да исту регресира од штетника. Губитком штетникових права из осигурања не престаје обавеза тужиоца да штету накнади оштећеном лицу, али настаје право тужиоца да исту регресира од свог осигураника, односно возача возила за које је закључен уговор о осигурању од аутоодговорности, који је ту штету причинио. Регрес подразумева право осигуравача да потражује оно што је исплатио трећем оштећеном лицу на име накнаде настале штете. Због тога право на регрес не може настати пре него што је штета надокнађена, односно исплаћена оштећеном лицу, па се само од тог датума и може рачунати рок застарелости.

(из пресуде Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 4463/24 од 08.10.2024. године)

Сентенцу саставила Јелена Грубор,
судија Вишег суда у Новом Саду

45. ПРЕКИД ЗАСТАРЕВАЊА

Када је прекид застаревања накнаде штете проузроковане кривичном делом настао пријављивањем потраживања у неком другом поступку, односно подношењем имовинскоправног захтева у кривичном поступку, застаревање тече изнова од дана када је спор окончан или свршен на неки други начин.

Из образложења:

Тужени је истакао приговор застарелости потраживања, који аргументује чињеницом да је од предметне саобраћајне незгоде па до подно-

шења тужбе прошло више од три године. Првостепени суд одбијање наведеног приговора образлаже наводима да се саобраћајни удес десио 2015. године, да је против осигураника туженог покренут кривични поступак за кривично дело угрожавање јавног саобраћаја из члана 289. став 1. КЗ, за које је прописана казна затвора до 3 године, у ком случају сходно члану 104. КЗ апсолутна застарелост кривичног гоњења наступа за 6 година, па сходно томе застарелост наступа 2021. године, а како је тужба поднета 2020. године, застарелост потраживања накнаде штете није наступила. Иако се првостепени суд не позива на одредбу члана 377. став 1. ЗОО, суд наведену одредбу очигледно примењује у погледу рока застарелости, иако за то нису били испуњени услови. Наиме, да би се применио привилеговани рок застарелости потраживања накнаде штете из члана 377. став 1. ЗОО потребно је да је кривично дело утврђено у кривичном поступку, да је кривични поступак обустављен или се није могао покренути зато што је окривљени умро или ако постоје друге околности које искључују кривично гоњење и одговорност окривљеног. Из чињеница утврђених у првостепеном поступку не произлази да је испуњен било који од услова за примену одредбе члана 377. став 1. ЗОО. Чињеница да се против осигураника туженог води истражни поступак због сумње на извршење кривичног дела не пружа правни основ за примену привилегованог рока застарелости, будући да је за примену тог рока нужно постојање правноснажне осуђујуће пресуде донете у кривичном поступку, односно постојање околности које објективно онемогућавају вођење таквог поступка.

Међутим, претходно наведене чињенице не омогућавају мериторно решавање овог спора у жалбеном поступку будући да је првостепени суд пропустио да изнесе разлоге о чињеницама које у смислу члана 377. став 2. евентуално доводе до прекида застаревања. Наиме, из одредбе члана 377. став 2. ЗОО произлази да прекид застаревања кривичног гоњења повлачи за собом и прекид застаревања захтева за накнаду штете, али се рок застаревања потраживања накнаде штете прекида и према општим правилима ЗОО којима се прекида застарелост потраживања независно од основа из којег произлази. Наиме, одредбом члана 388. ЗОО предвиђено је да се застаревање прекида подизањем тужбе и сваком другом повериоцевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом у циљу утврђивања, обезбеђења или остваривања потраживања. С обзиром на то да се накнада штете проузроковане кривичном делом може остваривати истицањем одштетног захтева или подношењем

тужбе у парничном поступку, оба правна средства доводе до прекида застаревања. Када је прекид застаревања настао пријављивањем потраживања у неком другом поступку, односно подношењем имовинскоправног захтева у кривичном поступку, застаревање тече изнова од дана када је спор окончан или свршен на неки други начин. Међутим, првостепени суд је пропустио да у побијаној пресуди изнесе разлоге о наведеном, односно да испита постијање услова који у смислу члана 377. став 2. ЗОО могу да доведу до прекида застаревања, а о којим чињеницама је имао доказе у списима, али је пропустио да их у доказном поступку прочита и цени, не дајући разлоге за овакво поступање, због чега се приговор застарелости не може испитати са становишта правилне примене материјалног права.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 11523/21 од 11.06.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

46. НАКНАДА ШТЕТЕ НА ВОЗИЛУ У СЛУЧАЈУ ОТКЛАЊАЊА ШТЕТЕ ПОПРАВКОМ

Поправком оштећеног возила, материјална штета се утврђује према издатку који је тужилац платио за поправку оштећеног возила, а не према вредности поправке обрачунате на дан вештачења, односно у време доношења судске одлуке.

Из образложења:

У првостепеном поступку је утврђено да је у саобраћајној незгоди, до које је дошло искључивом кривицом осигураника туженог, оштећено возило тужиље, те да је поводом предметне саобраћајне незгоде, тужени на основу прегледа предметног возила сачинио записник о оштећењу возила, на основу ког је извршио обрачун накнаде из осигурања и дао налог за исплату на име тужиље. Предметно возило је поправљено у ауто сервису, а поправку је тужиља платила по предрачуну. Постоји економска оправданост оправке возила, те је у првостепеном поступку утврђена висина оправке на дан исплате, као и висина оправке на дан вештачења.

Првостепени суд је тужиљи досудио накнаду материјалне штете према ценама у време вештачења.

Основано се у жалби истиче да је првостепени суд, досудивши тужиљи накнаду материјалне штете према ценама у време вештачења, погрешно применио материјално право и да би таква одлука била прихватљива у ситуацији да тужиља возило није поправила и да се у поступку утврђује колико је новца тужиљи потребно да возило поправи. Првостепени суд је погрешно обрачунао висину предметне штете према ценама на дан вештачења, јер се поправком оштећеног возила материјална штета утврђује према издатку који је тужиља платила за поправку оштећеног возила, на дан исплате одређеног новчаног износа ради отклањања штете. Штета након отклањања не представља више натуралну, већ новчану штету, па се иста огледа у своти новца коју је требало платити ради отклањања штете на дан њеног отклањања. Стога се у конкретном случају има применити одредба члана 394. Закона о облигационим односима којом је прописано да када обавеза има за предмет своту новца, дужник је дужан да исплати онај број новчаних јединица на који обавеза гласи. У таквој ситуацији материјална штета је отклоњена поправком оштећеног возила, због чега тужиљи као оштећеној више не припада накнаду изворне штете односно сума новца која је потребна за поправку ствари, ни новчани износ у вредности поправке обрачунате у време доношења судске одлуке, односно на дан вештачења. Тужиља основано може да потражује само номинални износ који је исплатила ради отклањања материјалне штете, а за који је у судском поступку одговарајућим вештачењем утврђено да је у ту сврху основано исплаћен.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 11979/21 од 08.10.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

47. ОБЛИГАЦИЈА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

Када новчана обавеза гласи на плаћање у некој страниј валути, њено испуњење се може захтевати у домаћем новцу према курсу

који важи у тренутку испуњења обавезе, па тужилац није дужан да доказује чињенице које су јавно доступне.

Из образложења:

Побијаном пресудом тужбени захтев је делимично усвојен, па је утврђено да је одредба члана 8. Уговора о потрошачком кредиту апсолутно ништава и не производи правно дејство, што је тужена дужна да призна и трпи. Део тужбеног захтева тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му на име стеченог без основа због незаконито наплаћене накнаде за обраду кредита, исплати износ у динарима, са законском затезном каматом је одбијен.

Основано се жалбом тужиоца указује да је пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2 тачка 12. и то ставу 3. изреке којим је одбијен захтев за исплату стеченог без основа. Првостепени суд је у погледу захтева за исплату стеченог без основа заузео становиште да је такав захтев неоснован, имајући у виду да тужилац није, сходно правилу о терету доказивања из члана 231. став 2. ЗПП, доказао висину свог потраживања, имајући у виду да је План отплате кредита који је доставио у супротности са његовим постављеним тужбеним захтевом, односно да из Плана отплате кредита произилази да је тужиоцу наплаћен износ од 96 евра на име накнаде, док тужилац потражује износ од 11.280,97 динара, при чему није доставио курсну листу на дан наплате.

Према становишту овог суда заузети став првостепеног суда се не може прихватити из следећих разлога. Из садржине списка произилази да је тужилац у току поступка доставио План отплате кредита за предметни уговор из ког произилази датум и висина његовог потраживања, док је чланом 8. предметног уговора предвиђено да накнада за обраду кредита износи 2 % од износа одобрених средстава у динарској противвредности еура по средњем курсу банке на дан пуштања кредита у коришћење, те је тужилац свакако био слободан у избору свог права да постави захтев за исплату у динарској противвредности. Ово у смислу члана 395. ЗОО који предвиђа да када новчана обавеза гласи на плаћање у некој страниој валути, њено испуњење се може захтевати у домаћем новцу према курсу који важи у тренутку испуњења обавезе. С наведеним у вези курсна листа НБС на дан наплате предметне накнаде је јавно доступан податак који је суду био на располагању, следом чега тужилац није био дужан да доказује чињенице које су јавно доступне, а самим тим и општепознате, те су у

конкретном случају, а у вези са захтевом за исплату стеченог без основа, изостали разлози о битним чињеницама. С обзиром на изнето, првостепена пресуда је у делу захтева за исплату стеченог без основа захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, из ког разлога је овај суд жалбу тужиоца усвојио, побијану пресуду у том делу укинуо и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 5585/21 од 25.06.2024. године)

Сентенцу саставила Невена Максимовић,
самостални саветник

48. ДИМНИЧАРИНА

"Цена димничарске услуге" не представља тржишну противвредност услуге која је ефективно пружена, већ заправо паушално задужење корисника услуге из система обједињене наплате установљено регулативом локалне самоуправе.

Из образложења:

Побијаном пресудом одбијен је тужбени захтев тужиоца ЈКП "Информатика" Нови Сад, којим је тражено да се обавезе тужени да му на име димничарине исплати утужени износ.

Првостепени суд у побијаној одлуци не примењује одредбе Одлуке о диминчарским услугама ("Службени лист Града Новог Сада" бр. 26/13 и 28/14), којом је, поред осталог, регулисано шта су димничарске услуге и ко се све сматра корисником димничарских услуга. Тако, одредбом члана 2. наведене одлуке прописано је да су димничарске услуге, у смислу ове одлуке, чишћење димоводних и ложишних објеката и уређаја, чишћење вентилационих канала и уређаја, као и контрола димоводних и ложишних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја. Чланом 4. је прописано да димничарске услуге обавља Јавно комунално предузеће за одржавање стамбених и пословних простора "Стан" Нови Сад. Чланом 5. је прописано да је корисник димничарске услуге физичко или правно лице које је власник, односно корисник стана у стамбеној згради, власник,

односно корисник породичне стамбене зграде и власник, односно корисник пословног простора и објеката у којима се налазе димоводни објекти, резервни димоводни објекти, ложишни уређаји, вентилациони канали и уређаји. Такође, чланом 24. тач. 5. наведене одлуке прописано је да је корисник услуге у обавези да плаћа цену за пружене димничарске услуге, док је чланом 26. став 3. прописано да се месечни износ цена димничарске услуге исказује као посебна ставка на признаници обједињене наплате за кориснике услуга који су у систему обједињене наплате, што тужени несумњиво јесте.

Будући да наведене материјалноправне одредбе не препознаје као релевантне, првостепени суд превиђа да "цена димничарске услуге" коју тужилац потражује у смислу наведене Одлуке, не представља тржишну противвредност услуге која је ефективно пружена, већ заправо паушално задужење корисника услуге из система обједињене наплате установљено регулативом локалне самоуправе. За оцену о постојању обавезе плаћања цене димничарске услуге у конкретном случају није од значаја чињеница да ли је та услуга ефективно пружана у пракси или не, већ је довољно да је та услуга доступна корисницима који је користе по потреби по цени исказаној на обједињеном рачуну, независно од учесталости и обима ангажовања капацитета и ресурса ЈКП "Стан", на које питање тужилац основано указује у жалби. Довођењем у везу висине наведене цене и природе саме услуге, на посредан начин, може се закључити да није реч о тржишној цени за стварно пружену услугу већ својеврсној паушалној накнади за приправност расположиве услуге која у перспективи и фактички може бити искоришћена, по наведеној цени, без икаквог увећања.

Све наведено вреди утолико пре што из одредаба цитиране одлуке произлази да осим чишћења и контроле димоводних и ложишних канала и уређаја, димничарске услуге подразумевају и чишћење и контролу вентилационих канала и уређаја. Из наведеног даље произлази да чињеница да је објекат у власништву туженог (који неспорно поседује димњак) прикључен на систем даљинског грејања није од одлучујућег утицаја на одлуку о постављеном захтеву тужбе. Наведено указује да је тужени у обавези тужиоцу да исплати утужени износ на име цене доступне му димничарске услуге, увећан за затезну камату почев од дана подношења предлога за извршење, од када је уједно у доцњи са испуњењем ове новчане обавезе.

Следом свега изнетог, овај суд је преиначио побијану пресуду утолико што је усвојио тужбени захтев тужиоца.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 3393/21 од 26.06.2024. године)

Сентенцу саставила Невена Максимовић,
самостални саветник

49. ОБАВЕЗА ПЛАЋАЊА ДОПЛАТНЕ КАРТЕ

Уколико је тужени закључио уговор о купопродаји моторног возила, али без овере потписа на том уговору, и предао моторно возило купцу из уговора, који је то возило користио за своје потребе, у односу на туженог се не може применити одредба члана 12. Одлуке о јавним паркиралиштима на територији Града Новог Сада, те се исти не може теретити за издате доплатне карте.

Из образложења:

У конкретном случају је утврђено да је тужени отуђио своје возило, тако што га је продао С. Б. и истог дана са њим сачинио уговор о купопродаји моторног возила, који није био оверен, али је С.Б. истог дана преузео предметно моторно возило и користио га за своје потребе, те је имајући у виду наведено, правилан закључак првостепеног суда да тужени у спорном периоду није био власник предметног возила, односно није био корисник паркиралишта у Новом Саду, због чега се у односу на њега не може применити одредба члана 12. Одлуке о управљању јавним паркиралиштима на територији Града Новог Сада, те га не могу теретити за издате доплатне карте.

С тим у вези, правилно је првостепени суд нашао да је током поступка несумњиво утврђено да је возило, чијом је употребом настало дуговање чија је наплата предмет овог поступка, тужени продао и предао у посед купцу на коришћење, што претходи утуженом периоду. Код оваквог утврђења није од значаја чињеница што се тужени и даље у евиденцијама Министарства унутрашњих послова води као власник возила, при чему је МУП једини званично надлежан за евиденцију о власницима возила, те иако је власник возила у смислу члана 274. став 2. Закона о безбед-

ности саобраћаја на путевима дужан да пријави сваку промену података који се уписују у саобраћајну дозволу у року од 15 дана од дана промене, то није од утицаја на другачије пресуђење, будући да та чињеница пропуштања пријаве података може бити само основ за прекршајну одговорност претходног власника, али не може бити од значаја за одлуку у овој парници.

Надаље, без обзира на то што Правилник о регистрацији моторних и прикључних возила прописује да се промена власништва возила доказује уговором закљученим између физичких лица, те да потписи тих лица морају бити оверени у суду или пред другим надлежним органом, а да у конкретном случају овере закљученог писаног уговора нема, исто нема утицаја на другачију одлуку, имајући у виду да се право својине на покретној ствари (у конкретном случају на возилу) сходно одредби члан 34. Закона о основама својинскоправних односа стиче предајом те ствари у државину стицаоца, те се предаја покретних ствари сматра извршеном и предајом исправе на основу које стицалац може располагати том ствари, као и уручењем неког дела ствари или издвајањем или другим означавањем ствари које значи предају ствари (став 1. и 2.), те стога тужени који је продао возило и исто предао купцу, не може више бити сматран власником тог возила, па су сви супротни жалбени наводи тужиоца без основа.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 7383/20 од 06.06.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

50. УГОВОР О ПРОДАЈИ ПОКРЕТНЕ СТВАРИ СА ОБРОЧНИМ ОТПЛАТАМА ЦЕНЕ

Уговор о продаји покретне ствари са оброчним отплатама цене подразумева више битних састојака у односу на основни уговор о продаји, па исправа о уговору мора, под претњом ништавости, садржати одредбу да купац може одустати од уговора ако то писмено саопшти продавцу у року од три дана од потписивања исправе и да се овог права купац не може одрећи унапред.

Из образложења:

Према чињеничном утврђењу првостепене пресуде и стања у списима предмета, тужена је од тужиоца купила три књиге, те се у складу са Закључницом - рачуном обавезала да ће износ из закључнице уплаћивати у 24 једнаке месечне рате, почев од марта месеца 2013. године. У Закључници - рачуну је наведено да ће у случају кашњења отплате, иста доспети за наплату одмах у целости. С обзиром на то да тужена није поступала у складу са преузетом обавезом из поменутог рачуна, тужилац јој је упутио опомену, а након тога у својству извршног повериоца поднео предлог за извршење ради наплате уговореног износа. Решењем Основног суда одређено је предложено извршење против тужене. Тужена је уложила приговор на решење о извршењу, па је поступак настављен као по приговору против платног налога.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, по ставу овог суда, основано тужена истиче да је првостепени суд приликом доношења побијане одлуке погрешно применио материјално право. Наиме, побијано решење о извршењу је одржано на снази са образложењем да тужена по доспелости није платила ниједну рату на име купопродајне цене књига, те је тужилац у складу са одредбом из закључнице, након што тужена није платила прву рату, дуг прогласио доспелим у целости.

Правни закључак првостепеног суда у погледу основаности захтева за исплату, заснованог на утврђеној закључници – рачуну као веродостојној исправи, није правилан. Наиме, одредбом члана 542. став 1. ЗОО прописано је да се уговором о продаји покретне ствари са оброчним отплатама цене обавезује продавац да преда купцу одређену покретну ствар пре него што му цена буде потпуно исплаћена, а купац се обавезује да исплати њену цену у оброцима, у одређеним временским размацима, док је одредбом члана 543. истог закона, прописано да уговор о продаји са оброчним отплатама цене мора бити састављен у писменој форми. Надаље, одредбом члана 544. став 1. ЗОО прописани су битни састојци уговора, те је наведено да поред ствари и њене цене у продаји за готово, у исправи о уговору морају, под претњом ништавости, бити наведени: укупан износ свих оброчних отплата, рачунајући и ону која је извршена у часу закључења уговора, износ појединих отплата, њихов број и њихови рокови, док је у ставу 2. прописано да исправа о уговору мора, под претњом ништавости, садржати одредбу да купац може одустати од уговора

ако то писмено саопшти продавцу у року од три дана од потписивања исправе и да се овог права купац не може одрећи унапред.

Приликом заснивања купопродајног односа између парничних странака, а који по својој природи представља уговор о продаји покретне ствари са оброчним отплатама цене, тужилац је туженој испоставио закључницу - рачун, која, иако је сачињена у писменој форми, чиме испуњава услов из члана 542. ЗОО, не испуњава стриктно прописану форму из члана 544. ЗОО. Наиме, поменута врста уговора о продаји, подразумева више битних састојака у односу на основни уговор о продаји, како је чланом 544. ЗОО у ставу 2. прописано да исправа о уговору мора, под претњом ништавости, садржати одредбу да купац може одустати од уговора ако то писмено саопшти продавцу у року од три дана од потписивања исправе и да се овог права купац не може одрећи унапред. С обзиром да закључница коју је тужила потписала приликом куповине књига не испуњава услове прописане одредбом члана 544. ЗОО, јер у њој изостаје императивна одредба о могућности одустанка од уговора, што представља битан састојак уговора, то нису испуњени захтеви форме као услов његове пуноважности. Стога, овај уговор у форми закључнице не производи правно дејство, па ни његове одредбе о обавези исплате цене, које мањкавости га чине ништавим правним послом у смислу одредбе члана 103. Закона о облигационим односима, а последице такве ништавости, имају се евентуално разматрати према члану 104. ЗОО.

Тужилац у одговору на жалбу указује да је тужена имала могућност одустати од уговора сходно одредбама Закона о заштити потрошача који је важио у време закључења овог уговора, међутим, није спорна могућност од одустанка од уговорног односа, већ право купца на обавештеност о таквој могућности, која је, у конкретном случају, изостала. Имајући у виду чињеницу да је веродостојна исправа на основу које је поднет предлог за извршење ништава, овај суд је преиначио првостепену пресуду и укинуо у целости решење о извршењу.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 8890/21 од 24.07.2024. године)

Сентенцу саставила др Биљана Лепотић,
судија Вишег суда у Новом Саду

51. УГОВОРНА КАМАТА ЗА НЕДОЗВОЉЕНО КАШЊЕЊЕ У ИСПУЊЕЊУ ОБАВЕЗА

Једнократна провизија за прекорачење рока за измирење обавеза и уговорна камата за недозвољено кашњење у испуњењу обавеза представља уговарање висине затезне камате, односно уговорне казне за новчану обавезу, а што је противзаконито.

Из образложења:

Побијаном пресудом тужбени захтев је делимично усвојен па је обавезан тужени да тужиоцу (банка) на име дуга исплати утужени износ, као и законску затезну камату на име неплаћене главнице и законску затезну камату на име неплаћене редовне камате.

Тужени је у току поступка аргументовано оспорио пуноважност више уговорних одредби указујући на њихову ништавост. Тако, тужени оспорава пуноважност одредбе уговора којим је предвиђено да се камате, провизије и накнаде приписују главници на дан када су обрачунате, указујући да наведена одредба предвиђа припис претходно допелих обавеза главном дугу и затим нови обрачун камате на увећани дуг, а што је према наводима туженог представља конформни начин обрачуна камате који није дозвољен. Надаље, оспорена је пуноважност одредбе уговора која предвиђа да је клијент дужан да своје укупне доспеле обавезе измири најкасније у року од 8 дана од дана датума доспећа обавезе, након чега му се обрачунава једнократна провизија за прекорачење рока за измирење обавеза и уговорна камата за недозвољено кашњење у испуњењу обавеза, указујући да таква одредба очигледно представља уговарање висине затезне камате, односно уговорне казне за новчану обавезу које је супротно одредби члана 277. став 1. ЗОО. Коначно, предмет оспоравања је и одредба уговора која предвиђа да уколико на корисниковом текућем рачуну нема довољно средстава за измирење свих доспелих обавеза или уколико корисник сам не измири своје месечне обавезе уплатом на кредитну партију у року од 8 дана од дана доспећа обавеза, обрачунаће му се камата на недозвољено кашњење у испуњењу обавезе од 5% месечно, што тужени аргументује наводима да је такво уговарање директно у супротности са одредбама члана 277. став 1. и 270. став 3. ЗОО. Међутим, првостепени суд у побијаној пресуди није се изјашњавао на ове наводе туженог, при чему је изостало и чињенично утврђење свих оспорених одредби, због

чега су изостали разлози о битним чињеницама, док су разлози који су дати у том правцу нејасни, на шта тужени основано указује у жалби.

Банка има права да од туженог као корисника финансијских услуга захтева и обрачунате камате, и то како уговорне, тако и затезне за случај доцње са уредним измирењем обавеза, јер уговорне камате представљају приход банке који она остварује као цену пласираног капитала, док затезне камате представљају санкцију за дужника новчане обавезе који је у доцњи. Уговорна камата, као уговорена цена пласираних новчаних средстава, по својој правној природи представља самостално утуживо новчано потраживање и иста се обрачунава за уговорени период, а потом у складу са наведеном нормом приписује главници, те на тако добијен збир даље тече затезна камата. Са друге стране, затезне камате имају правну природу споредног потраживања, које није самостално утуживо све док главница није плаћена и за разлику од уговорене камате недозвољено је обрачунавање затезне камате на износ већ обрачунате затезне камате за период пре подношења тужбе. Дакле банка има право на уговорену камату, али је искључено право на уговарање стопе затезне камате, јер је висина стопе затезне камате прописана принудним прописима. Такође је забрањен и припис доспеле затезне камате главници, односно уговарање примене конформног метода обрачуна дуга, о чему је суд пропустио да да образложење. Имајући у виду да првостепени суд није дао разлоге због којих није уважио правну аргументацију туженог изнету у правцу ништавости спорних одредаба уговора, за сада остаје нејасно из којих разлога првостепени суд прихвата налаз и мишљење вештака, који је обрачун извршио управо применом спорних одредаба уговора, при чему је за сада остало нејасно да ли је у конкретном случају вештак у свом обрачуну вршио припис уговорене или затезне камате главници дуга, а што је првостепени суд пропустио да испита.

Наиме, овлашћење суда да по службеној дужности пази на постојање разлога апсолутне ништавости изричито је предвиђено одредбом члана 109. став 1. ЗОО, те је првостепени суд у конкретном случају био дужан да испита да ли се и на који начин евентуална чињеница ништавости уговора или његових појединих одредби рефлектује на постављени тужбени захтев, који је у овој парници усмерен на испуњење уговорне обавезе. Стога се, а имајући у виду чињенице које је првостепени суд

утврдио и разложи које је дао, ожалбена пресуда не може испитати ни са аспекта правилне примене материјалног права.

(из решења Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 2459/21 од 15.10.2024. године)

Сентенцу саставио Никола Петровић,
судија Вишег суда у Новом Саду

52. ЗАХТЕВ ЗА РАСКИД УГОВОРА О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ

Објективност оправданости незадовољства примаоца издржавања није од утицаја на пресуђење о захтеву за раскид уговора о доживотном издржавању.

Из образложења:

Објективност оправданости незадовољства примаоца издржавања није од утицаја на пресуђење о захтеву за раскид. Оно би било од утицаја евентуално приликом оцене основаности захтева за тзв. правичну накнаду у смислу става 3. члана 201. Закона о наслеђивању. У том смислу, захтев једне од странака да се уговор ове врсте раскине, под осталим утврђеним околностима који се тичу неизвршавања уговора, нарушености односа поверења, недвосмислено указује на поремећеност односа уговорних страна и уједно представља сметњу за одржање уговора о доживотном издржавању на снази. С обзиром да је у питању уговори *интуиту персонае* који се закључује с обзиром на особита својства саговорника, закључак је овог суда да су односи између уговорних страна, односно правног претходника тужилаца и тужене, били поремећени до мере која уверљиво показује да постоје разлози за раскид уговора о доживотном издржавању.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број П 551/22 од 16.01.2024. године, која је потврђена пресудом Апелационог суда посл. бр. Гж 1067/24 од 08.10.2024. године)

Сентенцу саставила: Божица Гајић,
самостални саветник

53. ПРИГОВОР ЗАСТАРЕЛОСТИ КОД МЕНИЧНОГ ДУГА

Околност што је извршни поверилац покренуо поступак за наплату потраживања по основу веродостојне исправе (менице) не значи да се поступак мора окончати по одредбама Закона о меници, јер између странака није закључен апстрактни правни посао, већ каузални (уговор о кредиту) где је меница само средство обезбеђења у случају неиспуњења обавезе из уговора о кредиту (задоцнелог испуњења). Према томе, како је основ спора дуг из уговора о кредиту за који тужени одговара, а не меница, која је само средство обезбеђења испуњења обавеза из уговора о кредиту, то нема места примени правила која се односе на менични спор, већ се за оцену о истакнутом приговору застарелости имају применити одредбе Закона о облигационим односима.

Из образложења:

Првостепени суд је нашао да тужбени захтев није основан, јер је истакнути приговор застарелости прихватио, са образложењем да је доспеће менице дана 23.04.2010. године а да је предлог за извршење на основу менице поднет дана 23.01.2018. године када је протеко рок од три године од дана доспећа, наводећи да како се ради о захтеву за исплату меничног дуга, застарелост таквог захтева се цени у складу са чланом 78. Закона о меници без обзира што тужиочево потраживање према туженом потиче из уговора о кредиту.

Међутим, овако становиште првостепеног суда се не може прихватити. С обзиром на то да је тужени уговором о кредиту (потписивањем уговора и предајом менице) преузео обавезу да добијени износ новца врати са каматом и осталим споредним потраживањима, обавеза туженог да тужиоцу врати односно исплати тражени износ проистиче из уговора о кредиту, односно тужени у конкретном случају има својство главног дужника из уговора о кредиту, а на који се примењују одредбе Закона о облигационим односима. Околност што је извршни поверилац покренуо поступак за наплату потраживања по основу веродостојне исправе (менице) не значи да се поступак мора окончати по одредбама Закона о меници. Ово из разлога што између странака није закључен апстрактни правни посао, већ каузални (уговор о кредиту) где је меница само средство обезбеђења у случају неиспуњења обавезе из уговора о кредиту (задоцнелог испуњења). Према томе, како је основ спора дуг из уговора о кредиту за

који тужени одговара, а не меница, која је само средство обезбеђења испуњења обавеза из уговора о кредиту, то нема места примени правила која се односе на менични спор, већ се у конкретном случају за оцену о истакнутом приговору застарелости имају применити одредбе Закона о облигационим односима.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 4415/20 од 16.04.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

СТВАРНО ПРАВО

54. СМЕТАЊЕ ДРЖАВИНЕ И ПРЕКИД ПОСТУПКА

Одлука суда у правној ствари где се тражи да суд утврди да је тужени тужиоца сметао у државини стамбене зграде за колективно становање, не зависи од одлуке другог суда у вези са евентуалним и будућим установљаванјем права службености на предметној парцели.

Из образложења:

Побијаним решењем одређен је прекид поступка у овој правној ствари до правноснажног окончања поступка који се води пред Основним судом у Новом Саду ради установљаванја права службености на парцели која је у власништву тужиоца.

Одредбом члана 12. став 1. ЗПП прописано је да ако одлука зависи од претходног решења питања да ли постоји неко право или правни однос, а о том питању још није донео одлуку суд или други надлежни орган (претходно питање), суд може сам да реши то питање ако посебним прописима није другачије предвиђено. Ставом 2. истог члана прописано је да одлука суда о претходном питању има правно дејство само у парници у којој је то питање решено.

Одредбом члана 223. тачка 1. ЗПП прописано је да, ако законом није другачије прописано, прекид поступка суд може да одреди ако је одлучио да сам не решава о претходном питању.

Одредба члана 450. став 1. Закона о парничном поступку прописује да ће се расправљање о тужби због сметања државине ограничити само на расправљање и доказивање чињеница последњег стања државине и насталог сметања. Искључено је претресање о праву на државину, о правном основу, савесности државине или о захтевима за накнаду штете. Дакле, уколико је тужба поднета ради сметања државине у поступку по таквој тужби искључено је претресање о праву на државину, о правном основу, савесности као и о захтевима за накнаду штете, о чему првостепени суд мора да води рачуна у складу са чланом 450. став 1. ЗПП.

Имајући у виду цитиране одредбе, те полазећи од тога да су релевантне чињенице за одлучивање по тужби ради сметања државине да је тужилац имао последњу мирну државину на ствари, те да је тужени противправном радњом тужиоца сметао у вршењу државине, овај суд је погрешно применио одредбу члана 223. тачка 1. ЗПП, те је неправилан закључак првостепеног суда да одреди прекид поступка. Ово из разлога што одлука суда у конкретној правој ствари, где се тражи да суд утврди да је тужени тужиоца сметао у државини стамбене зграде за колективно становање, не зависи од одлуке суда у вези са евентуалним и будућим установљавањем права службености на парцели која је у власништву тужиоца, посебно имајући у виду одредбу члана 450. став 1. ЗПП која прописује о чему је дужан суд да се руководи приликом расправљања о тужби због сметања државине. Стога је овај суд укинуо побијано решење.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 2332/24 од 11.06.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

55. ОДРЖАЈ И ГРАЂЕЊЕ НА ТУЂЕМ ЗЕМЉИШТУ

У оригинарном систему стицања није од одлучујућег утицаја да ли је држалац закључио правни посао са власником и да ли је тај правни посао, према објективном праву, из тог разлога уопште подобан да доведе до преноса права које се њиме прометује. Суштина одржаја као правног института делом се огледа и у правом признатој могућности да под одређеним условима стицалац стекне више права него што је његов правни претходник имао. Битно је само да држалац оправдано верује да је власник, при чему се такво уверење претпоставља.

Из образложења:

Током поступка је утврђено да је у току 1989. године између правног претходника тужиље и правног претходника тужених 2. - 6. реда закључен уговор о купопродаји непокретности описаних у изреци пресуде, на којем су потписи уговарача оверени од стране суда. Утврђено је и да је купац из уговора у целости исплатио купопродајну цену продавцу,

као и да је након смрти продавца који је за себе задржао право доживотног плодуюживања, у искључивом поседу купљених непокретности остао купац који је на на једној од парцела у међувремену подигао зидани и покривени помоћни објекат. Коначно, утврђено је да га у том поседу тужени никада нису узнемиравали, нити су на посед тих непокретности претендовали у правном или фактичком смислу; да тужени никада нису били у поседу ових непокретности; да стара кућа која је била предмет уговора више не постоји у нарави.

При таквом стању ствари, основано се тужбом захтева утврђење права својине на непокретностима описаним у чињеничном утврђењу и изреци пресуде. То право проистиче из чињенице дугогодишње државине ових непокретности, квалификоване како законитошћу, тако и савесношћу (правног претходника) тужиље. Тако, закључак о законитости државине у конкретном случају проистиче из чињенице да је право на државину предметних непокретности правни претходник тужиље стекао на основу овереног купопродајног уговора који је у целости извршио. Околност, да продавац наводно није био искључиви власник непокретности у тренутку закључења уговора не утиче на закључак о законитости државине узупапијента. Ово стога што у оригинерном систему стицања није од одлучујућег утицаја да ли је држалац закључио правни посао са власником и да ли је тај правни посао, према објективном праву, из тог разлога уопште подобан да доведе до преноса права које се њиме прометује (у конкретном случају права својине). За разлику од деривативног система стицања права својине, прометовано право у оригинерном систему стицања не црпи из права свог ауктора већ га заснива на чињеници државине одређеног квалитета и трајања. Штавише, суштина одржаја као правног института делом се огледа и у правом признатој могућности да под одређеним условима стицалац стекне више права него што је његов правни претходник имао. Битно је само да држалац оправдано верује да је власник при чему се такво уверење претпоставља.

Мора се узети у обзир и то да тужени и њихови правни претходници неспорно нису користили никаква правна средства ради заштите права за која тврде да им припадају и да на тај начин нису дезавуисали савесност држаоца, те уједно прекинули време потребно за стицање права својине одржајем.

Но, независно од правила која регулишу стицање права својине одржајем не сме се изгубити из вида да је на земљишту које је било предмет купопродаје, правни претходник тужиље изградио описани објекат. Ради се о зиданој и покривеној непокретности која се очигледно може уподобити објекту у смислу члана 1. Закона о планирању и изградњи, односно члана 24. Закона о основама својинскоправних односа. Наиме, из цитираних материјалноправних одредаба произлази да чак и несавестан градитељ може стећи право својине на грађевинском објекту и туђем земљишту уколико власник земљишта или његов правни следбеник (универзални или сингуларни) није реаговао на одговарајући начин у року од три године од дана завршетка изградње грађевинског објекта. Тачније, истеком наведеног рока начелно право савесног власника земљишта да оптира између захтева за рушење објекта, захтева да му изграђени објекат припадне у својину и захтева за исплату тржишне вредности земљишта ограничава се искључиво на последњу опцију, независно од његове савесности. То значи да се истеком трогодишњег рока у којем власник земљишта није остварио право наведеног избора, несавесност градитеља конвалидира, а затечено стање консолидује утолико што се објекат више не може порушити, нити може припасти у својину власнику земљишта, већ искључиво градитељу без обзира на његову иницијалну несавесност. Реч је о искључиво објективном року, код кога није од утицаја сазнање власника земљишта о тренутку окончања градње. Примењено на околности конкретног случаја, наведено значи да је истеком три године од довршетка изградње описаног објекта правни претходник тужиље стекао право својине на том објекту, као и земљишту потребном за његову редовну употребу, без обзира на то да ли је његово уверење да гради на свом земљишту било оправдано или не, те независно од тога да ли су тужени знали за градњу. У исто време, наведене околности одричу могућност да тужени (п)остану власници описаног земљишта и објекта који је на њему у међувремену изграђен.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број П 341/21 од 20.06.2023. године, потврђена пресудом Апелационог суда посл. бр. Гж 2508/23 од 04.04.2024. године)

Сентенцу саставио Марко Прентовић,
судија Вишег суда у Новом Саду

56. СТИЦАЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ ОДРЖАЈЕМ ИЗ ПРАВА КОРИШЋЕЊА

Савесност узупријемца не цени се спрема његове упознатости са могућношћу прометовања одређеног права спрема објективном праву, већ спрема његовог сазнања да ли је његов аутор носилац права које прометује у његову корист.

Из образложења:

Чланом 28. става 2. Закона о основама својинскоправних односа прописано је да савестан и законит држалац непокретне ствари, на коју други има право својине, стиче право својине на ту ствар одржајем протеком десет година. Ставом 4. истог члана прописано је да савестан држалац непокретне ствари, на коју други има право својине, стиче право својине на ту ствар одржајем протеком 20 година.

Чланом 72. Закона о основама својинскоправних односа прописано је да је државина законита ако се заснива на пуноважном правном основу који је потребан за стицање права својине и ако није прибављена силом, преваром или злоупотребом поверења. Државина је савесна ако држалац не зна или не може знати да ствар коју држи није његова. Савесност државине се претпоставља.

Суд је нашао да тужилац основано захтева утврђење права (су)својине на земљишту, односно утврђење својства држаоца на објекту подигнутом на овој парцели. Закључак о основаности тужбеног захтев проистиче из чињенице дугогодишње државине ових непокретности, квалификоване у најмању руку савесношћу правног претходника тужиоца. Под савесношћу држаоца има се разумети оправданост његовог уверења да му припада право чију садржину врши у пракси, при чему се описана савесност претпоставља. На закључак да наведена претпоставка није обеснажена у конкретном случају упућује чињеница да је право које је било предмет уговора о купопродаји (право коришћења) тужилац заједно са својим оцем стекао од лица које је било означено као његов титулар у јавној евиденцији непокретности. Исто тако, да су тужилац и његови правни претходник били савесни сведочи и чињеница да их у двадесетогодишњем року по закључењу уговора нико није узнемиравао у државини плаца који су купили, те да на тај плац нико није претендовао у правном или фактичком смислу.

На закључак о савесности тужиоца није од утицаја чињеница да право коришћења није било у промету у периоду закључења наведеног

уговора 1996. године, као ни то да је забрана промета права коришћења изричито предочена уговорним странама у тексту уговора од стране састављача његовог нацрта. Савесност узупапијента не цени се спрам његове упознатости са могућношћу прометовања одређеног права према објективном праву, већ спрам његовог сазнања да ли је његов ауктор носилац права које прометује у његову корист. Штавише, да је у спорном периоду право коришћења било у промету, у том случају не би ни било потребе за консултовање правила о стицању права коришћења/својине одржајем, већ би постојала могућност да то право тужилац стекне уписом у јавне књиге, кроз систем деривативног стицања.

Насупрот томе, у систему оригинерног стицања није од одлучујућег утицаја да ли је држалац закључио правни посао са власником и да ли је тај правни посао, према објективном праву, из тог разлога уопште пододобан да доведе до преноса права које се њиме прометује (у конкретном случају права коришћења). За разлику од деривативног система стицања права својине, прометовано право у оригинерном систему стицања не црпи из права свог ауктора већ га заснива на чињеници државине одређеног квалитета и трајања. Суштина одржаја као правног института делом се огледа и у правом признатој могућности да под одређеним условима стицалац стекне више права него што је његов правни претходник имао, као и да стекне право чији промет из неког разлога није (био) дозвољен према нормама објективног права. Битно је само да држалац оправдано верује да је носилац права чију садржину врши у пракси при чему се такво уверење претпоставља. Са друге стране, поменута забрана промета права коришћења за последицу је искључиво имала немогућност стицања овог права од стране тужиоца деривативним путем. Такође, описана забрана може да компромитује законитост државине тужиоца као узупапијента, али не и његову савесност, јер је реч о објективном квалификативу те државине, а не о елементу узупапијентове свести. Због тога ни сазнање тужиоца за недозвољеност промета права коришћења не утиче на одлуку о постављеном тужбеном захтеву.

Будући да су тужилац у његов отац, као савесни држаоци, у поседу непокретности описаних у изреци преко 20 година, те да је тужилац оглашен за јединог наследника свог оца, суд је усвојио тужбени захтев и утврдио право својине у корист тужиоца на истима. Упркос томе што је уговор о купопродаји из 1996. године за предмет имао право коришћења, суд је изреком пресуде утврдио право својине у корист тужиоца. Ово сто-

га што право коришћења појмовно везује са установу друштвене својине, те што је увођењем конверзије законодавац настојао да право коришћења "истисне" из правног промета. Осим тога, садржина тзв. апрехензионих радњи кроз које држалац у пракси манифестује своја овлашћења на ствари у државини уопште се не разликује о ком год од ова два права да је реч.

(пресуда Вишег суда у Новом Саду, посл. број П 591/22 од 25.10.2023. године, која је потврђена пресудом Апелационог суда посл. број Гж 103/24 од 11.04.2024. године)

Сентенцу саставио Марко Прентовић,
судија Вишег суда у Новом Саду

57. ПРАВО СТАНОВАЊА

Право становања није наследиво, јер представља личну службеност.

Из образложења:

Решењем јавног бележника одбијен је предлог наследног учесника за доношења решења о наслеђивању станарског права на непокретности, по основу Уговора о коришћењу стана.

Супротно жалбеним наводима, правилно је поступајући јавни бележник побијаним решењем одбио предлог законског наследника. Одредбом члана 34 Закона о становању (који је у то време био на снази) прописано која лица за случај смрти закупца стана односно носиоца станарског права полажу право поводом наведеног коришћења стана. Како из изнетих чињеница произлази да је оставилац за живота на описаној непокретности уживао само станарско право, те како право становања није наследиво, јер представља личну службеност, због чега наследник то право не може остваривати у оставинском поступку, то је правилно поступајући јавни бележник одбио предлог законског наследника за доношење решења о наслеђивању станарског права на предметној непокретности, а због ненаследивости права за које је предлог поднет.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 2051/24 од 25.06.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

ВАНПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

58. УПУЋИВАЊЕ ПРЕДЛАГАЧА НА ПАРНИЦУ

Ако је међу заједничарима спорно право на ствари које су предмет деобе или право на имовину, удео у заједничким стварима, односно имовини, или је спорно које ствари, односно права улазе у заједничку имовину, суд ће прекинути поступак и упутити предлагача да у одређеном року покрене парницу.

Из образложења:

Побијаним решењем предлагач је упућен да у року од 30 дана од дана правноснажности покрене парнични поступак против противника предлагача, а ради утврђивања спорног сувласничког удела на заједничкој некретнини. Против наведеног решења благовремену жалбу је изјавио предлагач побијајући га из свих законом предвиђених разлога.

Неосновано се жалбом предлагача побија правилност побијаног решења наводима да је суд требало да на парницу ради утврђења другачијег сувласничког сразмера упути искључиво оног учесника у поступку који негира стање из јавних исправа, односно у овом случају противника предлагача. Наиме, законска одредба садржана у члану 150. Закона о ванпарничном поступку, јасно прописује да ће ако је међу заједничарима спорно право на ствари које су предмет деобе или право на имовину, удео у заједничким стварима, односно имовини или је спорно које ствари, односно права улазе у заједничку имовину, суд прекинути поступак и упутити предлагача да у одређеном року покрене парницу. Цитирана одредба члана 150. Закона о ванпарничном поступку представља изузетак од општег правила из одредбе члана 23. Закона о ванпарничном поступку, према којој суд на парнични поступак упућује оног учесника чије право сматра мање вероватним. Како је у конкретном случају међу учесницима спорна величина удела у заједничкој ствари, правилно је првостепени суд применио цитирану одредбу члана 150. Закона о ванпарничном поступку, према којој је у наве-

деној ситуацији суд у обавези да на парнични поступак упути управо предлагача.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 5642/23 од 16.01.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

59. ПРАВНИ ИНТЕРЕС ЗА ПОДНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗА ПОЛАГАЊЕ У СУДСКИ ДЕПОЗИТ

Када испуњење обавезе није могуће у вансудском поступку због тога што противник предлагача одбија пријем исплате, једини преостали начин за испуњење обавезе предлагача који је заложни дужник по основу Уговора о зајму, који је обезбедио новачно потраживање противника предлагача, јесте полагање дуговане ствари код суда, а чиме престаје и залога, из којих разлога предлагач има правни интерес за подношење предлога за уплату у судски депозит.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду предлог предлагача је одбачен. Ожалбено решење првостепени суд је донео позивајући се на одредбе члана 294. став 1. тачка 6. ЗПП и члана 214. ЗВП, уз образложење да предлагач нема правни интерес за подношење предлога за уплату у судски депозит, те да је заложна изјава на коју се предлагач позива једнострана изјава воље, која у конкретном случају представља само дозволу предлагача да се на његовој непокретности упише хипотека као средство обезбеђења дуга, али да самим давањем заложне изјаве предлагач није постао солидарни дужник - јемац.

Према стању у списима предмета предлагач је у предлогу за полагање новца у судски депозит навео да је противник предлагача по Уговору о зајму позајмио зајмопримцу Р. Б. износ од 46.000,00 евра са роком враћања од 6 месеци, те да је предлагач, као заложни дужник, гарантовао за враћање износа од 46.000,00 евра без камате по основу заложне изјаве. Према даљим наводима, предлагач је више пута усмено позивао противника предлагача са намером да му измири обезбеђени износ, али да про-

тивник предлагача није доставио инструкције за плаћање и да је одбио предметну исплату.

Дакле, предлагач је заложни дужник из Уговора о зајму који је обезбедио новачно потраживање противника предлагача у износу од 46.000,00 евра које има према зајмопримцу. Из списка првостепеног суда произлази да зајмопримац, иако је истекао шестомесечни рок за враћање, није зајмодавцу, овде противнику предлагача, вратио позајмљени новац, те да су се стекли услови да противник предлагача иницира поступак наплате продајом заложене ствари, а која у конкретном случају представља непокретност у власништву предлагача са уделом 1/1.

Одредбом члана 296. став 2. ЗОО прописано је да је поверилац дужан примити испуњење од сваког лица које има неки правни интерес да обавеза буде испуњена, чак и када се дужник противи том испуњењу.

Одредбом члана 327. ЗОО прописано је да кад је поверилац у доцњи или је непознат или кад је неизвесно ко је поверилац или где се налази или кад је поверилац пословно неспособан, а нема заступника, може дужник положити дуговану ствар код суда за повериоца (став 1.). Исто право имају и трећа лица која су правно заинтересована да обавеза буде испуњена (став 2.). О извршеном полагању дужник је дужан извести повериоца ако зна за њега и за његово боравиште (став 3.).

Из цитираних одредаба јасно произлази да је поверилац дужан да прими испуњење од сваког лица које има правни интерес за то, а у конкретном случају намера предлагача да измири обавезу зајмопримца, огледа се у очигледној намери избегавања продаје заложене непокретности у његовом власништву, па је противник предлагача дужан да прими испуњење од стране предлагача. У том смислу, супротно становишту противника предлагача, у случају испуњења обавезе враћања зајма од стране предлагача, уместо зајмопримца, односно у случају да противник предлагача прихвати исплату од стране трећег лица које има правни интерес за испуњење, не ради се о стицању без основа. При томе, чак и да се ради о институту стицања без основа, противник предлагача свакако не би био дужан да врати оно што би му било исплаћено путем судског депозита, с обзиром на то да је одредбом члана 211. ЗОО прописано да ко изврши исплату знајући да није дужан платити, нема право да захтева враћање. Имајући у виду наведено, како испуњење обавезе није могуће у вансудском поступку због тога што противник предлагача одбија пријем испла-

те, једини преостали начин за испуњење обавезе, а чиме престаје и залога у смислу члана 295. ЗОО, јесте полагање дуговане ствари код суда у складу са чланом 327. став 3. ЗОО.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 4409/23 од 14.05.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

60. РОЧИШТЕ РАДИ ДОНОШЕЊА ОДЛУКЕ О ПРЕДЛОГУ ЗА ДЕОБУ ЗАЈЕДНИЧКЕ СТВАРИ

Ванпарнични суд не може донети мериторну одлуку о предлогу за деобу заједничке ствари или имовине без одржаног рочишта, осим ако су спорна само питања примене материјалног права.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Новом Саду предлог предлагача је усвојен и одређено је да се раскида сувласничка заједница између предлагача и противника предлагача на непокретности у Новом Саду, те је одређена јавна продаја непокретности и исплата новчаног износа оствареног јавном продајом, сразмерно уделима у својини који има предлагач и противници предлагача.

Првостепени суд је спровео доказни поступак читањем документације приложене спису (решења о наслеђивању, уговора о поклону, листа непокретности, пресуда) ван рочишта. Међутим, по ставу овог суда, ванпарнични суд не може донети мериторну одлуку о предлогу за деобу заједничке ствари или имовине без одржаног рочишта, осим ако су спорна само питања примене материјалног права, при чему је првостепени суд у побијаном решењу управо на основу прочитаних доказа утврдио релевантне чињенице. С тим у вези, овај суд је имао у виду да је првостепени суд одржао два рочишта, али на истима није одредио извођење доказа читањем писане документације приложене списима. Расправно начело је једно од основних начела правичног суђења, садржаних у члану 4. став 1, члану 5. став 1. Закона о парничном поступку и члану 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Ово начело се

потврђује и одредбом члана 151. став 1. ЗВП, која прописује да ће суд по пријему предлога за деобу заказати рочиште на које ће позвати све заједничаре и лица која на предмету деобе имају неко стварно право, док према одредби члана 153. став 1. истог закона, ако учесници не постигну споразум о начину деобе, суд ће их саслушати па ће по извођењу потребних доказа и на основу резултата целокупног поступка у складу са одговарајућим прописима материјалног права донети решење о деоби и начину деобе заједничке ствари или имовине.

Дакле, рочиште не би било неопходно ако би била спорна само питања примене материјалног права, што би био изузетак од правила да се мериторна одлука доноси на основу усменог и непосредног расправљања, а што овде није случај. Стога је на наведени начин, извођењем доказа без присуства странака, односно без одржавања рочишта, странкама повређено право на расправљање о битним чињеницама и побијано решење је из овог разлога захваћено битном повредом из члана 374. став 2. тачка 7. ЗПП.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 11330/22 од 30.05.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

НАСЛЕДНО ПРАВО

61. ПАСИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА САНАСЛЕДНИКА

Санаследници солидарно одговарају за оставиочеве дугове, сваки до висине вредности свог наследног дела, те тужилац који подноси тужбу ради наплате дугова оставиоца може да тужи, по свом избору, све наследнике или само неке од њих.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду одбачена је тужба тужиоца, који је навео да има потраживање према покојној З. Б., те да је прибавио решење Основног суда у Новом Саду којим је оставински поступак иза покојне прекинут јер су законски наследници иза покојнице, овде тужени М.А, Н. Б., Н. А., Н. С., З. Г. и Н. А. упућени на парницу против тестаментарног наследника, овде тужене В. В., ради утврђивања правне ваљаности тестаamenta. Списима предмета придружено је и решење о наслеђивању иза покојног Н.Б., из којег је утврђено да је исти преминуо. Такође, из списка предмета произлази да је достава позива уз тужбу са прилозима покушана туженом М. А., али се иста вратила са напоменом да писмо није могуће уручити јер је прималац преминуо.

Затим је суд донео ожалбено решење којим је одбацио тужбу, позивајући се на одредбе члана 80, члана 101. став 5. и члана 293. ЗПП, наводећи да је из правноснажног решења о наслеђивању Основног суда у Новом Саду утврђено да је тужени Н.Б. преминуо пре подношења тужбе у овој правној ствари, а да у конкретној правној ствари као тужени морају бити обухваћени сви учесници који се сви заједно сматрају једном парничном странком, те да непостојање једног од нужних супарничара представља недостатак који утиче на страначку способност, јер онда нема ни парничне странке.

Имајући у виду стање у списима предмета, те одредбе чланова 98. и 294. ЗПП, основано се жалбом оспорава правилност и законитост побијаног решења о одбацивању тужбе. У фази претходног испитивања тужбе, суд може да одбаци тужбу само због процесноправних недостатака, дакле,

у ситуацији када нису задовољене основне процесне претпоставке за мериторно одлучивање.

Према члану 211. ЗПП, нужно супарничарство постоји ако по закону или због природе правног односа тужбом морају да се обухвате сва лица која су учесници материјалноправног односа. Ако сва лица из става 1. овог члана нису обухваћена тужбом као странке, суд ће да одбије тужбени захтев као неоснован.

Погрешан је закључак првостепеног суда да у конкретној правној ствари као тужени, морају бити обухваћени сви учесници који се сви заједно сматрају једном парничном странком, а да непостојање једног од нужних супарничара представља недостатак који утиче на страначку способност, јер онда у спору нема ни парничне странке. У конкретном случају, наведена лица се не налазе у таквом материјалноправном односу који би захтевао да сви морају бити обухваћени тужбом, у вези одговорности за дугове оставиоца. Наиме, санаследници солидарно одговарају за оставиочеве дугове, сваки до висине вредности свог наследног дела, према члану 224. став 1. Закона о наслеђивању, те тужилац који подноси тужбу ради наплате дугова оставиоца може да тужи, по свом избору, све наследнике или само неке од њих. С обзиром на наведено, чињеница да је тужени Н.Б. преминуо пре подношења тужбе не представља разлог за одбацивање тужбе, због чега је погрешан закључак првостепеног суда да непостојање једног од нужних супарничара представља недостатак који утиче на страначку способност, јер онда у спору нема ни парничне странке, те да тужбу треба одбацити применом члана 293. ЗПП.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 9470/20 од 25.06.2024. године)

Сентенцу саставила: Бојана Лујић,
судијски сарадник

62. ОСТАВИНСКИ ПОСТУПАК И УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ

Имовина која није обухваћена уговором о доживотном издржавању представља заоставштину оставиоца која ће се распорити у

оставинском поступку, док право законских наследника да поведу парницу у којој могу да докажу да уговор има одређене недостатке, не утиче на одлуку суда у оставинском поступку за који је једина битна чињеница поред смрти оставиоца и да ли има имовине која чини његову заоставштину.

Из образложења:

На рочишту за расправљање заоставштине јавни бележник је сачинио потпуну смртовницу иза покојног, те је утврђено да су на наслеђе позвани наследници другог законског наследног реда, и то сестра оставиоца и братанац оставиоца. Утврђено је да је оставилац за живота располагао свом својом непокретном имовином, Уговором о доживотном издржавању потврђеним од стране јавног бележника. На рочишту за расправљање заоставштине пуномоћник законског наследника - братанац оставиоца је оспорила законитост Уговора о доживотном издржавању, те је предложила да се одреди прекид овог поступка и странке упуте на парницу ради утврђења ништавости наведеног уговора до окончања парничног поступка. Пуномоћник законске наследнице - сестре оставиоца се противио предлогу за одређивање прекида наводећи је исти неоснован, те да имовина којом је оставилац располагао Уговором о доживотном издржавању не улази у оставински масу. Након тога је законска наследница дала наследничу изјаву, те се прихватила наследства које јој по закону припада, док је законски наследник оглашен за наследника на заоставштини која му по закону припада у смислу одредби члана 115. став 3, члана 117. став 3. ЗВП и члана 219. Закона о наслеђивању (прећутни пријем наслеђа).

Жалбени наводи законског наследника да је јавни бележник погрешно утврдио шта чини предмет заоставштине оставиоца одбијајући да одреди прекид поступка по његовом предлогу до окончања поступка за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању, нису довели до другачијег одлучивања у овој правној ствари.

Наиме, према одредби члана 113. Закона о ванпарничном поступку, оставински суд ће обуставити расправљање заоставштине ако према подацима из смртовнице умрли није оставио имовину. Расправљању заоставштине има места само онда када оставилац има имовине под којом се подразумева сва имовина која је била у његовом власништву. У оставинском поступку се не позивају законски наследници да се изјашњавају да ли признају или не признају ваљаност уговора о доживотном издржавању,

јер тај правни посао, наследно-правни уговор којим је оставилац за живота располагао имовином, може бити оспорен само у парничном поступку. Законски наследник своја права на која претендује може остварити у парници, јер када међу странкама постоји спор о праву из заоставштине, поступак се не прекида већ се странке упућују да поведу парницу, сходно одредби члана 120. Закона о ванпарничном поступку.

Уговор о доживотном издржавању који су закључили оставилац, као прималац издржавања, и давалац издржавања, којим је обухваћена имовина оставиоца производи правно дејство у погледу преноса права својине даном смрти примаоца издржавања. Законски наследници оставиоца имају право да поведу парницу у којој могу да докажу ваљаност таквог уговора и да истовремено за себе траже одређени ефекат по праву наслеђа уколико успеју да докажу да уговор има недостатке. То је њихово појединачно право и због тога с обзиром на то да се ради о правном питању, не утиче на одлуку суда у оставинском поступку за који је једина битна чињеница поред смрти оставиоца и да ли има имовине која чини његову заоставштину. Уколико имовина у целини није отуђена, онда имовина која није обухваћена тим уговором представља заоставштину оставиоца која ће се расправити у оставинском поступку. Наследник који оспори пуноважност уговора о доживотном издржавању може покренути парнични поступак и без упута оставинског суда на парницу, те уколико уговор о доживотном издржавању буде поништен, онда ће се у односу на имовину која је обухваћена тим уговором применити одредбе којима је регулисан поступак када се накнадно пронађе имовина оставиоца, односно примениће се одредбе члана 128. Закона о ванпарничном поступку. Стога, чињеница да у конкретном случају јавни бележник није упутио законског наследника на могућност покретање парнице није релевантна, имајући у виду да исти може покренути парницу и у њој остварити своја права.

(решење Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 3389/2024 од 03.09.2024. године)

Сентенцу саставила: Драгана Бељански,
виши судијски сарадник

63. НАСЛЕЂИВАЊЕ ПО ПРАВУ ПРЕДСТАВЉАЊА

У ситуацији када су унуци оставиоца дали негативне наследничке изјаве у поступку поводом расправљања заоставштине иза њиховог покојног оца (наследника оставиоца), а у овом поступку изјавили да се прихватају наслеђа, поступајући јавни бележник је требало та лица да упути да своје право могу да остваре у парничном поступку.

Из образложења:

Решењем о наслеђивању јавног бележника утврђена је заоставштина иза пок. В. Ј. На наслеђе иза оставиоца, по правном основу законског наслеђивања, позвани су ћерка оставиоца и два унука оставиоца по праву представљања иза пок. сина оставиоца В. Р. На целокупну заоставштину наведену у првом ставу изреке по основу законског наслеђивања, за наследнике су оглашени - ћерка оставиоца у $\frac{1}{2}$ дела, унуци оставиоца у по $\frac{1}{4}$ дела. Наложено је РГЗ Служби за катастар непокретности Нови Сад 2, да по пријему правноснажног решења о наслеђивању, изврши пренос права својине, са имена оставиоца на имена оглашених законских наследника.

Против наведеног решења законски наследник ћерка оставиоца је изјавила благовремену жалбу побијајући исто у целости због битне повреде одредаба поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Законска наследница у жалби суштински оспорава право унука оставиоца на наслеђе иза њиховог деде, имајући у виду да су у поступку иза њиховог покојног оца дали негативне наследничке изјаве, те да самим тим не могу бити наследници ни у овом поступку.

Из садржине списка произлази да је оставински поступак иза овде оставиоца био прекинут до правноснажног окончања оставинског поступка иза покојног сина овде оставиоца. У поступку иза покојног сина овде оставиоца, на наслеђе су позвани законски наследници првог наследног реда, синови оставиоца, који су дали негативне наследничке изјаве. Будући да су синови оставиоца дали негативне наследничке изјаве, за наследника иза покојног В. Р. оглашена је само његова сестра. Након тога, поступајући јавни бележник је наставио оставински поступак иза овде оставиоца, те позвао унуке оставиоца да дају наследничке изјаве по праву представљања иза свог пок. оца. Унуци оставиоца су изјавили да се при-

хватају наслеђа које им по закону припада. Након тога поступајући јавни бележник је донео овде ожалбено решење о наслеђивању.

Одредбом члана 213. Закона о наслеђивању прописано је да се наследник може одрећи наслеђа изјавом пред судом до окончања првостепеног поступка за расправљање заоставштине, ставом 2 да се наследник може одрећи наслеђа само у своје име, док је у ставу 3 прописано да се сматра да наследник који се одрекао наслеђа никада није ни био наследник.

Одредбом члана 215. Закона о наслеђивању под насловом „Наслеђивање права на одрицање од наслеђа“ прописано је да кад наследник умре пре окончања првостепеног поступка за расправљање заоставштине, а не одрекне се наслеђа, право одрицања прелази на његове наследнике.

Одредбом члана 217. Закона о наслеђивању прописано је да се наслеђа не може одрећи наследник који се изричито или прећутно примио наслеђа.

Одредбом члана 219. Закона о наслеђивању прописано је да ако се до окончања првостепеног поступка за расправљање заоставштине наследник не одрекне наслеђа, сматраће се да се наслеђа примио.

Основано се у жалби законске наследнице наводи да је поступајући јавни бележник погрешно применио материјално право, односно да је погрешно тумачио одредбу члана 215. Закона о наслеђивању, што је резултирало погрешно утврђеним чињеничним стањем у овом поступку. Наиме, јавни бележник је ову одредбу тумачио тако да иста представља наслеђивање права на давање наследничке изјаве, што је и по ставу овог суда погрешно тумачење ове одредбе, имајући у виду да ова одредба говори о наслеђивању права на одрицање од наслеђа, којом је прописано да кад наследник умре пре окончања првостепеног поступка за расправљање заоставштине, а не одрекне се наслеђа, право одрицања прелази на његове наследнике, које своје право, супротно ставу јавног бележника, унуци оставиоца јесу искористили, управо у тренутку када су дали негативне наследничке изјаве у поступку иза њиховог покојног оца, који је био жив у тренутку смрти овде оставиоца и који у поступку иза свог оца није имао прилику да да своју наследноправну изјаву, због чега се сходно члану 219 Закона о наслеђивању сматра да се исти наслеђа примио, ког наслеђа су се потом његови наследници, а унуци овде оставиоца, одrekli.

Поред тога, поступајући јавни бележник уопште није применио одредбу члана 213. Закона о наслеђивању којом је у ставу 3. прописано да се сматра да наследник који се одрекао наслеђа никада није ни био наследник, већ је и поред чињенице да су унуци оставиоца дали негативне наследничке изјаве у односу на наслеђе које је било отворено у тренутку смрти њиховог оца као наследника, ипак узео наследничке изјаве од унука овде оставиоца. У конкретном случају ради се о наследној трансмисији, која постоји када наследник стекне наследно право, али умре не давши изјаву о пријему или одрицању од наслеђа, што се у конкретном случају догодило јер је њихов отац био жив у тренутку отварања наслеђа иза његовог оца, а њиховог деде, те се трансмисија примењује на сваког наследниковог наследника, у овом случају унуке оставиоца, односно наследников наследник може да се одрекне свог целокупног наследног права, чиме се одрекао и права на наслеђивање оставиоца (које је припадало његовом претходнику), што су у конкретном случају унуци оставиоца учинили у тренутку када су се одrekli права на законско наслеђивање иза свог оца (наследника првог наследног реда иза њиховог покојног деде).

Дакле, наследник мора да постоји у тренутку делације. Смрт наследника који је у време оставиочеве делације могао да буде наследник, ништа не мења у исходу који је настао у време оставиочеве смрти. Сва права која су у тренутку смрти наследника њему припадала, у тренутку његове делације постају део његове заоставштине и могу се даље наслеђивати, те се одрицање од права на наслеђивање наследникових наследника, овде унука оставиоца, у овом случају одразило на њихово право на наслеђивање у овом поступку, због чега је, у оваквом стању ствари, став јавног бележника, којим је унуке оставиоца огласио за законске наследнике и поред чињенице да су дали негативне наследничке изјаве, нејасан и недовољно образложен, чиме је поступајући јавни бележник учинио битну повреду одредаба поступка из члана 374. став 2. тачка 12, а у вези са чланом 215. став 3. Закона о наслеђивању, због чега је побијано решење укинато.

По ставу овог суда, а у ситуацији као што је предметна, где су се унуци оставиоца дали негативне наследничке изјаве у поступку поводом расправљања заоставштине иза њихових покојног оца (наследника оставиоца), а у овом поступку, и поред тога што су им предочене последице давања негативне наследничке изјаве, изјавили да се прихватају наслеђа, поступајући јавни бележник је требао поступити сходно одредби члана

130. Закона о ванпарничном поступку, која прописује да ако по правноснажности решења о наслеђивању или решења о легату неко лице које није учествовало у поступку за расправљање заоставштине полаже право на заоставштину као наследник, оставински суд неће поново расправљати заоставштину, већ ће то лице упутити да своје право може да оствари у парничном поступку. Ако се који од наследника раније одрекао наслеђа, па се пронађе имовина за коју се време доношења решења није знало да припада заоставштини, суд ће га позвати ради давања наследничке изјаве и ако изјави да се прима наслеђа на тој имовини, суд ће поступити на начин одређено у ставу 1. овог члана.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 5903/23 од 13.02.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

64. ОСТАВИНСКИ ПОСТУПАК И ПОНАВЉАЊЕ ПОСТУПКА

**Ванредно правно средство понављање поступка након оконча-
ног расправљања заоставштине није дозвољено.**

Из образложења:

Основни суд у Новом Саду је одбацио предлог за понављање оставинског поступка иза пок. М.Р, бившег из Новог Сада, који је поднео законски наследник, син оставиоца.

Према стању у списима предмета, оставински поступак иза пок. М.Р. окончан је решењем о наслеђивању Основног суда у Новом Саду, којим је суд утврдио заоставштину и по правном основу законског наслеђивања огласио наследнике. Против наведеног решења су законски наследници изјавили жалбе, које је Виши суд у Новом Саду одбио и наведено решење потврдио. Након правноснажно окончаног оставинског поступка, законски наследник М.Р. је поднео предлог за понављање оставинског поступка, указујући на пропусте у вођењу поступка и повреду његових права као неуке странке, односно оспоравајући утврђени обим заоставштине. Првостепени суд је нашао да је предлог недозвољен те је исти одбацио овде побијаним решењем.

Према члану 26. Закона о ванпарничном поступку, правноснажност решења, донесеног у ванпарничном поступку, не спречава учеснике да свој захтев о коме је решењем одлучено остварују у парници или у поступку пред управним органом, кад им је то право признато овим или другим законом. Одредбом члана 29. став 2. истог закона прописано је да се против решења којим је поступак правоснажно завршен, предлог за понављање поступка не може поднети ако је учеснику овим или другим законом признато право да свој захтев о коме је решењем одлучено остварује у парници или у поступку пред управним органом.

Према члану 131. истог закона, када је расправљање заоставштине завршено правоснажним решењем о наслеђивању, а постоје услови за понављање поступка по правилима парничног поступка, неће се обновити поступак за расправљање заоставштине већ странке своја права могу остварити у парничном поступку.

Наведено значи да правоснажно решење о наслеђивању везује странке које су учествовале у поступку расправљања заоставштине у погледу одлуке о праву наслеђивања. По доношењу правоснажног решења о наслеђивању које везује странке не може це поново спроводити оставински поступак ни доносити ново решење о наслеђивању о оставинској правној ствари која је расправљена таквим решењем. Поновном спровођењу оставинског поступка и доношењу новог решења о наслеђивању нема места ни у случају кад по правним правилима парничног поступка постоје услови за понављање поступка. Дакле, ванредно правно средство понављање поступка након окончаног расправљања заоставштине није дозвољено. Како је предметни поступак расправљања заоставштине правноснажно окончан и како је искључена могућност понављања поступка, то је предлог за понављање поступка морао бити одбачен у смислу цитираних законских одредаба. Следом наведеног, решење првостепеног суда је правилно и законито а разлози за понављање поступка које законски наследник понавља у жалби остају без значаја.

(решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 1807/24 од 25.04.2024. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић,
самостални саветник

КРИВИЧНО ПРАВО

СЕНТЕНЦЕ

КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО

1. ЗАХТЕВ ОКРИВЉЕНОГ ЗА ВРАЋАЊЕ ПУТНЕ ИСПРАВЕ (чл. 200. ЗКП)

Иако је окривљени првостепеном пресудом ослобођен од оптужбе, суд у оквиру те пресуде није посебним решењем одлучивао о захтеву окривљеног за враћање путне исправе привремено одузете у оквиру мере забране напуштања боравишта, с обзиром на то да су та ограничења окривљеном успостављена правноснажним решењем о прихватању јемства, дакле не ради се о самостално изреченим мерама за обезбеђење присуства окривљеног, а сходно чл. 207. ст. 2. ЗКП јемство се укида решењем када се кривични поступак правноснажно оконча, па и у случају доношења ослобађајуће првостепене пресуде. У оваквој ситуацији, тек након правноснажности пресуде, окривљеном се враћа пасош.

Из образложења:

Иако је окривљени ослобођен од оптужбе овом пресудом, суд није посебним решењем одлучивао о захтеву окривљеног за враћање путне исправе привремено одузете у оквиру мере забране напуштања боравишта, с обзиром на то да су та ограничења окривљеном успостављена правноснажним решењем о прихватању јемства. Наиме, сходно чл. 207. ст. 2. ЗКП јемство се укида решењем, а положени новац се враћа када се кривични поступак правноснажно оконча, па и у случају доношења ослобађајуће првостепене пресуде. У конкретном случају, мере забране напуштања боравишта и привремено одузимање путне исправе су одређене уз прихваћено јемство и то као услов - додатне околности под којима је јемство било прихваћено, тако да ове мере нису самостално биле изречене и суд није о њима посебно одлучивао, па тако их није ни укидао, иако је донета ослобађајућа пресуда.

У другостепеној пресуди је наведено да с обзиром да је том пресудом потврђена ослобађајућа пресуда, на основу чл. 200. ЗКП, окривљеном

се враћа путна исправа и истовремено укида забрана издавања нове путне исправе.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду посл. број К 55/22 од 13.04.2023. године, потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду посл. број Кж1 506/23 од 05.07.2023. године)

Сентенцу саставила: Ивана Јосифовић,
судија Вишег суда у Новом Саду

2. КВАЛИТЕТ ОСОБИТИХ ОКОЛНОСТИ ИЗ ЧЛ. 211. СТ. 1. Т. 3. ЗАКОНИКА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Наводи малолетног да конзумира марихуану, алкохол, да се самоповређује и да је имао покушаје суицида, због чега има психијатријску терапију и дијагнозу граничног поремећаја личности, и прилагање отпусне листе списима предмета која поткрепљује наводе малолетног о његовом здравственом стању, не могу да представљају особиту околност из чл. 211. ст. 1. т. 3. ЗКП. Такође, чињеница непостојања ауторитета родитеља над малолетником сама по себи не може бити особита околност која оправдава одређивање притвора.

Из образложења:

Првостепеним решењем се основ за одређивање притвора сходно одредби чл. 211. ст. 1. т. 3. ЗКП суштински образлаже проценом дежурног радника ЦСР (који није водитељ случаја у овом предмету, а који је суду навео да овај малолетник представља опасност по себе и друге и да мајка нема ауторитет и контролу над његовим понашањем), и изјавом малолетног да конзумира марихуану, алкохол, да се самоповређује и да је имао покушаје суицида, због чега има психијатријску терапију и дијагнозу граничног поремећаја личности. У списима предмета не постоји адекватна медицинска документација о здравственом стању малолетног, већ само једна отпусна листа са епикризом са Клинике за психијатрију и један извештај лекара ендокринолога, који поткрепљују изјаву малолетног да болује од психијатријских болести и да се раније лечио на психијатрији због покушаја суицида и самоповређивања, као и да болује од дијабетеса. Међутим, по мишљењу овог већа, ови наводи малолетног, и наведене отпусне листе, не могу да предста-

вљају особиту околност из чл. 211. ст. 1. т. 3. ЗКП, док год не постоји налаз и мишљење вештака судске психијатрије, који једини може да процењује здравствено стање учесника у поступку и постојање евентуалне опасности по себе и друге (што није, нити може бити, у надлежности ЦСР, али ни суда, јер о томе не поседују стручна знања).

Такође, изјава дежурног радника ЦСР који није упознат са овом породицом и њиховим евентуалним ранијим јављањима ЦСР је чињенично недовољна и непоткрепљена, што је логично јер и није било времена за упознавање са случајем, нити су то биле околности у којима се може обавити адекватан разговор и процена породице и евентуалног (не)постојања контроле и ауторитета родитеља. Осим тога, чињеница непостојања ауторитета родитеља над малолетником сама по себи не може бити особита околност која оправдава одређивање притвора, посебно имајући у виду да је увидом у електронску евиденцију "Либра" утврђено да је ово први пут да се против овог малолетника покреће кривични поступак, а радник ЦСР у својој изјави пред судом није навела да се овај малолетник раније јављао на евиденцијама ЦСР, из чега се закључује да је ово први пут да се малолетни појављује као осумњичени за неко кривично дело.

(Решење Вишег суда у Новом Саду посл. број KBM 4/24 од 10.01.2024. године)

Сентенцу саставила: Надежда Јовеш Грбић,
виши судијски сарадник Вишег суда у Новом Саду

3. НЕПОСТОЈАЊЕ ОСОБИТИХ ОКОЛНОСТИ ИЗ ЧЛ. 211. СТ. 1. Т. 3. ЗАКОНИКА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Радње за које се малолетни терете да су основано сумњиви да су их извршили, а које улазе у биће предметних кривичних дела, и нису повезани са било којом другом околношћу која се везује за конкретне малолетне, не могу да представљају особите околности да ће исти у кратком временском периоду поновити кривично дело.

Из образложења:

Предметном спису, а како то правилно констатује дежурна судија за малолетнике, не прилеже ниједан податак да су према малолетнима

раније изрицане васпитне мере или прекршајне санкције, те да се према истима евентуално воде други кривични или прекршајни поступци за било које кривично или прекршајно дело, односно да нису подношене прекршајне и кривичне пријаве, као ни било која чињеница која би у склопу њихових личних прилика указивала да код истих евентуално постоји склоност ка друштвено неприхватљивом понашању.

Следом реченог, наводи жалбе ВЈТ у Новом Саду који се односе на радње за које се малолетни терете да су основано сумњиви да су их извршили, а које улазе у биће предметних кривичних дела, и нису повезани са било којом другом околношћу која се везује за конкретне малолетне, по ставу овог већа не могу да представљају особите околности да ће исти у кратком временском периоду поновити кривично дело.

(Решење Вишег суда у Новом Саду посл. број КВМ 259/24 од 13.11.2024. г.)

Сентенцу саставила: Надежда Јовеш Грбић,
виши судијски сарадник Вишег суда у Новом Саду

4. СВРХА ПРИТВОРА ИЗ ЧЛ. 211. СТ. 1. Т. 3. ЗАКОНИКА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Сврха одређивања притвора по основу чл. 211. ст. 1. т. 3. ЗКП јесте спречавање лица да у кратком временском периоду понови кривично дело или доврши покушано кривично дело или учини кривично дело којим прети, дакле ради се о сврси појединачне превенције у ситуацији постојања конкретне опасности која је везана за кратак временски период.

Из образложења:

....Ово веће је супротног става у односу на жалбене наводе да ће пуштањем на слободу ови малолетници добити крила да наставе са оваквим понашањем, јер је и сама чињеница полицијског хапшења у току ноћи, потом и боравка у полицијској станици и привођења дежурном судији за малолетнике у преподневним часовима тога дана у довољној мери утицала на малолетнике да схвате озбиљност са којом државни органи приступају случајевима угрожавања службених лица и непоступања по

њиховим наредбама, те да ће ови малолетници врло озбиљно схватити досадашњи ток поступка, и да је опасност да ће њихово понашање бити супротно од оног што закон и друштво очекују од њих, практично постојећа. Дакле, у одсуству било каквих особитих околности приликом самог критичног догађаја, односно било каквих особитих околности везаних за саму личност малолетних (за које је правилно у овој фази поступка, на основу изјава самих малолетних и њихових родитеља, утврђено да према њима нису вођени прекршајни нити кривични поступци, нити су им изрицане прекршајне или кривичне санкције, да су редовни ученици осмог разреда ОШ... у којој постижу врло добар и одличан успех, те да живе у потпуним и функционалним породицама), а које околности би указивале на конкретну опасност од довршења или понављања кривичног дела, предлог ВЈТ у Новом Саду да се малолетнима одреди притвор, у светлу ових жалбених навода, оставља утисак да се исти користи у сврхе кажњавања, односно појединачне и генералне превенције, што је супротно одредбама Кривичног законика и Законика о кривичном поступку.

Ако се након спроведеног кривичног поступка утврди кривична одговорност малолетних, њима ће бити изречене адекватне кривичне санкције, чија је сврха појединачна и генерална превенција вршења кривичних дела. С друге стране, сврха одређивања притвора по основу чл. 211. ст. 1. т. 3. ЗКП јесте спречавање лица да у кратком временском периоду понови кривично дело или доврши покушано кривично дело или учини кривично дело којим прети, дакле ради се о сврси појединачне превенције у ситуацији постојања конкретне опасности која је везана за кратак временски период, а које особите околности у конкретном случају нису утврђене, те стога одређивање притвора у овом случају није оправдан механизам за појединачну превенцију даљих вршења кривичних дела.

(Решење Вишег суда у Новом Саду посл. број КВМ 259/24 од 13.11.2024. године)

Сентенцу саставила: Надежда Јовеш Грбић,
виши судијски сарадник Вишег суда у Новом Саду

**5. НАГРАДА ЗА ОБАВЉАЊЕ ПРОЦЕСНЕ РАДЊЕ
И ПРИМЕНА АДВОКАТСКЕ ТАРИФЕ
(чл. 261. ЗКП)**

Адвокату припада награда за обављање процесне радње по Адвокатској тарифи која је важила у време доношење одлуке о обавези накнаде трошкова без обзира када је донета одлука о висини трошкова кривичног поступка - да ли пре или после 03.06.2023. године.

Из образложења:

Виши суд у Новом Саду је по оцени овог суда правилно поступио када је обрачунао висину трошкова по Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката која је важила до 03.06.2023. године, имајући у виду првобитно опредељен трошковник браниоца, те када је накнадно поднети трошковник (05.06.2023. године) одбацио као недозвољен.

Чланом 11. Тарифе о накнадама и наградама трошкова за рад адвоката ("Службени гласник РС" 43/23 од 26.05.2023. године) је прописано да судови, јавна тужилаштва, јавни бележници, јавни извршитељи, органи државне управе и локалне самоуправе и други органи када одлучују о трошковима поступка, примењују Тарифу која важи у време доношења одлуке о трошковима поступка.

Имајући у виду наведено, те чињеницу да је правноснажним решењем Вишег суда у Новом Саду посл. број КМ 174/22 од 03.03.2023. године (којим је према малолетном М.С. одређена васпитна мера посебна обавеза) донета одлука о трошковима поступка, те је бранилац Б.А. првобитни захтев за накнаду трошкова доставила суду дана 18.04.2023. године, дакле пре ступања на снагу нове Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, то су нижестепеним решењима браниоцу правилно досуђени трошкови кривичног поступка по овој Адвокатској тарифи, а не по Адвокатској тарифи која је ступила на снагу 03.06.2023. године. И по оцени овог суда адвокату припада награда за обављање процесне радње по Адвокатској тарифи која је важила у време доношење одлуке о обавези накнаде трошкова без обзира када је донета одлука о висини трошкова

кривичног поступка - да ли пре или после 03.06.2023. године. Стога бранилац у конкретном случају није имао основ за подношење новог измењеног трошковника, по новој Адвокатској тарифи.

(Пресуда Врховног суда посл. број Кзз 1345/23 од 26.01.2024. године, којом је одбијен као неоснован захтев за заштиту законитости браниоца поднет против правноснажних решења Вишег суда у Новом Саду посл. број КМ 174/22 од 20.10.2023. године и посл. број КВМ 156/23 од 15.11.2023. године)

Сентенцу саставила: маг. Наташа Николић,
судија Вишег суда у Новом Саду

6. ЗАКОНСКИ ЗАСТУПНИК МАЛОЛЕТНОГ И МОГУЋНОСТ ПОДНОШЕЊА ЗАХТЕВА ЗА ЗАШТИТУ ЗАКОНИТОСТИ (чл. 485. ст. 4. ЗКП)

Бранилац малолетног је овлашћен на подношење захтева за заштиту законитости, само у правцу заштите малолетног, а не и ради заштите права и интереса његовог законског заступника.

Из образложења:

Након правноснажно окончаног поступка, бранилац окривљеног је захтевао накнаду трошкова кривичног поступка, на име састава поднеска од 11.07.2023. године и од 04.09.2023. године, који се односе на повраћај мобилног телефона привремено одузетог од законског заступника малолетног М.Д. - мајке Д.П.

Права браниоца ограничена су правима која у поступку има окривљени у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП, па бранилац окривљеног захтев за заштиту законитости може поднети само због повреда закона наведених у члану 485. став 4. ЗКП, која су учињена на штету окривљеног, у конкретном случају малолетног М.Д.

Сходно томе, по налажењу Врховног суда, из наведених законских одредби произилази да је бранилац окривљеног овлашћен на подношење захтева за заштиту законитости, само у правцу заштите окривљеног - малолетног М.Д. а не и ради заштите права и интереса његовог закон-

ског заступника, а што је у овој конкретној ситуацији случај - када је побијеним решењем одбијена исплата трошкова кривичног поступка браниоцу малолетног М.Д. из буџетских средстава суда, на име састава поднеска којим је захтевао да се врати мобилни телефон привремено одузет од мајке малолетног у току поступка.

(Решење Врховног касационог суда посл. број Кзз 430/24 од 04.04.2024. године, којим је одбачен као недозвољен захтев за заштиту законитости браниоца, поднет против правноснажних решења Вишег суда у Новом Саду посл. број КМ 128/22 од 20.10.2023. године и посл. број КВМ 179/23 од 19.12.2023. године)

Сентенцу саставила: маг. Наташа Николић,
судија Вишег суда у Новом Саду

7. ТРОШКОВИ БРАНИОЦА И СТИЦАЈ КРИВИЧНОГ ДЕЛА У ПОСТУПКУ ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА (чл. 26. и 31. ЗМ)

Висина запрећене казне за кривична дела у стицају утврђује се применом одредби члана 26. и члана 31. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица.

Из образложења:

По налажењу Врховног суда, када адвокат брани малолетника, висина запрећене казне за кривична дела у стицају утврђује се применом одредби члана 26. и члана 31. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (а не према максималној и јединственој казни за кривична дела у стицају применом члана 60. КЗ), а имајући у виду да се у конкретној ситуацији малолетном сада пунолетном Д.К. није ни могла изрећи казна малолетничког затвора за сва кривична дела у стицају, већ само једна васпитна мера, сходно члану 26. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, правилан је став нижестепених судова да приликом утврђивања основице за обрачун трошкова треба узети у обзир запрећену казну за кривично дело разбојништва из члана 206. став 1. КЗ

(за које је запређена казна затвора од 2 до 10 година), јер је за то кривично дело запређена најстрожија казна и према тој основици извршити обрачун трошкова кривичног поступка, а што је у конкретном случају и учињено.

(Пресуда Врховног суда посл. број КЗЗ 546/24 од 15.05.2024. године, којом је одбијен као неоснован захтев за заштиту законитости браниоца поднет против правноснажних решења Вишег суда у Новом Саду посл. број КМ 139/20 од 23.11.2023. године и посл. број КВМ 7/24 од 22.01.2024. године)

Сентенцу саставила: маг. Наташа Николић,
судија Вишег суда у Новом Саду

8. УСЛОВНИ ОТПУСТ У ПОСТУПКУ ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА (чл. 32. ЗМ)

Суд у одлуци о условном отпусту може да цени напредак осуђеног, у оквиру постигнутог успеха на извршењу казне, до кога се дошло приликом обиласка малолетног два пута годишње од стране судије за малолетнике.

Из образложења:

И по оцени Апелационог суда у Новом Саду, како се на основу постигнутог успеха извршења казне може оправдано очекивати да ће се на слободи добро понашати и да неће вршити кривична дела, правилно је првостепени суд усвојио молбу осуђеног за условни отпуст.

У жалби се истиче да је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка, тиме што је наведено да се и редовном посетом С.В. у КПЗ за малолетнике у Ваљеву суд лично уверио у његово напредовање и искрено кајање, те је одлука, по становишту јавног тужиоца, заснована на доказу на коме се по одредбама ЗКП не може заснивати, јер суд не може истовремено имати улогу суда и сведока. Указује се да при одлучивању о условном отпусту није предвиђено саслушање судије који два пута годишње обилази КПЗ за малолетнике сходно одредби члана 115. ЗМ, већ је сврха ових посета да се утврди да ли се према малолетном у КПЗ за мало-

летнике поступа законито и правилно, па се постиже успех у васпитању и правилном развоју његове личности, или то није случај.

Изнети наводи не могу се прихватити. Сходно члану 115. ЗМ, судија за малолетнике суда који је судио у првом степену обилази малолетника најмање два пута годишње, поред осталог, и ради оцене постигнутог успеха у васпитању и правилном развоју личности малолетника. С обзиром на наведено, у побијаној одлуци, суд је управо ценио, напредак осуђеног, што је сасвим исправно и законито размотрио у побијаној одлуци у оквиру постигнутог успеха извршења казне у смислу члана 32. ЗМ.

(Решење Апелационог суда у Новом Саду посл. број Кжм-уо 1/24 од 05.06.2024. године, којим је одбијена као неоснована жалба ВЈТ у Новом Саду изјављена против решења Вишег суда у Новом Саду посл. број КуоКм 1/24 од 16.05.2024. године)

Сентенцу саставила: маст. Наташа Николић,
судија Вишег суда у Новом Саду

КРИВИЧНО МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

9. ОБЈЕКТИВНИ ЕЛЕМЕНТ БИЋА КРИВИЧНОГ ДЕЛА НЕОВЛАШЋЕНА ПРОИЗВОДЊА И СТАВЉАЊЕ У ПРОМЕТ ОПОЈНИХ ДРОГА (чл. 246. ст. 1. КЗ)

Иако се лек диазепам, како по позитивним домаћим прописима тако и у складу са међународним стандардима и правом, има сматрати опојном дрогом у смислу одредбе чл. 246. ст. 1. КЗ, ако у конкретном случају није доказано да се ради о оригиналном паковању тог лека (нема нпр. записника о увиђају пронађених предмета, није сачињена фотодокументација на основу које би се могао извршити увид у кутије, евентуално уочити да ли на кутијама постоје специфичности као нпр. холограм, акцизна маркица, рок важења, упутство за примену, није сачињен попис серијских бројева на кутијама на основу којих би се код произвођача "Хемофарм" Вршац могла извршити провера да ли су они заиста произвели те лекове, није чак ни сачињена фотодокументација на којој би се евентуално могао уочити па прочитати серијски број), без физичко - хемијског вештачења, а на основу само потврде о привремено одузетим предметима, не може се ван разумне сумње тврдити да је окривљени предметном приликом ради продаје држао и преносио опојну дрогу.

Из образложења:

Наиме, за овај суд није спорно да лек "диазепам", произвођача "Хемофарм" Вршац у себи садржи психотропну супстанцу "диазепам" и није спорно да је та супстанца Правилником о утврђивању списка психо-активних контролираних супстанци ("Службени гласник РС" бр. 100/16), листе бр. 7, под бројем 13. проглашена за психотропну супстанцу. Такође, за овај суд није спорно да се у том случају иста супстанца сматра опојном дрогом у смислу и одредаба чл. 246. КЗ, те у том делу суд не прихвата део одбране окривљеног да он није знао да је лек „диазепам“ опојна дрога. Међутим, у датој ситуацији, остало је недоказано да ли се у конкретном

случају заиста радило о 200 кутија са по 3 блистера по 10 таблета, односно о 6.000 таблета оригиналног лека „дiazepam“. Према ставу овог суда, тужилац ову одлучну чињеницу није доказао, а сходно чл. 15. ст. 2. ЗКП, терет доказивања оптужбе је на тужиоцу. И то терет доказивања како субјективног, тако и објективног елемента.

У конкретном случају, тужилац је на околност утврђивања објективног елемента бића кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из чл. 246. ст. 1. КЗ, односно да је окривљени „држао и преносио психотропну супстанцу“, понудио само доказ у виду потврде о привремено одузетим предметима ЕВ број 168/17 од 27.04.2017. године. По ставу овог суда - недовољно.

Наиме, није спорно да је у потврди о привремено одузетим предметима ЕВ број 168/17 од 27.04.2017. године наведено да се од окривљеног одузима „један црни ранац са натписом „Ми смо екипа“ у коме се налазило 200 кутија лека „дiazepam“ од 10 мг, произвођача "Хемофарм" Вршац, у оригиналном паковању, где се у свакој кутији налазе по три блистера са по 10 округлих таблета беле боје“ и да су ти предмети пронађени код окривљеног од стране полицијских службеника ПИ СДИ. Учињено је неспорним и да је окривљени без примедби и присиле потписао ту потврду о привремено одузетим предметима. Саму по себи, суд наведену потврду прихвата као доказ и из исте утврђује да је од окривљеног предметном приликом одузето 200 кутија са укупно по 3x10, односно 6.000, округлих таблета беле боје, а суд прихвата и да је на тим кутијама стајао натпис „Дiazepam“, да је писало 10 мг, као и да је писало „Хемофарм - Вршац“. То и даље не значи да се заиста радило о оригиналним паковањима овог лека.

... У списима предмета, осим цитиране потврде бр. ЕВ 168/17 не постоји ниједан други траг о тим кутијама са таблетама. Није сачињен нпр. записник о увиђају пронађених предмета, није сачињена фотодокументација на основу које би се могао извршити увид у кутије, евентуално уочити да ли на кутијама постоје специфичности као нпр. холограм, акцизна маркица, рок важења, упутство за примену, није сачињен попис серијских бројева на кутијама на основу којих би се код произвођача Хемофарм Вршац могла извршити провера да ли су они заиста произвели те лекове, није чак ни сачињена фотодокументација на којој би се евентуално могао уочити па прочитати серијски број. Уз све ове недостатке, односно одсуство материјал-

них доказа, тужилац на коме је терет доказивања оптужбе, није наредио физичко - хемијско вештачење таблета на основу којих би се евентуално могло утврдити присуство психотропне супстанце диазепам, чак и уколико се не ради о оригиналним паковањима. Овај суд прихвата да је кроз судску праксу устаљено да није неопходно вршити физичко - хемијско вештачење оригиналних лекова у смислу њиховог хемијског састава, али се овакво поступање може прихватити у ситуацији када је неспорно да се ради о оригиналним лековима. У конкретној ситуацији је управо ово питање оригиналности лекова остало спорно, односно недоказано.

... Како је наведено, на основу потврде о привремено одузетим предметима бр. ЕВ 168/17 у вези са исказом сведока А.А. а у одсуству других доказа, суд само може да прихвати да је од окривљеног одузето 200 кутија на којима је писало „диазепам од 10 мг Хемофарм Вршац“, али како нема чак ни фотодокументације, суд ин дубио про рео, ово може да прихвати само као натпис, а не и као квалитативно одређење садржине тих 200 кутија.

...лек диазепам, како по позитивним домаћим прописима тако и у складу са међународним стандардима и правом, има се сматрати опојном дрогом у смислу одредбе чл. 246. ст. 1. КЗ, али у конкретном случају није доказано да се ради о оригиналном паковању тог лека па се из тих разлога не може ван разумне сумње тврдити да је окривљени предметном приликом ради продаје држао и преносио опојну дрогу.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду посл. број К 55/22 од 13.04.2023. године, потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду посл. број Кж1 506/23 од 05.07.2023. године)

Сентенцу саставила: Ивана Јосифовић,
судија Вишег суда у Новом Саду

10. КРИВИЧНО ДЕЛО САМОВЛАШЋЕ **(чл. 330. ст. 3. у вези са ст. 1. КЗ)**

Сметање нечије државине, само за себе и без елемента истовременог прибављања себи неког права није кривично дело самовлашће.

Из образложења:

Виши суд у Новом Саду донео је пресуду посл. број КЖ1 178/22 од 14.03.2023. године, којом је усвојио жалбу браниоца окривљеног и укинуо пресуду Основног суда у Новом Саду бр. К 495/21 од 04.04.2022. године и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење.

Из законске формулације кривичног дела самовлашће из чл. 330. Кривичног законика, између осталог, произлази да ово кривично дело врши лице које самовласно прибавља неко право које му припада, односно за које учинилац претпоставља да му припада, али не може да га врши и остварује. Код учиниоца овог кривичног дела постоји свест о томе да му припада неко право које он не може да остварује. За кривицу је стога потребан умишљај који обухвата свест код извршиоца да се своје постојеће или претпостављено право самовласно прибавља, а које чињенице морају бити предмет посебног и прецизног утврђења од стране првостепеног суда.

Разлози које првостепени суд даје за утврђење постојања самовлашћа на страни окривљеног, са становишта другостепеног суда, нису прихватљиви, јер се сходно законском опису предметног кривичног дела захтева да извршилац није већ у остваривању баш тог права које самовласно прибавља, а које му припада односно за које он сматра да му припада. Супротно наводима првостепеног суда, за самовлашће у кривичноправном смислу није од значаја да ли је окривљени оштећеног онемогућио или пак ограничио у коришћењу неког његовог права, односно да ли је поступањима окривљеног угрожено право оштећеног у погледу неометаног приступа ка свом објекту - гаражи, већ околност да ли окривљени самовласно, мимоилазећи надлежне државне органе прибављао неко своје постојеће или претпостављено право, при чему се тражи да је окривљени пре предузимања предметне радње извршења кривичног дела онемогућен да користи своје право, у целини или делимично, у конкретном случају - државина ствари је део права својине на тој ствари, али га не исцрпљује.

Сметање нечије државине, само за себе и без елемента истовременог прибављања себи неког права није кривично дело самовлашће. У томе се огледа и разлика грађанскоправне од кривичноправне одговорности. Такође, између сметања туђе државине и прибављања себи државине не постоји увек знак једнакости. У том смислу потребно је јасно и недвосми-

слено чињенично утврдити да ли је окривљени и пре замене браве или катанца на капији улазио на посед чији је са тужиоцем већински власник или не, односно да ли је и пре промене механизма за улазак кроз капију дворишта имао кључеве који су исту отварали и омогућавали му приступ објектима чији је сувласник - државину.

У погледу постојања кривице као субјективног елемента бића кривичног дела, за постојање кривичног дела самовлашће из члана 330. Кривичног законика се захтева постојање умишљаја који обухвата свест код окривљеног да своје постојеће или претпостављено право самовласно прибавља. Из чињеничног утврђења првостепеног суда произлази да је на предметне радње и поступања окривљеног, оштећени претходно упозорен мејлом који је послат од стране адвоката окривљеног. Тада се поставља питање постојања свести окривљеног о противправности радњи које је фактичких предузео, а за које се наводи да су електронским поднеском адвоката биле најављене или стављене у изглед. Ради потпуног утврђења чињеничног стања потребно је утврдити да ли се у том случају сам окривљени, а с обзиром на садржину тог обраћања, као неука странка уздао у садржину електронске поруке коју је за оштећеног у његово име сачинио адвокат, те како се то одразило на свест окривљеног по питању дозвољености и правне ваљаности радњи које је предузео, а о чему првостепени суд није дао правноваљане разлоге у оквиру првостепене пресуде.

У поновљеном поступку, Основни суд у Новом Саду донео је пресуду број К 446/23 од 26.09.2024. године, којом је окривљени на основу чл. 423. ст. 1. т. 1. ЗКП ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело самовлашће из чл. 330. ст. 3. у вези ст. 1. КЗ. Истом пресудом, на основу чл. 258. ст. 3. ЗКП, приватни тужилац је са имовинскоправним захтевом упућен на парнични поступак, а на основу чл. 265. ст. 3. ЗКП приватни тужилац је обавезан да надокнади трошкове кривичног поступка окривљеног, а чија висина ће бити одређена посебним решењем.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио пуномоћник приватног тужиоца.

Виши суд у Новом Саду је нашао да жалба није основана, те пресудом посл. број КЖ1 361/24 од 26.12.2024. године жалбу одбио као неосновану и потврдио првостепену пресуду.

Правилно је првостепени суд нашао да у цитираном чињеничном опису дела прецизиране приватне тужбе није означено пре свега, које то право окривљени самовласно прибавља, односно да није опредељен предмет самовласног прибављања, а што јесте битан елеменат предметног кривичног дела. Ово из разлога што и по становишту овог суда, а како је правилно закључио и првостепени суд у побијаној пресуди, код кривичног дела из чл. 330. ст. 1. КЗ, предмет самовласног прибављања могу бити различита права - стварна, облигациона, наследна и итд. али да право које се самовласно прибавља мора бити одређено, конкретизовано, што у конкретном случају није учињено у прецизираној приватној тужби у којој се само наводи да је окривљени ставио два локота на улазну капију која се налази у улици у Новом Саду, која капија служи за улаз возила и исту закључао катанцем, а на улазним вратима која се налазе у улици у Новом Саду, која служе за неометан улаз пешака у двориште, променио браву, па је онемогућио приватног тужиоца у несметаној државини и коришћењу улазне капије и улазних врата, који опис, и по налажењу Вишег суда у Новом Саду, није довољан за постојање предметног кривичног дела јер му недостају битна обележја. Ово тим пре што је радња извршења кривичног дела из чл. 330. ст. 1. КЗ алтернативно одређена, у смислу да кривично дело врши лице које самовласно прибавља неко своје право или право за које сматра да му припада, а да у прецизираној приватној тужби, поред тога што није наведено које право окривљени самовласно прибавља није наведено ни то, да ли окривљени самовласно прибавља неко право које му припада или пак право за које сматра да му припада.

На крају, правилно првостепени суд закључује, да је у конкретном случају, имајући у виду чињенични опис садржан у прецизираној приватној тужби, у којој није наведено које је то своје или претпостављено право окривљени хтео да прибави, нејасно ког конкретног права је окривљени био лишен односно онемогућен у његовом коришћењу, а које прибавља самовласно, мимо државних органа, а што је и по становишту овог суда, битно обележје предметног кривичног дела, неопходно за постојање кривичног дела, а да "онемогућавање приватног тужиоца у несметаној државини и коришћењу улазне капије и врата" што се, између осталог наводи у чињеничном опису прецизиране приватне тужбе, није битно обележје предметног кривичног дела и не представља радњу извршења предметног кривичног дела, а евентуално онемогућавање или ометање другог лица да користи неко своје право,

као што је у конкретном случају описано, и по становишту другостепеног суда, евентуално може бити предмет неког другог поступка.

Имајући у виду све наведено, те да се у жалби пуномоћника приватног тужиоца, не износе нове чињенице, које првостепени суд није имао у виду приликом доношења побијане пресуде, и да се жалбеним наводима не доводи у питање правилан закључак првостепеног суда, да чињенични опис прецизиране приватне тужбе правно квалификован као кривично дело самовлашће из чл. 330. ст. 3. у вези ст. 1. КЗ не садржи битне, објективне елементе бића кривичног дела који се тичу радње извршења, овај суд је жалбу пуномоћника приватног тужиоца оценио као неосновану и као такву одбио.

(Пресуде Вишег суда у Новом Саду посл. број КЖ1 178/22 од 14.03.2023. године и КЖ1 361/24 од 26.12.2024. године)

Сентенцу саставио: Срђан Савић,
судија Вишег суда у Новом Саду

**11. СУБЈЕКТИВНИ ЕЛЕМЕНТ КРИВИЧНОГ ДЕЛА
НЕДОЗВОЉЕНА ПРОИЗВОДЊА, ДРЖАЊЕ, НОШЕЊЕ И
ПРОМЕТ ОРУЖЈА И ЕКСПЛОЗИВНИХ МАТЕРИЈА
(чл. 348. ст. 2. КЗ)**

За постојање кривичног дела недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја у саизвршилаштву из чл. 348. ст. 2. у вези са ст. 1. КЗ у вези са чл. 33. КЗ, као ни за било које друго кривично дело, није довољно постојање само објективног елемента већ је неопходно доказати и постојање субјективног елемента, односно психичког односа окривљеног према делу, у смислу да има свест о забрањености дела и одређени облик виности, у конкретном случају умишљај да врши кривично дело и да жели наступање последица. Ово кривично подразумева не само физички контакт са оружјем и муницијом, већ поседовање оружја и муниције са свешћу да се иста држи - поседује, а не придржава у смислу да је остварен контакт у ситуацији када му је предметна аутоматска пушка била додата у руке како би је разгледао.

Из образложења:

Суд је у овом делу нашао да тужилац није доказао наводе оптужнице да је окривљени Б.Б. заједно са окривљеним А.А. недозвољено држао предметно оружје и муницију. Наиме, окривљени А.А. је у целости признао извршење овог кривичног дела, а које признање је суд прихватио јер је сагласно свим другим изведеним доказима, и то како материјалним доказима у виду потврда о привремено одузетим предметима, фотодокументацији, записнику о увиђају и балистичком вештачењу, тако и сагласно одбрани окривљеног Б.Б. и исказима сведока В.В. и Г.Г. Наиме, суд је из свих ових доказа утврдио да је предметна аутоматска пушка пронађена у гаражи у Ул. Мичуринова бр. 6 као и да је уз њу био оквир са 17 метака одговарајућег калибра, док је у стану на истој адреси који је изнајмио и у ком је актуелно живео окривљени А.А. пронађен још један празан пушчани оквир за наведену аутоматску пушку. Суд је утврдио да су у предметној гаражи обојица окривљених, и А.А. и Б.Б. заједно и по претходном договору неовлашћено држали опојну дрогу марихуану и амфетамин заједно са кофеином за увећање масе ради продаје, тамо је размеравали и препакивали. Међутим, суд не може са потребним степеном извесности да тврди, односно није ван сваке разумне сумње доказано, да је и окривљени Б.Б. поред неспорно окривљеног А.А. имао субјективни елемент у погледу бића кривичног дела недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја у саизвршилаштву из чл. 348. ст. 2. у вези са ст. 1. КЗ у вези са чл. 33. КЗ па је окривљеног Б.Б. сходно чл. 423. ст. 1. т. 2. ЗКП-а ослободио од оптужбе за ово кривично дело. Наиме, окривљени Б.Б. јесте предметног дана физички дошао у посед предметне аутоматске пушке са оквиrom у смислу да је у једном моменту, када је окривљени А.А. извадио и показао присутнима, узео у руке, али према ставу овог суда у тим радњама се не стичу сва битна обележја бића овог кривичног дела. Окривљени Б.Б. је у одбрани коју суд у том делу прихвата навео да јесте држао у рукама на кратко ту пушку, да се окривљени А.А. њоме похвалио и да је узео у руке како би је погледао, а оваква одбрана је сагласна ДНК вештачењу из кога није спорно да су детектовани биолошки трагови Б.Б. на тим деловима оружја. Такође је и сведок Г.Г. изјавио да је и он том истом приликом предметну пушку узео у руке како би је погледао, па тако посматрано, и сведок Г.Г. је био у поседу те аутоматске пушке. С друге стране, на празном пушчаном оквиру који по калибру одговара пушци а који је пронађен у ста-

ну, у шајкачи, нема ДНК трагова окривљеног Б.Б. већ само окривљеног А.А, што такође потврђује наводе свих испитаних лица да су само предмети пронађени у гаражи били разгледани и додавани из руку једног у руке других лица. Нема другачијих доказа осим оних које окривљени А.А. и Б.Б. и наводе у својој одбрани, да је окривљени А.А. ту пушку са муницијом набавио и држао, а да је предметном приликом исту показао присутнима који су је сви осим сведока В.В. и држали у рукама на кратко, и након тога рекао окривљеном Б.Б. да је врати међу душеке где је и била претходно.

Према ставу овог суда, за постојање кривичног дела недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја у саизвршилаштву из чл. 348. ст. 2. у вези са ст. 1. КЗ у вези са чл. 33. КЗ, као ни за било које друго кривично дело, није довољно постојање само објективног елемента, већ је неопходно доказати и постојање субјективног елемента, односно психичког односа окривљеног према делу у смислу да има свест о забрањености дела и одређени облик виности, у конкретном случају умишљај да врши кривично дело и да жели наступање последица. Ово кривично дело се може извршити само са умишљајем. Према ставу овог суда то се не може тврдити на основу утврђења да је окривљени Б.Б. само узео у руке предметну аутоматску пушку, јер је прихватљива његова одбрана коју потврђују и остала испитана лица, да је то било само у циљу кратког разгледања пушке и да је после тога исту вратио на место на које му је окривљени А.А. рекао да је врати. Ово кривично подразумева не само физички контакт са оружјем и муницијом већ поседовање оружја и муниције са свешћу да се иста држи - поседује, а не придржава без овлашћења надлежног државног органа, у конкретном случају грађани ни не могу добити дозволу за држање овог оружја категорије „А“. Туžilцац није доказао да је окривљени Б.Б. знао да се у гаражи и стану коју користи окривљени А.А. налази аутоматска пушка и оквири са муницијом, односно и један празан пушчани оквир, нити је доказано да је он у заједници и по претходном договору са окривљеним А.А. неовлашћено држао то оружје и муницију. Према изведеним доказима, може се са сигурношћу само тврдити да је предметном приликом окривљени Б.Б., исто као и сведок Г.Г. узео у руке ту пушку како би је погледао и након тога је вратио окривљеном А.А, односно на место на које му је А.А. рекао да је врати, а суд је из напред наведених разлога и доказа утврдио и прихватио да је окривљени А.А. сам, дакле без доказа да је окривљени Б.Б. у томе са умишљајем учествовао, купио аутоматску пушку марке „Тхompson“.

сон“ модел „M1A1“ калибра 45 АСР или 11.43x23 мм, серијског броја „776040“, у чијем оквиру се налазило 17 метака истог калибра са ознаком „WPA“, као и пушчани оквир за наведену пушку са ознаком "УС-30 Цар-тидге “ истог калибра, месец и по дана пре њеног проналаска предметног дана и да је окривљени А.А. свесно, знајући да за исту нема нити може добити дозволу државног органа, недозвољено држао.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду посл. број К 68/22 од 09.02.2023. године, потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду посл. број Кж1 506/23 од 05.07.2023. године)

Сентенцу саставила: Ивана Јосифовић,
судија Вишег суда у Новом Саду

12. КРИВИЧНО ДЕЛО НЕДОЗВОЉЕНА ПРОИЗВОДЊА, ДРЖАЊЕ, НОШЕЊЕ И ПРОМЕТ ОРУЖЈА И ЕКСПЛОЗИВНИХ МАТЕРИЈА (чл. 348. ст. 3. КЗ)

Кривични законик не прописује која количина представља тзв. већу количину оружја, односно исто представља правни стандард који се утврђује у сваком појединачном случају. Иако се у чл. 42. ст. 5. ЗООМ у одређеном контексту указује на тумачење „мање“ количине оружја, не може применити дословна аналогија приликом оцене испуњености битних елемената бића кривичног дела из чл. 348. ст. 3. КЗ, па се не може ценити само квантитативно гледано количина оружја, већ и ефекти које такво оружје може произвести.

Из образложења:

Супротно ставу одбране, суд налази да се недвосмислено ради о већој количини ватреног оружја и муниције, с обзиром на то да је окривљени без дозволе надлежног државног органа држао пет комада оружја и то једну аутоматску пушку (чије држање грађанима уопште није дозвољено), затим три ловачка карабина, једну малокалибарску пушку, затим пригушивач (чије држање грађанима уопште није дозвољено), као и 201 комад муниције и то 150 комада муниције калибра 7,62x39 мм, 50 комада муниције калибра 22 и 1 комад калибра 7x64 мм. Сагласно је утврђено да оптички нишани наведени у чињеничном опису изреке пресуде само ближе одређују предметно ватрено

оружје - један ловачки карабин и једну малокалибарску пушку, те да сами за себе оптички нишани немају особености ватреног оружја па су као такви и прихваћени, односно суд их није ценио у контексту количине оружја или муниције. Тачно је да Кривични законик не прописује која количина представља тзв. већу количину оружја, односно да исто представља правни стандард који се утврђује у сваком појединачном случају, те да се у чл. 42. ст. 5. ЗООМ у одређеном контексту указује на тумачење „мање“ количине оружја, али се приликом оцене испуњености битних елемената бића кривичног дела из чл. 348. ст. 3. КЗ не може применити дословна аналогија. Наиме, цитирана одредба ЗООМ-а наводи да пошиљалац мале количине оружја (до пет цеви) и муниције (до 500 комада) може обавити преношење оружја у складу са одредбама из члана 33. тог закона. Дакле, наведено се односи на услове под којима се може слати оружје, али уколико су испуњени услови из чл. 33. односно исто се односи на власника оружја који га може уз важећу издату исправу о оружју преносити, за сопствене потребе, спаковано на прописани начин (у одговарајућу амбалажу (кофер, кутија, футрола) која онемогућава његову тренутну употребу). У конкретном случају, ради се о окривљеном који је без дозволе надлежног државног органа држао наведено оружје и муницију. При том, суд је размотрио и наводе из завршне речи браниоца који је указао на пример из судске праксе, односно на пресуду Апелационог суда у Крагујевцу у којој се указује да се не може ценити само квантитативно гледано количина оружја већ и ефекти које такво оружје може произвести, али према ставу овог суда у конкретном случају наведена количина како ватреног оружја 5 пушака од тога једна аутоматска, а уз то 201 комад муниције, те пригушивач који грађани уопште не могу поседовати, говори да је ова количина оружја имала капацитет да изазове ефекте који се не могу окарактерисати као „мањи“, те да се неспорно ради о битном елементу бића кривичног дела из квалификованог облика прописаног у ставу 3. члана 348. КЗ и то у вези са ст. 2. (чије држање није дозвољено грађанима - аутоматска пушка и пригушивач) и ст. 1. (3 ловачка карабина, 1 малокалибарска пушка и 201 комад муниције).

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду посл. број К 59/23 од 12.02.2024. године, потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду посл. број Кж1 242/24 од 02.10.2024. године)

Сентенцу саставила: Ивана Јосифовић,
судија Вишег суда у Новом Саду

ПРИКАЗИ

ГРАЂАНСКО ПРАВО

Никола Петровић,
судија Вишег суда у Новом Саду

**ПРАВНА ПРИРОДА ИМОВИНЕ СТЕЧЕНЕ
ТОКОМ ТРАЈАЊА ЗАЈЕДНИЦЕ ЖИВОТА СУПРУЖНИКА
СРЕДСТВИМА КРЕДИТА**

У имовинскоправном односу супружника свака ствар која је у својини некога од њих двоје, може бити само у једном од два могућа правна режима: заједничке или посебне имовине. Правни режим зависи од испуњености кумулативних услова, постојања заједнице живота и стицање радом. За утврђивање правне природе имовине односно за њено одређење као посебне или заједничке имовине од значаја је тренутак стицања права. Правни режим имовине настаје у тренутку стицања и на даље је непроменљив без адекватне диспозиције супружника. За претварање заједничке имовине у посебну неопходна је деоба. Са друге стране, посебна имовина једног од супружника, по правилу, сама по себи не може да постане заједничка. Изузетно, код знатног увећања вредности посебне имовине једног супружника, други супружник може под одеђеним условима стећи удео у ствари, али се овде не ради о промени правне природе да би ствар из посебне прешла у режим заједничке имовине, која би да би потом захтевала деобу, већ један супружник стиче сусвојину (стварноправни захтев) сразмерно свом доприносу у увећању имовине. Дакле, радило би се о претварању искључиве својине на ствари у сусвојину супружника.

По питању деобе и величине сувласничких удела супружника, чињенице настале након стицања заједничке имовине по правилу не могу да доведу до промене сувласничких удела супружника. Ти удели се процењују спрам доприноса у стицању а не доприноса у управљању имовином. Само већи допринос у стицању води већем уделу приликом деобе. Изузетак представља увећање вредности заједничке имовине супружника након престанка заједнице живота, што је околност која обома супружницима даје право на потраживање у новцу односно право на удео у увећа-

ној вредности сразмерно свом доприносу. Ову чињеницу понекад у поступцима судске деобе странке превиђају, па се тако најчешће износе аргументи да чињеница да је један супружник подигао и отплаћивао кредит за стан од своје зараде у току трајања заједнице живота, па и након престанка те заједнице, сама по себи опредељује његов већи сувласнички удео у тој имовини и то у сразмери са плаћеним ратама кредита, па чак и до аргументације да је тако отплаћена имовина посебна имовина кредитног дужника. По нашем становишту, како је претходно наведено, правни статус имовине опредељује тренутак стицања, а удели супружника приликом деобе зависе од доприноса у стицању. За утврђивање доприноса супружника у стицању заједничке имовине прибављене средствима кредита вреди иста правила као и за осталу њихову заједничку имовину, без обзира на то да ли се у својству корисника кредита налазе оба супружника или само један од њих. Није, дакле, за опредељење правне природе стечене ствари одлучно који је од супружника преузео кредитну обавезу. Отплата кредита је по правилу само један од трошкова и издатака који терете домаћинство супружника, па га треба у том контексту и посматрати. Зато ни околност да је само један од супружника узео кредит, па чак и да је отплаћиван само од његове зараде, не даје никакав посебан карактер имовини прибављеној овим средствима и то не само зато што зарада представља заједничку имовину супружника, већ и због тога што се трошак отплате кредита не може третирати одвојено од осталих уобичајних трошкова домаћинства супружника. После прекида заједнице живота може се догодити да један део кредита остане неотплаћен. У том случају у обавези према банци остаје супружник који је закључио уговор о кредиту и он је дужан да исплати остатак. Овом исплатом он не повећава свој сувласнички удео у ствари набављеној путем кредита, али за исплаћене обавезе стиче право регреса према бившем супружнику, јер је њихова међусобна обавеза сразмерна њиховим уделима у тој ствари. Према даваоцу кредита њихова обавеза је солидарна, а у међусобном односу је подељена и сразмерна уделима на ствари (члан 187. Породичног закона). Чињеница да је обавеза регресног дужника сразмерна његовом уделу у заједничкој имовини имплицира да је за остваривање регресног захтева претходно неопходно извршити деобу заједничке имовине.

др Биљана Лепотић,
судија Вишег суда у Новом Саду

СЛОБОДНА ОЦЕНА ДОКАЗА, РАСПРАВНО НАЧЕЛО И ТЕРЕТ ДОКАЗИВАЊА У ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

Увод

У свим фазама парничног поступка, суд је дужан руководити се начелима парничног поступка у њиховој повезаности и узајамности. Странке у парничном поступку су тужилац, који покреће парнични поступак подnoseћи тужбу против туженог, са очекивањем да његов тужбени захтев усмерен ка туженом, буде усвојен. У том циљу он треба да изнесе чињенице на којима заснива свој захтев, а које су правно релевантне, затим да презентује доказе којима ће доказати своје наводе, да би суд исте евентуално утврдио као чињенице. Тужени је, с друге стране, у циљу одбијања тужбеног захтева, дужан да тужиочеве наводе о релевантним чињеницама оспори. Недовољну активност странака у поступку суд ће адекватно санкционисати применом правила о терету доказивања, те неиспуњавање процесних императива последично води неуспеху у парници, у чему се огледа нужна процесна активност парничних странака. Суд је, с друге стране, дужан да се уздржи од активности којима би навео било коју од странака да изнесе чињенице или предложи одређене доказе. Ипак, наведено не пориче дужност суда да утиче на странке да у поступку изнесе правно релевантне чињенице, надаље, да не прихвати све доказе које странке предложи, а којима се не доказују такве чињенице, што је, у одређеном смислу, део управљања поступком. Најзад, по окончању доказног поступка и након закључења главне расправе, суд је дужан да утврди чињенично стање, оцени све изведене доказе, те на утврђено чињенично стање правилно примени материјално право.

Пресуда је јавна исправа која представља круну парничног поступка и „закон за странке“, која мора бити заснована на организационим и функционалним начелима парничног поступка. Традиционално, у организациона начела спадају: начело законитости, начело независности

суда и судије (спољашња и унутрашња), начело јавности, начело расправности и право на правни лек, док се у функционална начела сврставају: начело диспозиције, начело официјелности, расправно начело, истражно начело, начело контрадикторности, начело процесне економије, начело окончања поступка у разумном року, начело поучавања неуке странке, начело непосредности, начело савесног коришћења процесних права, начело усмености и начело писмености.¹

Слободна оцена доказа

Слободна оцена доказа, као једно од начела, даје могућност суду да одлучује на основу свог слободног уверења, али тако да то уверење мора произићи из савесне и брижљиве оцене доказа и резултата целокупног поступка. Наиме, према одредби чл. 7. ст. 2. Закона о парничном поступку, суд утврђује само оне чињенице које су странке изнеле и изводи само оне доказе које су странке предложили. Према одредби чл. 8. истог закона, суд по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка одлучује које чињенице ће узети као доказане. Следећи структуру првостепене пресуде, оцена доказа долази након дела пресуде у ком је суд утврдио релевантне чињенице. Ипак, суд прелиминарно цени доказе од почетка доказног поступка па до његовог окончања, приликом одлучивања које ће доказе, од оних које су странке предложили, извести ради утврђивања чињеница релевантних за доношење одлуке о предмету спора. Закон о парничном поступку прихвата слободну оцену доказа као једно од начела, које суду омогућава да одлучује на основу свог слободног уверења, али тако да то уверење мора произићи из савесне и брижљиве оцене доказа и резултата целокупног поступка. Слободно судијско уверење ограничено је изведеним доказима и оценом тих доказа, која мора да се креће у границама логичног размишљања и закључивања. Суд је у обавези да презентује разлоге на бази којих је утврдио релевантне чињенице, будући да слободна оцена доказа не дозвољава произвољност, арбитрарност, једностраност у оцени и слободно закључивање. Напротив,

¹ Андрејевић Снежана, Милутиновић Љубица, Водич за израду првостепених судских одлука из грађанске материје с освртом на навођење пресуда Европског суда за људска права, Савет Европе, Београд, 2016.

она захтева садржајну, суштинску анализу и оцену сваког доказа по његовој унутрашњој вредности и узајамној вези са другим доказима или утврђеним чињеницама, при чему је суд дужан да јасно изнесе на основу којих доказа је нашао да су одређене чињенице истините или нису. Уколико суд исто не учини, он у својој одлуци прави битну повреду одредаба поступка из чл. 374. ст. 2. т. 12. ЗПП-а,² и при томе ускраћује странкама право на образложену судску одлуку.

Следом изнетог, начело слободне оценое доказа или слободног судијског уверења, из чл. 8. ЗПП, чињеница, карактерише одсуство законом утврђених правила о избору доказа, рангирању доказа према доказној снази и о начину испитивања појединог доказа. Суд слободно цени изведене доказе, али та слобода суда није апсолутна, већ је она ограничена чињеницом да доказивање мора обухватити све чињенице које су важне за доношење одлуке.³ Смисао слободне оценое доказа, која је примарно у надлежности првостепеног суда, јесте утврђивање чињеничног стања без формалних ограничења за суд. Ово захтева да поступајуће судије буду достојне, стручне, оспособљене, савесне, истинољубиве, који квалитети се захтевају и приликом избора судија на судијску функцију.⁴ Супротан томе је систем легалне или везане оценое доказа, који је давно напуштен у већини правних система, а исти је имао упориште у томе да није од значаја лични став судије, јер је унапред законодавац одредио начин оценое доказа, а судија треба само да утврди да ли постоје законом предвиђене претпоставке за примену тих правила која се односе на оцену доказа. При таквим процесним правилима судија се, у оцени изведених доказа у поступку, морао придржавати законских правила која су одређивала њихову доказну снагу, чиме се покушала сузбити појава судијске субјективности и арбитрарности при суђењу. Ипак, негативна страна оваквог уређења је била ограничена могућност судијске слободне логичке процене и иста је давно, а нарочито за савремено доба, неприхватљива. Код легалне оценое доказа изостала би доказаност бројних чињеница будући да су се међуљудски, пословни, породични, имовински и други односи знатно усложнили, а обим непредвидивих ситуација које су се пресликале у

² Решење Вишег суда у Новом Саду посл. бр. Гж. 1161/14 од 11.06.2014. године.

³ Пресуда Апелационог суда у Новом Саду посл. бр. Гж. 525/2018 од 22.03.2018. године.

⁴ Закон о судијама ("Сл.гласник РС" бр. 10/2023) у чл. 4. прописује етичке принципе вршења судијске функције и у чл. 48. опште услове за избор судија.

судске поступке, немогуће је подвести под систем легалне оцјене доказа, па је овакав систем неприхватљив.⁵

Давање јасних разлога за пресуђење је део уставног поретка сваког правног система као гаранција права на правично суђење, које је зајемчено и чл. 32. Устава, тако што је прописано да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљени суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и оптужбама против њега. Свакоме се јемчи право на бесплатног преводиоца ако не говори или не разуме језик који је у службеној употреби у суду и право на бесплатног тумача, ако је слеп, глув или нем. Јавност се може искључити током читавог поступка који се води пред судом или у делу поступка, само ради заштите интереса националне безбедности, јавног реда и морала у демократском друштву, као и ради заштите интереса малолетника или приватности учесника у поступку, у складу са законом. Поред тога, оно је гарантовано и чл. 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.⁶

Дакле, поред тога што је изостанак давања разлога за пресуђење санкциониран битном повредом поступка из одредбе чл. 374. ст. 2. т. 12. ЗПП, право на образложену судску одлуку кроз оцјену свих изведених

⁵ Видети: Adis Poljić, Suprotstavljanje i simbioza raspravnog načela i načela slobodne ocjene dokaza u partičnom postupku, Anali Pravnog fakulteta u Zenici, <https://www.prf.unze.ba/Docs/Anali/Anali27god-14/7.pdf>

⁶ Чл. 6 ЕКЉП: „Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона. Пресуда се изриче јавно, али се медији и јавност могу искључити из целог или из дела суђења у интересу морала, јавног реда или националне безбедности у демократском друштву, када то захтевају интереси малолетника или заштита приватног живота странака, или у мери која је, по мишљењу суда, нужно потребна у посебним околностима када би јавност могла да нашкоди интересима правде. 2. Свако ко је оптужен за кривично дело сматраће се невиним све док се не докаже његова кривица на основу закона. 3. Свако ко је оптужен за кривично дело има следећа минимална права: а) да у најкраћем могућем року, подробно и на језику који разуме, буде обавештен о природи и разлозима за оптужбу против њега; б) да има довољно времена и могућности за припремање одбране; в) да се брани лично или путем браниоца кога сам изабере или, ако нема довољно средстава да плати за правну помоћ, да ову помоћ добије бесплатно када интереси правде то захтевају; г) да испитује сведоке против себе или да постигне да се они испитају и да се обезбеди присуство и саслушање сведока у његову корист под истим условима који важе за оне који сведоче против њега; д) да добије бесплатну помоћ преводиоца ако не разуме или не говори језик који се употребљава на суду.”

доказа, представља основно људско право загарантовано домаћим и међународним правним инструментима.

Расправно начело

Начело расправности је елемент права на правично суђење и представља фундаментални принцип парничног поступка. Циљ овог начела је постизање процесне равноправности странака у поступку, а изражена је латинском максимом *аудиатур ет алтера парс* (нека се чује и друга страна). Потребна за саслушањем странака, у процесној теорији је позната и као начело контрадикторности и нераздвојно је од појма парнице као таквог. Поред обезбеђења равноправности странака у поступку, циљ овог начела је и дискусија странака која ће суду пружити сазнања о релевантним чињеницама за решење спора.⁷ Модерни парнични системи врло тешко могу да опстану без овог начела, чак у појединим системима ово начело има уставну категорију.⁸

Начело саслушања странака у процесном систему Републике Србије гарантовано је Законом о парничном поступку. Према општем правилу које одређује овај темељни принцип, суд је дужан да, пре доношења одлуке о поједином захтеву постављеном у поступку, омогући свакој странци да се изјасни о захтевима и наводи свог противника (чл. 5. ст. 1. ЗПП). Суд не може заснивати своју одлуку на чињеницама и доказима о којима странкама није дата могућност да се изјасне (чл. 5. ст. 3. ЗПП). Основна функција принципа контрадикторности изражава се у могућности да странке у току целог поступка износе своје ставове о наводима, захтевима и предлозима свог опонента. Изношење појединих мишљења и постављање различитих, по правилу супротстављених, теза о истом спорном питању, перцепција и анализа предмета спора из различитих углова, узајамна критика изнесених ставова остварена у расправи, омогућавају продубљено испитивање предмета спора, утврђивање истине и доношење правилне одлуке. Тиме се постиже равноправност странака и остварује објективна, ефикасна и правична заштита њихових права. По сво-

⁷ Arsen Janevski, Milka Rakočević, NAČELO SASLUŠANJA STRANAKA U PARNIČNOM POSTUPKU, Pravni fakultet „Justinijan Prvi“ Univerziteta „Sv. Ćiril i Metodij“ u Skoplju, Zbornik radova „Pravo i vrijednosti“, Istočno Sarajevo 2019, str. 277–291.

⁸ Чл. 103. ст. 1. Устав Савезне републике Немачке прописује да свако има право да буде саслушан на суду.

јој суштини, начело саслушања странака значи да странкама мора бити омогућено изношење чињеница, доказа и правних ставова, изјашњавање о свим наводима противника и о целокупном процесном материјалу који може да утиче на садржај одлуке суда. Право саслушања у поступку даје гаранцију да ће свакоме бити омогућено да дође до речи у поступку у коме се расправља о његовим субјективним правима и правним интересима. То право спречава претварање странке у објекат одлучивања, већ му се гарантује положај субјекта у поступку.

У поступку доказивања је доказни закон о приватно-правној ствари све сложенији, јер се односио на способност конструисања догађаја из прошлости у истину. Истина која се жели изнети на видело у грађанској/приватно-правној ствари није ултимативна. Она је релативна, чак вероватна. Међутим, и потрага за таквом истином остаје изазовна из неколико разлога. Прво, контрадикторни систем захтева да странке имају једнака права да покажу своју истину или је ускрате у складу са контрадикторним поступком. Друго, судија који је у том систему контрадикторности слаб и пасиван у тражењу истине, изван давања исказа обеју страна, односно њиховог одређења према захтеву тужбе, као последица система уређења процесних правила која им не допуштају да задиру у истражни систем, у коме судије не би биле везане само за доказе које су странке представиле. Треће, потешкоће у тражењу и идентификацији истине су све веће, будући да су докази које подносе странке често упитни, затим изостаје анализа и оцена стручних лица. Међутим, ради правде и поштења међу странкама, како је то према смислу начела *аудиатур ет алтера парс*, које судија треба узети у обзир, у доношењу пресуде у свакој конкретној правној ствари, судија кроз доказни поступак треба да трага за истином и да ово начело примени у складу са подразумевајућим постулатима прикладности и исправности.

Природа правних начела у доказном поступку у грађанским парницама у области правосуђа решава правне проблеме у нејасним и апстрактним међуљудским односима, чија је правила често тешко подвести под материјалноправне норме грађанског права, али зато се у сваком појединачном случају суд мора руководити општим принципима грађанске парнице, јер само суд има “привилегију” да такве принципе примени

на појединачни правни однос између лица у спору, према томе дужан је правна начела неупитно следити.⁹

Парнична правила не регулишу ситуацију када странка не удовољи обавези изношења довољног броја правно релевантних чињеница (непотпун чињенични основ) већ само онда када не удовољи терету доказивања изнетих правно релевантних чињеница које су међу странкама спорне (недоказани чињенични основ) до закључења главне расправе код првостепеног суда. Ипак, у оба случаја суд би требало да одбије тужбени захтев, јер је свака странка дужна да докаже чињенице на којима заснива свој захтев, потом суд слободном оценом доказа утврђује чињенице релевантне за доношење одлуке.¹⁰

Упитна је улога суда у прикупљању процесне грађе. Она је примарно одређена расправним начелом које је доминантно у парничном поступку. Судијска дужност постављања питања представља сложено питање, ако не и круцијално питање у процесу прикупљања чињеница, будући да постоји замишљена граница коју суд не сме прећи, како не би преузео улогу пуномоћника и једну страну ставио у повољнији положај, чиме би повредио начело расправљања. Ово из разлога што је истражно начело замењено применом правила о терету доказивања и суд више не утврђује материјалну истину, него ону за коју су се странке определиле. Имајући у виду наведено, суд у току доказног поступка може само да поставља питања ради разјашњења изнетих чињеница и доказа које су предложиле парничне странке, затим питања ради изјашњења странке на наводе супротне стране, као и питања ради санирања дефицита тврдње и доказних предлога, али их има поставити на припремном или на првом рочишту за главну расправу, до ког процесног момента су странке дужне предложити све доказе.¹¹ Према неким ауторима, суд ипак треба да има у виду да није дужан да поставља питања којима би дошао до чињеница битних за правилну примену материјалног права, већ треба оставити странкама да изнесе наводе које сматра релевантним за успех у парници. Ипак, Закон о парничном поступку предвиђа обавезу суда у поступку

⁹ Dwi Handayani, LEGAL PRINCIPLES OF EVIDENCE ON CIVIL CASES IN PUBLIC JUDICIARY, Hang Tuah Law Journal, Volume 1 Issue 1, April 2017, file:///C:/Users/USER/Favorites/Downloads/111-127+Legal_Principles_of_Evidence_on_Civil_Cases_in_Pub%20(2).pdf

¹⁰ Adis Poljić, Suprotstavljanje i simbioza raspravnog načela i načela slobodne ocjene dokaza u parničnom postupku, op.cit.fn.5.

¹¹ Ibid. Adis Poljić; Видети још: чл. 308. у вези са чл. 314. ЗПП.

руковођења главном расправом, да испитује странке, изводи доказе, даје реч странкама, њиховим законским заступницима и пуномоћницима и објављује одлуке већа, односно да се стара да се предмет спора свестрано расправи, да се поступак не одуговлачи и да се расправа по могућности доврши на једном рочишту, односно у временском оквиру.¹² Судска пракса је ову обавезу суда, у појединим случајевима, тумачила на начин да је суд био дужан да постављањем питања странкама и сведоцима, утврди недостајуће чињенице, услед чега је неправилно примењено материјално право што свакако суд измешта из улоге пасивног посматрача сукоба између парничних странака.

Уколико би суд поставио питање странци, утицао би да она изнесе тврдње које су битне за успех у спору, чиме би друга странка била доведена у неравноправан положај са становишта расправног начела. На овај начин би и дужност странке да изнесе релевантне наводе била ублажена и она не би више имала дужност да изнесе све правно релевантне наводе и за њих доказе, већ би то чинила по основу питања која постави суд што је супротно расправном начелу.¹³ При томе, странка је дужна да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтев или којим оспорава наводе и доказе противника.¹⁴ Поред тога, странке су дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтеве и да предложе доказе којима се утврђују те чињенице, а суд ће да размотри и утврди само чињенице које су странке изнеле и да изведе само доказе које су странке предложиле, ако законом није другачије прописано. Најзад, суд је овлашћен да утврди и чињенице које странке нису изнеле и изведе доказе које странке нису предложиле, ако из резултата расправљања и доказивања произлази да странке располажу захтевима којима не могу да располажу (чл. 3. ст. 3.).¹⁵ Овде је приметно и одступање од расправног начела, а то су ситуације у којима је суд дужан да спречи недозвољена располагања странака која су у супротности са принудним прописима, јавним поретком, правилима морала и добрим обичајима.

¹² Чл. 326. ЗПП.

¹³ Ibid. Alis Poljić; Видети још: Марко Кнежевић, *Расправно начело у српском парничном поступку*, Службени гласник, Београд, 2016.

¹⁴ Чл. 228. ЗПП.

¹⁵ Чл. 7. ЗПП.

Однос слободне оцене доказа, расправног начела и правила о терету доказивања

Ако суд на основу слободне оцене доказа не може да формира уверење о постојању одређених чињеница релевантних за пресуђење, а које су биле предмет доказивања и оцене доказа, онда примењује правила о терету доказивања из чл. 231. ЗПП. Овде се не очекује од суда утврђење материјалне истине, односно постојање одређене чињенице, већ се о њеном постојању утврђује услед недостатка других доказа (о супротном).¹⁶ Ипак, правило о терету доказа треба да се задржи на исходу доказног поступка, али не сме да дира у процесна овлашћења суда и права и дужности странака у својим процесним улогама одређеним Законом о парничном поступку. Када је реч о примени правила о терету доказивања приликом слободне судијске оцене доказа, суд није лишен обавезе да да јасне разлоге за примену ових правила, односно зашто оцена доказа није задовољила, па је морао да прибегне овим правилима.

Наиме, уколико тужилац током поступка није предложио извођење одговарајућег доказа усмереног на утврђење чињеница које би ишле у прилог основаности свог потраживања у односу на туженог, а у складу са његовом обавезом која произлази из чл. 7. и 220. ЗПП, а што је могао учинити најкасније до закључења главне расправе у смислу чл. 314. ЗПП, санкционише његов пропуст правилима о терету доказивања садржаним у чл. 231. ЗПП, па из одредбе чл. 231. ст. 2. ЗПП произилази да постављени тужбени захтев не испуњава услове за пружање тражене судске заштите.

Утицај расправног начела на слободну оцену доказа, огледа се у ограничењу оцене на чињенице које су странке изнеле и на изведене доказе, дакле суд се код оцене доказа руководи поступањем странака у парници и диспонирањем захтева. С обзиром на прихваћену слободну оцену доказа, циљ парничног поступка није материјална истина, већ формална истина као последица расправног начела, јер суд не сме излазити из оквира које су странке, као господари своје парнице, поставили и у погледу изнетих навода/чињеница и предложених доказа. Дакле, расправно начело ограничава суд и удаљава га од материјалне истине, следом чега усагла-

¹⁶ О правилима о терету доказивања видети више: Athanassios V Skontzos, The burden and standard of proof in model international procedural law: dealing with the burden and standard of proof in international disputes, *Uniform Law Review*, Volume 23, Issue 3-4, December 2018, Pages 569–592, <https://doi.org/10.1093/ulr/uny024>

шена примена расправног начела и слободне оцене доказа, резултира формалном истином у парничном поступку.

Закључак

Правила о терету доказивања се примењују као коректив расправног начела, а у одређеном смислу и као санкција због непоштовања тог начела. С друге стране, недовољна примена или изостанак примене расправних правила, резултира непотпуно утврђеним чињеничним стањем.

Терет и стандард доказивања су фундаментални концепти за домаће грађанске парнице, чији се практични значај протеже кроз парнични поступак од доказног поступка до одлуке о меритуму и испитивања правних питања пред јуриспруденцијом Врховног суда. Међутим, актуелна глобализована и убрзана пракса, сложеност и повећани ризици, потреба за заштитом слабијих страна, покушај интеграције европске и међународне праксе, ометају доследну и правичну примену правила о терету доказивања. Штавише, овом правцу доприноси савремена прекомерна регулатива, стога наведени фактори, који неминовно продиру у област процесног права, захтевају систематско преиспитивање услова за приближавање материјалне правде формалној или обрнуто.

РЕГИСТРИ

АЗБУЧНИ СТВАРНИ РЕГИСТАР ЗА ГРАЂАНСКО ПРАВО

(Број након текста у регистру означава број сентенце у овом билтену)

А

Адвокатска тарифа

- Приликом одлучивања о трошковима поступка, суд примењује тарифу која важи у време доношења одлуке о трошковима поступка. - 23

В

Враћање запосленог на рад

- У ситуацији када постоји правноснажна судска одлука о обавези враћања запосленог на рад, послодавац се не може ослободити обавезе враћања запосленог на рад истицањем да нема одговарајућег радног места, јер би свако другачије поступање представљало како изигравање закона, тако и правноснажне судске одлуке. - 33

Враћање у пређашње стање

- Рок за подношење предлога за враћање у пређашње стање почиње тећи од дана када су престали разлози који су проузроковали пропуштање, а не од дана пријема решења о повлачењу тужбе. - 12

Г

Грађење на туђем земљишту

- У оригинарном систему стицања није од одлучујућег утицаја да ли је држалац закључио правни посао са власником и да ли је тај правни посао, према објективном праву, из тог разлога уопште подобан да доведе до преноса права које се њиме прометује. Суштина одржаја као правног института делом се огледа и у правом признатој могућности да под одређеним условима стицалац стекне више права него што је његов правни претходник имао. Битно је само да држалац оправдано верује да је власник, при чему се такво уверење претпоставља. - 55

Д

Деклараторна тужба

- Тужилац као подносилац деклараторне тужбе треба да учини вероватним постојање правног интереса за њено подношење, што подразумева постојање вероватности правне користи од донете пресуде; он мора да изнесе тврдњу да тражи правну заштиту одређеног садржаја, јер је његово субјективно право повређено или угрожено и да учини вероватним да ће ако његов захтев буде усвојен, то за њега представљати остварење одређене правне користи, коју без судске одлуке не би могао остварити. - 15

Деоба заједничке ствари

- Ако је међу заједничарима спорно право на ствари које су предмет деобе или право на имовину, удео у заједничким стварима, односно имовини, или је спорно које ствари, односно права улазе у заједничку имовину, суд ће прекинути поступак и упутити предлагача да у одређеном року покрене парницу. - 58
- Ванпарнични суд не може донети мериторну одлуку о предлогу за деобу заједничке ствари или имовине без одржаног рочишта, осим ако су спорна само питања примене материјалног права. - 60

Димничарина

- "Цена димничарске услуге" не представља тржишну противвредност услуге која је ефективно пружена, већ заправо паушално задужење корисника услуге из система обједињене наплате установљено регулативом локалне самоуправе. - 48

Доплатна карта

- Уколико је тужени закључио уговор о купопродаји моторног возила, али без овере потписа на том уговору, и предао моторно возило купцу из уговора, који је то возило користио за своје потребе, у односу на туженог се не може применити одредба члана 12. Одлуке о јавним паркиралиштима на територији Града Новог Сада, те се исти не може теретити за издате доплатне карте. - 49

З

Законска затезна камата

- види: Застарелост - 44

Заменичко пуномоћје

- Привремени заступник у парничном поступку има права и обавезе законског заступника странке којој је постављен, те иако је адвокат, није овлашћен да изда заменичко пуномоћје другом адвокату. - 7
- Уколико заменичко пуномоћје послато суду електронским путем није снабдевано електронским потписом, суд је дужан да остави рок странци ради достављања уредног пуномоћја, односно да позове странку да се изјасни на ову околност, будући да је странка у таквој ситуацији парничне радње заступања на рочишту од стране адвоката могла накнадно одобрити, а све наведено имајући у виду начело економичности поступка и целисходност у поступању. - 9
- види: Уговор о пуномоћству - 36

Записник о увиђају

- Издатак који је тужилац имао на име плаћања накнаде за издавање записника о увиђају саобраћајне незгоде није проистекао из самог штетног догађаја и није учињен у циљу отклањања штетних последица, већ представља издатак учињен поводом поступка, ради вођења парнице, у циљу остваривања накнаде. Према томе, како наведени издатак представља трошак поступка, тужиоцу законска затезна камата на исти припада од дана извршности пресуде. - 42

Застарелост

- Застарелост, као институт који води престанку облигације, заснива се на протеку времена, што само по себи представља чињеницу, услед чега се предлогом не може захтевати да суд утврди застарелост судске таксе. - 22
- Када главно потраживање престане на други начин, осим застарелости, затезна камата застарева у року од три године од доспелости сваког појединачног дневног обрачуна камате, при чему рок застарелости

потраживања углавничене камате почиње да тече од дана престанка главног потраживања. - 43

- Рок застарелости потраживања осигуравача из уговора о осигурању према регресном дужнику, у случају када регресни захтев проистиче из тога што је тужилац трећем лицу - оштећеном накнадио штету коју је причинио његов осигураник, почиње да тече од дана када је накнада штете исплаћена оштећеном, будући да тек од момента исплате осигуравач може знати колико је његово потраживање, односно која је и колика обавеза регресног дужника. - 44
- Када је прекид застаревања накнаде штете проузроковане кривичном делом настао пријављивањем потраживања у неком другом поступку, односно подношењем имовинскоправног захтева у кривичном поступку, застаревање тече изнова од дана када је спор окончан или свршен на неки други начин. - 45

Злоупотреба процесних права

- Тужилац не може остваривати било какво право из поступања које представља злоупотребу процесних права, па ни право на то да му буде наплаћена судска такса у нижем износу него што би била наплаћена да је савесно користио своја права из парничног поступка. - 3

И

Извршење пресуде ЕСЉП

- Пресуда Европског суда за људска права не представља извршну исправу која се извршава према одредбама Закона о извршном поступку. - 24

Исправљање

- Решењем о исправци могу се исправити само одлуке суда, а не и поднесци парничних странака, па ни тужба са предлогом за издавање платног налога. - 21

Ј

Јавнобележничка исправа

- Без потврде извршности може се уважити извршна исправа само ако се предлог за извршење подноси суду који је у првом степену одлучивао о потраживању извршног повериоца, али не и када је извршну исправу донео јавни бележник. - 26

Јединствени супарничари

- У парници против тужених јединствених супарничара, када је уредно позвани тужени изостао са рочишта за главну расправу, дејство радњи које је предузео други тужени – приступање на рочиште и оспоравање тужбеног захтева, односе се и на првотуженог, тј. има се сматрати да је ове радње предузео, па нису испуњени услови да се донесе пресуда због изостанка. - 17

К

Камата

- види: Записник о увиђају - 42

Клаузула извршности

- види: Јавнобележничка исправа - 26

Конфузија странака

- Када у току парничног поступка тужилац постане законски заступник туженог, наступила је конфузија странака и потребно је туженом поставити привременог заступника, имајући у виду настали сукоб интереса између законског заступника туженог и туженог. - 6

Копија пуномоћја

- Ако је исправа приложена у препису или копији, суд ће на захтев противне странке решењем да наложи подносиоцу да поднесе суду исправу у изворнику, а противној странци дозволиће да се упозна са његовом садржином. Ово се односи и на пуномоћје будући да је и оно исправа. - 10

Коришћење ствари у сусвојини

- У ситуацији када међу сувласницима није уређен начин коришћења, не постоји дужност сувласника држаоца да позива остале сувласнике да се користе својим сувласничким овлашћењима. Незаинтересованост сувласника који није у државини сувласничке ствари да се користи својим сувласничким овлашћењима не може имати за последицу уздржавање сувласника држаоца у коришћењу те ствари (у целости), па следствено томе ни обавезу било какве исплате у случају да то уздржавање изостане. - 38

М

Међународна надлежност суда

- Разматрајући испуњеност услова за одређивање привремене мере суд мора увек водити рачуна о најбољем интересу малолетног детета, и у складу са тим одлучити о основаности предложене привремене мере. Пре тога, суд мора на поуздан начин да утврди да ли је надлежан за вођење поступка ради измене одлуке о вршењу родитељског права и начина одржавања личних контаката, у ситуацији када у току поступка постоје директне индиције да тужени имају боравиште или/и пребивалиште ван територије Републике Србије, а што последично доводи у питање међународну надлежност суда који је донео ожалбено решење, на коју суд пази по службеној дужности. - 1

Месна надлежност

- За суђење у споровима који настају у току и поводом судског или административног извршног поступка, као и у току и поводом стечајног поступка, искључиво је месно надлежан суд који спроводи тај поступак, односно суд на чијем подручју се налази суд који спроводи извршни поступак. - 5
- Месна надлежност за доношење одлуке о поднетом предлогу за противизвршење везује се за извршног повериоца као пасивну страну на чијој имовини ће се спроводити поступак противизвршења. - 27

Н

Накнада изгубљене зараде сведоку

- Сведок није легитимисан за постављање захтева за накнаду сопствених трошкова на име изгубљене зараде, већ је за постављање таквог захтева искључиво легитимисан његов послодавац, који може да оствари надокнаду под условом да је претходно сведоку исплатио износ зараде. - 18

Накнада за употребу аутопута

- Обавеза накнаде за употребу аутопутева на територији Републике Србије односи се на кориснике моторних возила, односно на корисника аутопута, а не на власнике моторних возила или лица на које саобраћајна дозвола гласи. - 40

Накнада штете

- У поступку намирења новчаног обештећења и накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року извршни поверилац није дужан да о намери подношења предлога за извршење писменим путем обавести министарство надлежно за финансије. - 30
- види: Фактичка експропријација - 34
- Паркинг сервис има право да уклони непрописно паркирано возило, али његова одговорност за штету коју је тужилац претрпео проистиче из разлога што је тужени и поред захтева тужиоца да му возило врати, одбијао да то учини. - 39
- Поправком оштећеног возила, материјална штета се утврђује према издатку који је тужилац платио за поправку оштећеног возила, а не према вредности поправке обрачунате на дан вештачења, односно у време доношења судске одлуке. - 46

Наслеђивање по праву представљања

- У ситуацији када су унуци оставиоца дали негативне наследничке изјаве у поступку поводом расправљања заоставштине иза њиховог покојног оца (наследника оставиоца), а у овом поступку изјавили да се прихватају наслеђа, поступајући јавни бележник је требало та лица да упуте да своје право могу да остваре у парничном поступку. - 63

О

Облигација у страниј валути

- Када новчана обавеза гласи на плаћање у некој страниј валути, њено испуњење се може захтевати у домаћем новцу према курсу који важи у тренутку испуњења обавезе, па тужилац није дужан да доказује чињенице које су јавно доступне. - 47

Оброчне отплате цене

- види: Уговор о продаји - 50

Обустава извршног поступка

- Када је пребивалиште или боравиште извршног дужника непознато, за постављање привременог заступника извршном дужнику није потребна сагласност извршног повериоца, већ јавни извршитељ поступа по службеној дужности и обавезује извршног повериоца на уплату предујма трошкова постављања привременог заступања, па тек уколико извршни поверилац у остављеном року не плати предујам, може се сматрати да су испуњени услови за обуставу поступка услед немогућности спровођења извршења. - 28

Одбачај тужбе

- Не постоји разлог за одбачај тужбе уколико је тужилац тужбеним захтевом потраживао само накнаду штете на име састава захтева за исплату, као део главног захтева, и накнаду трошкова првостепеног поступка, као акцесорни захтев. - 13
- Промена валуте у којој тужилац опредељује свој захтев не утиче на промену идентитета тужбеног захтева, те се ради о прецизирању тужбеног захтева и постављању истог у другој валути, а не објективном преиначењу тужбе. - 20

Одбијање извођења доказа

- Закон о парничном поступку не познаје термин мимоилажења извођења доказа. С тим у вези, уколико суд одбије да изведе неки доказ, обавеза је суда да на одговарајући начин образложи овакав свој став. - 19

Одбијање пријема писмена

- У случају одбијања пријема писмена од стране лица коме је писмено упућено закон установљава фикцију уручења, под условом да је достављач писмено оставио у стану или исто прибио на врата стана или просторије рада, чиме закон оставља могућност да се лице коме је писмено упућено ипак упозна са садржином писмена. - 8

Одржај

- види: Грађење на туђем земљишту - 55
- Савесност узупапијента не цени се спрам његове упознатости са могућношћу прометовања одређеног права према објективном праву, већ спрам његовог сазнања да ли је његов ауктор носилац права које прометује у његову корист. - 56

Оставински поступак

- Имовина која није обухваћена уговором о доживотном издржавању представља заоставштину оставиоца која ће се расправити у оставинском поступку, док право законских наследника да поведу парницу у којој могу да докажу да уговор има одређене недостатке, не утиче на одлуку суда у оставинском поступку за који је једина битна чињеница поред смрти оставиоца и да ли има имовине која чини његову заоставштину. - 62
- Ванредно правно средство понављање поступка након окончаног расправљања заоставштине није дозвољено. - 64

П

Паркинг сервис

- види: Накнада штете - 39

Пасивна легитимација

- Када се тужбеним захтевом тражи утврђење ништавости уговорних одредаба полисе осигурања, која заправо представља уговор закључен између туженог као осигуравача и послодавца тужиоца као осигурани-

ка, тужбом морају бити обухваћене обе уговорне стране, с обзиром на правно дејство утврђења ништавости. - 37

- Санаследници солидарно одговарају за оставиочеве дугове, сваки до висине вредности свог наследног дела, те тужилац који подноси тужбу ради наплате дугова оставиоца може да тужи, по свом избору, све наследнике или само неке од њих. - 61

Платни налог

- види: Исправљање - 21

Повлачење тужбе

- Уколико је искључиви разлог неоснованости тужбеног захтева чињевица испуњења обавезе туженог, до које је дошло након подношења предлога за извршење, а тужени се противио повлачењу тужбе, туженом не припадају трошкови парничног поступка, јер их је скривио својим противљењем повлачењу тужбе. - 14

Повреда права на исправљање

- Суд је дужан да приликом доношења одлуке оцени наводе и доказе изнете у поднеску тужене (одговору на тужбу) којим је у спору мале вредности оспорила основ тужбеног захтева и доставила доказе за своје наводе, међу којима и Основне податке о кредиту/платној картици - Понуду, иако наведи поднесак није достављен суду 15 дана пре одржавања рочишта у складу са одредбом члана 98. став 5. ЗПП. - 11

Повреда права на суђење у разумном року

- Тужба поднета ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року има се сматрати уставном жалбом. - 41

Полагање предујма у извршном поступку

- Ако је извршни поверилац платио предујам након истека рока одређеног у закључку о предујму, али пре доношења решења о обустави поступка извршења, нису испуњени услови за обуставу поступка извршења. - 25

Понављање поступка

- види: Оставински поступак - 64

Постојање уговорног односа

- Тужена банка може да оспорава постојање уговорног односа само у случају да уговор који се налази код ње није потписан од стране клијента, док с друге стране, тужена банка не може да оспорава постојање уговорног односа из разлога што примерак уговора који је уручен клијенту (тужиоцу) и који је снабдевен потписом овлашћеног лица банке, није снабдевен потписом клијента, будући да тако уручени примерак уговора служи клијенту као доказ да је уговор закључен, односно да је банка потписала уговор. - 35

Право становања

- Право становања није наследиво, јер представља личну службеност. - 57

Прекид поступка

- Одлука суда у правној ствари где се тражи да суд утврди да је тужени тужиоца сметао у државини стамбене зграде за колективно становање, не зависи од одлуке другог суда у вези са евентуалним и будућим устављавањем права службености на предметној парцели. - 54

Пресуда због изостанка

- види: Јединствени супарничари - 17

Привремена мера

- Решење о привременој мери има дејство решења о извршењу и извршава се од стране јавног извршитеља, пре његове правноснажности, безуспешним протеком одређеног рока у коме је дужник обавезан на чињење, а који рок се рачуна од дана достављања решења извршном дужнику. - 31
- Ако је предлог за одређивање привремене мере поднет пре, у току или после парничног или другог поступка у коме се одлучује о основаности потраживања чије се обезбеђење тражи или истовремено са покретањем поступка, о предлогу одлучује суд који у првом степену одлучује о основаности потраживања. - 32

Привремени заступник

- види: Заменичко пуномоћје - 7

Привремени заступник

- види: Одбијање пријема писмена - 8

Приговор застарелости код меничног дуга

- Околност што је извршни поверилац покренуо поступак за наплату потраживања по основу веродостојне исправе (менице) не значи да се поступак мора окончати по одредбама Закона о меници, јер између странака није закључен апстрактни правни посао, већ каузални (уговор о кредиту) где је меница само средство обезбеђења у случају неиспуњења обавезе из уговора о кредиту (задоцнелог испуњења). Према томе, како је основ спора дуг из уговора о кредиту за који тужени одговара, а не меница, која је само средство обезбеђења испуњења обавеза из уговора о кредиту, то нема места примени правила која се односе на менични спор, већ се за оцену о истакнутом приговору застарелости имају применити одредбе Закона о облигациним односима. - 53

Промена валуте

- види: Одбачај тужбе - 20

Противизвршење

- види: Месна надлежност - 27

Р

Регресни дуг

- види: Застарелост - 44

Рочиште

- види: Деоба заједничке ствари - 60

С

Санаследници

- види: Пасивна легитимација - 61

Сметање државине

- види: Прекид поступка - 54

Стварна надлежност

- Када је поступак за накнаду нематеријалне штете (у правној ствари која се тиче утврђивања чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији) покренут пре доношења Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији, за поступање је стварно надлежан основни суд, који ће наведени поступак спровести по општим правилима имовинског права и по процедури предвиђеној Законом о парничном поступку. - 2

Судска такса

- види: Застарелост - 22

Судски депозит

- Када испуњење обавезе није могуће у вансудском поступку због тога што противник предлагача одбија пријем исплате, једини преостали начин за испуњење обавезе предлагача који је заложни дужник по основу Уговора о зајму, који је обезбедио новачно потраживање противника предлагача, јесте полагање дуговане ствари код суда, а чиме престаје и залога, из којих разлога предлагач има правни интерес за подношење предлога за уплату у судски депозит. - 59

Т

Такса на противтужбу

- Уколико током поступка тужена није означила вредност предмета спора по противтужби, и таксена обавеза тужене се има разрезати спрам вредности предмета спора по тужби. - 4

Терет доказивања

- види: Постојање уговорног односа - 35
- види: Облигација у иностраној валути - 47

Треће лице

- Степен уверења да је треће лице власник ствари која је предмет извршења, односно да има право које спречава извршење, не може бити исти као када је у питању доказивање у парничном поступку, већ је објективно нижи. - 29

Трошкови парничног поступка

- види: Повлачење тужбе - 14

Тужба

- Тужбом за утврђивање истинитости, односно неистинитости неке исправе, може се тражити само да се утврди да ли исправа потиче или не потиче од лица које је означено као њен издавалац, али не и испитивање тачности садржине исправе. - 16

У

Уговор о доживотном издржавању

- Објективност оправданости незадовољства примаоца издржавања није од утицаја на пресуђење о захтеву за раскид уговора о доживотном издржавању. - 52
- види: Оставински поступак - 62

Уговор о купопродаји

- Уговор о продаји покретне ствари са оброчним отплатама цене подразумева више битних састојака у односу на основни уговор о продаји, па исправа о уговору мора, под претњом ништавости, садржати одредбу да купац може одустати од уговора ако то писмено саопшти продавцу у року од три дана од потписивања исправе и да се овог права купац не може одрећи унапред. - 50

Уговор о пуномоћству

- Сама чињеница да је тужилац имао овлашћење да у предмету иступа у замену за адвоката ког су предлагачи изворно овластили за заступање и чињеница да је он предузео све правне радње, не значи да може тро-

шкове заступања наплатити од заступаних. Реч је о интерном односу између два адвоката, који су се договорили око предузимања правних послова у наведеном поступку, из ког разлога је и накнада и наплата трошкова такође ствар њиховог односа и договора, а не обавеза властодаваца. - 36

Уговор о осигурању

- види: Застарелост - 44

Уговор у корист трећих лица

- види: Пасивна легитимација - 37

Уговорна камата

- Једнократна провизија за прекорачење рока за измирење обавеза и уговорна камата за недозвољено кашњење у испуњењу обавеза представља уговарање висине затезне камате, односно уговорне казне за новчану обавезу, а што је противзаконито. - 51

Упућивање на парницу

- види: Деоба заједничке ствари - 58

Уставна жалба

- Тужба поднета након ступања на снагу измена и допуна Закона о заштити права на суђење у разумном року 04.11.2023. године, сматра уставном жалбом пред Уставним судом. - 41

Ф

Фактичка експропријација

- У ситуацији када је након фактичке експропријације дошло до промета некретнине, претходни власник је обештећен од стране купца, овде тужилаца, кроз купопродајну цену, док се тужиоцу пружа судска заштита кроз институт фактичке експропријације односно исплату тражене накнаде. - 34

АЗБУЧНИ СТВАРНИ РЕГИСТАР ЗА КРИВИЧНО ПРАВО

(Број након текста у регистру означава број одлуке у овом билтену)

В

Враћање путне исправе

- Иако је окривљени првостепеном пресудом ослобођен од оптужбе, суд у оквиру те пресуде није посебним решењем одлучивао о захтеву окривљеног за враћање путне исправе привремено одузете у оквиру мере забране напуштања боравишта, с обзиром на то да су та ограничења окривљеном успостављена правноснажним решењем о прихватању јемства, дакле не ради се о самостално изреченим мерама за обезбеђење присуства окривљеног, а сходно чл. 207. ст. 2. ЗКП јемство се укида решењем када се кривични поступак правноснажно оконча, па и у случају доношења ослобађајуће првостепене пресуде. У оваквој ситуацији, тек након правноснажности пресуде, окривљеном се враћа пасош. - 1

З

Захтев за заштиту законитости

- Бранилац малолетног је овлашћен на подношење захтева за заштиту законитости, само у правцу заштите малолетног, а не и ради заштите права и интереса његовог законског заступника. - 6

Н

Недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја

- За постојање кривичног дела недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја у саизвршилаштву из чл.

348. ст. 2. у вези са ст. 1. КЗ у вези са чл. 33. КЗ, као ни за било које друго кривично дело, није довољно постојање само објективног елемента већ је неопходно доказати и постојање субјективног елемента, односно психичког односа окривљеног према делу, у смислу да има свест о забрањености дела и одређени облик виности, у конкретном случају умишљај да врши кривично дело и да жели наступање последица. Ово кривично подразумева не само физички контакт са оружјем и муницијом, већ поседовање оружја и муниције са свешћу да се иста држи - поседује, а не придржава у смислу да је остварен контакт у ситуацији када му је предметна аутоматска пушка била додата у руке како би је разгледао. - 11

- Кривични законик не прописује која количина представља тзв. већу количину оружја, односно исто представља правни стандард који се утврђује у сваком појединачном случају. Иако се у чл. 42. ст. 5. ЗООМ у одређеном контексту указује на тумачење „мање“ количине оружја, не може применити дословна аналогија приликом оцене испуњености битних елемената бића кривичног дела из чл. 348. ст. 3. КЗ, па се не може ценити само квантитативно гледано количина оружја, већ и ефекти које такво оружје може произвести. - 12

Неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога

- Иако се лек диазепам, како по позитивним домаћим прописима тако и у складу са међународним стандардима и правом, има сматрати опојном дрогом у смислу одредбе чл. 246. ст. 1. КЗ, ако у конкретном случају није доказано да се ради о оригиналном паковању тог лека (нема нпр. записника о увиђају пронађених предмета, није сачињена фотодокументација на основу које би се могао извршити увид у кутије, евентуално уочити да ли на кутијама постоје специфичности као нпр. холограм, акцизна маркица, рок важења, упутство за примену, није сачињен попис серијских бројева на кутијама на основу којих би се код произвођача "Хемофарм" Вршац могла извршити провера да ли су они заиста произвели те лекове, није чак ни сачињена фотодокументација на којој би се евентуално могао уочити па очитати серијски број), без физичко - хемијског вештачења, а на основу само потврде о привремено одузетим предметима, не може се ван разумне сумње тврдити да је окривљени предметном приликом ради продаје држао и преносио опојну дрогу. - 9

Р

Разлози за одређивање притвора

- Наводи малолетног да конзумира марихуану, алкохол, да се самоповређује и да је имао покушаје суицида, због чега има психијатријску терапију и дијагнозу граничног поремећаја личности, и прилагање отпусне листе списима предмета која поткрепљује наводе малолетног о његовом здравственом стању, не могу да представљају особиту околност из чл. 211. ст. 1. т. 3. ЗКП. Такође, чињеница непостојања ауторитета родитеља над малолетником сама по себи не може бити особита околност која оправдава одређивање притвора. - 2
- Радње за које се малолетни терете да су основано сумњиви да су их извршили, а које улазе у биће предметних кривичних дела, и нису повезани са било којом другом околношћу која се везује за конкретне малолетне, не могу да представљају особите околности да ће исти у кратком временском периоду поновити кривично дело. - 3
- Сврха одређивања притвора по основу чл. 211. ст. 1. т. 3. ЗКП јесте спречавање лица да у кратком временском периоду понови кривично дело или доврши покушано кривично дело или учини кривично дело којим прети, дакле ради се о сврси појединачне превенције у ситуацији постојања конкретне опасности која је везана за кратак временски период. - 4

С

Самовлашће

Сметање нечије државине, само за себе и без елемента истовременог прибављања себи неког права није кривично дело самовлашће. - 10

Стицај кривичних дела

Висина запређене казне за кривична дела у стицају утврђује се применом одредби члана 26. и члана 31. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица. - 7

Т

Трошкови кривичног поступка

Адвокату припада награда за обављање процесне радње по Адвокатској тарифи која је важила у време доношење одлуке о обавези накнаде трошкова без обзира када је донета одлука о висини трошкова кривичног поступка - да ли пре или после 03.06.2023. године. - 5

У

Условни отпуст

Суд у одлуци о условном отпусту може да цени напредак осуђеног, у оквиру постигнутог успеха на извршењу казне, до кога се дошло приликом обиласка малолетног два пута годишње од стране судије за малолетнике. - 8

ЗАКОНСКИ РЕГИСТАР

(Број иза цртице након навођења члана правног прописа означава број сентенце у овом билтену)

ГРАЂАНСКО ПРАВО

Устав Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 98/2006 и 115/2021)	- члан 58. - 24 - члан 194. ст. 4. и 5. - 1
Конвенција о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце (Хашка конвенција о међународном приватном праву) (Закон о ратификацији ове Конвенције је објављен у Службеном гласнику РС - Међународни уговори, бр. 20/2015).	- члан 5. - 1 - члан 8. - 1
Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода (Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода - "Службени лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 9/2003, 5/2005 и "Службени гласник РС - Међународни уговори", бр. 12/2010).	- члан 6. став 1. - 60 - члан 46. ст. 2. - 24
Протокол број 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода	- члан 1. - 24
Уредба о заступнику Републике Србије пред Европским судом за људска права ("Службени лист СЦГ", бр. 7/2005 и "Службени гласник РС", бр. 49/2006)	- члан 8. - 24

Закон о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 49/13, 74/13, 55/14)	- члан 9. - 3 - члан 12. - 54 - члан 28. - 3 - члан 33. - 4 - члан 58. - 5 - члан 81. - 6, 8 - члан 82. - 7 - члан 85. - 9 - члан 89. - 9 - члан 91. - 7, 10 - члан 98 став 5. - 11 - члан 100. - 10 - члан 108. - 11 - члан 109. - 10 - члан 110. став 2. - 12 - члан 141. - 8 - члан 142. - 8 - члан 144. - 8 - члан 150. - 13 - члан 157. - 14 - члан 192. - 13 - члан 194. - 15, 16 - члан 200. - 20 - члан 202. - 14 - члан 210. - 17, 37 - члан 211. - 37, 61 - члан 231. став 2. - 47 - члан 258. - 18 - члан 294. - 15, 20, 59, 61 - члан 315. - 19 - члан 374. став 2. тачка 7. - 11 - члан 450. став 1. - 54 - члан 455. - 21 - члан 457. - 21 - члан 475. - 9, 10, 17
---	--

Закон о ванпарничном поступку ("Службени гласник СРС" бр. 25/82, 48/88; "Службени гласник РС" бр. 46/95, 18/05, 85/12, 45/13, 55/14, 6/15 и 106/15)	- члан 26. - 64 - члан 29. - 64 - члан 113. - 62 - члан 120. - 62 - члан 130. - 63 - члан 131. - 64 - члан 150. - 58 - члан 151. став 1. - 60 - члан 214. - 59
Закон о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС", бр. 106/2015, 106/2016)	- члан 33. - 25 - члан 59. - 26 - члан 108. - 29 - члан 109. - 29 - члан 114. - 27 - члан 129. - 28 - члан 300. став 5. - 30 - члан 383. - 33 - члан 422. - 31 - члан 448. - 32
Закон о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 57/89; "Службени лист СРЈ" бр. 31/93)	- члан 72. став 3. - 35 - члан 86. - 36 - члан 104. - 37 - члан 219. - 38 - члан 270. - 51 - члан 277. - 51 - члан 287. став 1. - 39 - члан 295. - 59 - члан 324. - 42 - члан 327. - 59 - члан 369. - 43 - члан 377. - 45

	- члан 380. став 3. - 44 - члан 388. - 45 - члан 394. - 20, 46 - члан 395. - 20, 47 - члан 544. - 50
Закон о основама својинскоправних односа ("Службени лист СФРЈ" бр. 6/80... 22/2006)	- члан 24. - 55 - члан 28. - 55, 56 - члан 34. - 49 - члан 72. - 55, 56
Закон о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, ... и 99/2011)	- члан 34. - 57
Закон о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 116/2008, 104/2009, ... и 88/2018)	- члана 24. став 2. - 2
Закон о јавном бележништву ("Службени гласник РС", бр. 31/2011, ... 106/2015)	- члан 105. ст. 5. - 26
Закон о наслеђивању ("Службени гласник РС", бр. 46/95, 101/2003 и 6/2015)	- члан 201. став 3. - 52 - члан 213. - 63 - члан 215. - 63 - члан 219. - 63
Закон о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилице у Републици Србији ("Службени гласник РС", бр. 18/2020)	- члан 3. - 2
Закон о меници ("Службени лист ФНРЈ" бр. 104/46, "Службени лист СФРЈ" бр. 16/65, ... 57/89 и "Службени лист СРЈ" бр. 46/96)	- члан 78. - 53
Закон о комуналним делатностима ("Службени гласник РС" бр. 88/2011, ... 95/2018)	- члан 36. став 6. - 39
Закон о обавезном осигурању у саобраћају ("Службени гласник РС" бр. 51/2009,...)	- члан 29. став 1. тачка 7. - 44

93/2012)	
Закон о безбедности саобраћаја на путевима ("Службени гласник РС" бр. 41/2009,... 76/2023)	- члан 274. став 2. - 49
Закон о изменама и допунама Закона о повреди права на суђење у разумном року ("Службени гласник РС" бр. 92/2023)	- члан 15. - 30 - члан 16. - 41
Закон о судским таксама ("Службени гласник РС" бр. 28/94,... 95/2018)	- члан 3. - 3 - члан 21. - 3 - члан 42. - 22
Тарифа о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката ("Службени гласник РС" бр. 43/2023 од 26.5.2023. године)	- члан 11. - 23 - тарифни број 13. - 23
Правилник о накнади трошкова у судским поступцима ("Службени гласник ПЦ", бр. 9/16 и др.)	- члан 11. - 18
Одлука о обављању комуналне делатности одржавање јавни зелених површина („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 69/13, 13/14, 28/14 и 63/14)	- члан 17. - 39
Одлука о димничарским услугама ("Службени лист Града Новог Сада" бр. 26/13 и 28/14)	- члан 24. тачка 5. - 48
Одлука о управљању јавним паркиралиштима на територији Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада" бр. 20/23 и 18/24)	- члан 12. - 49

ЗАКОНСКИ РЕГИСТАР

(Број иза цртице након навођења члана правног прописа
означава број сентенце у овом билтену)

КРИВИЧНО ПРАВО

Законик о кривичном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - Одлука УС РС и 62/2021 - Одлука УС РС)	Члан 200 - 1 Члан 211 став 1 тачка 3 - 2, 3 и 4 Члан 261 - 5 Члан 485 став 4 - 6
Кривични законик ("Службени гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019 и 94/2024)	Члан 246 став 1 - 9 Члан 330 став 3 у вези са ставом 1 - 10 Члан 348 став 2 - 11 Члан 348 став 3 - 12
Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица ("Службени гласник РС", бр. 85/2005)	Члан 26 и 31 - 7 Члан 32 - 8

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34

БИЛТЕН судске праксе / Виши суд у Новом Саду /
главни и одговорни уредник Бранка Станковић. - Год. 14, бр.
15, (2024) - . Београд (Алексе Бачванског 6): Intermex, 2024 -
(Београд: "Cicero"). - 16 cm

Тромесечно.

ISSN 2217-4508 = Билтен судске праксе

Вишег суда у Новом Саду

COBISS.SR-ID 180824076